

Zbirka medijskih objav

INŽENIRSKA ZBORNICA SLOVENIJE,
za obdobje 5. 10. 2019

Število objav: 24

Internet: 16

Tisk: 8

Spremljane teme:

Inženirska dejavnost, ...: 2

Inženirska zbornica ...: 1

Barbara Škraba Flis: 0

Gradbeni zakon: 9

Zakon o ... načrtovanju: 0

Zakon o ... arhitektih: 0

Gradbena parcela: 1

Evidenca stavbnih zemljišč: 0

Svetovni gradbeni forum 2019: 0

Gradbeništvo, graditev: 15

Internet	Naslov	Potrjeno: Termit ne sme predelovati odpadkov		
Zaporedna št. 1	Medij; Doseg	Siol.net; 606.030, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 10. 2019		
Stran v zbirki: 10	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...gre pri preiskovanem materialu za naravna tla in ne gradbeni material, čeprav iz poročila izhaja, da so preiskovali umetni nasip. "Slednji se v skladu z gradbeno zakonodajo klasificira kot gradbeni objekt," so izpostavili. Ob tem so priznali, da so bili v sklopu vzorčenja res uporabljeni tudi vzorci iz naravnih tal, a ti...			

Internet	Naslov	Ministrstvo za okolje potrdilo: Termit ne sme predelovati odpadkov		
Zaporedna št. 2	Medij; Doseg	Sta.si; 520.000, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Slovensko gospodarstvo; 4. 10. 2019		
Stran v zbirki: 11	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...gre pri preiskovanem materialu za naravna tla in ne gradbeni material, čeprav iz poročila izhaja, da so preiskovali umetni nasip. "Slednji se v skladu z gradbeno zakonodajo klasificira kot gradbeni objekt," so izpostavili. Ob tem so priznali, da so bili v sklopu vzorčenja res uporabljeni tudi vzorci iz naravnih tal, a ti...			

Internet	Naslov	Ministrstvo za okolje potrdilo: Termit ne sme predelovati odpadkov (dopolnjeno)		
Zaporedna št. 3	Medij; Doseg	Sta.si; 520.000, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Slovensko gospodarstvo; 4. 10. 2019		
Stran v zbirki: 12	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...gre pri preiskovanem materialu za naravna tla in ne gradbeni material, čeprav iz poročila izhaja, da so preiskovali umetni nasip. "Slednji se v skladu z gradbeno zakonodajo klasificira kot gradbeni objekt," so izpostavili. Ob tem so priznali, da so bili v sklopu vzorčenja res uporabljeni tudi vzorci iz naravnih tal, a ti...			

Internet	Naslov	Kako bo na najpomembnejših izvoznih trgih		
Zaporedna št. 4	Medij; Doseg	Delo.si; 466.430, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 10. 2019		
Stran v zbirki: 17	Avtor	Jure Kosec, Nejc Gole, Mimi Podkrižnik, Barbara Zimic, Novica Mihajlovič		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...plač, rasti zaposlenosti in nižjih davkov. Industrija po drugi strani izgublja zagon, saj se zaupanje podjetij zmanjšuje, bolje so razpoloženi subjekti v gradbeništvu in storitvah. Komisija meni, da bo zaradi pričakovanega solidnega domačega povpraševanja padec rasti uvoza nižji kot padec rasti avstrijskega izvoza. Slednji...			

Internet	Naslov	Na trasi drugega tira bo več kot 100 kraških jam		
Zaporedna št. 5	Medij; Doseg	Primorske.si; 133.920, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 10. 2019		
Stran v zbirki: 19	Avtor	Katja Glešič		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...tako evropskim kot turškim in kitajskim, ki so se zanimali za projekt. Pri mega projektih je pomembno zaupanje javnostiAleksander Srdić s Fakultete za gradbeništvo in geodezijo pa meni, da bi lahko gradnjo prepustili tudi domačim: "Če naročnik zahteva rigorozne reference, seveda domači odpadejo. A pravico ima, da..."			

Tisk	Naslov	ŠEŠOK SI JE NAPISAL PRAVILA, NATO JE PO NJIH IGRAL		
Zaporedna št. 6	Medij; Doseg	Svet24; 118.000, Slovenija	Stran: 10	Površina: 1.179 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 5. 10. 2019		
Stran v zbirki: 22	Avtor	Luka Tetičkovič		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...ustvarili - predhodniki.« VRTLJIVA VRATA: IZVEDEL, KAR SIJE POLITIČNO OMOGOČIL Šešok leta 1993 v vladi Janeza Drnovška postane še minister za industrijo in gradbeništvo , na tej poziciji Iskri odobri 100 milijonov tolarjev posojila, istega leta pa z blagoslovom LDS iz vrha iskre izrine dolgoletnega direktorja Janeza Vipotnika,...			

Tisk	Naslov	Uka žeja vodi tudi pod Alpe		
Zaporedna št. 7	Medij; Doseg	Nedelo; 99.000, Slovenija	Stran: 10	Površina: 1.685 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 5. 10. 2019		
Stran v zbirki: 27	Avtor	Kurent Agata Rakovec		
	Teme	Inženirska dejavnost, inženirji , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...profesorji in zelo kakovostni študenti. Sophie Honey Foto Roman Špič MAGDALENA TASEVSKA, ŠTUDENTKA IZ MAKEDONIJE Simpatična Magdalena je na Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo v Ljubljani začela študirati lani in z nami je v odlični slovenščini prijazno delila svojo zgodbo. Kdaj ste prišli na študij v Slovenijo in...			

Tisk	Naslov	Je vodja gradnje arhitekt ali gradbeni inženir?		
Zaporedna št. 8	Medij; Doseg	Delo - Sobotna priloga; 70.000, Slovenija	Stran: 29	Površina: 706 cm ²
	Rubrika, Datum	Sobotna priloga; 5. 10. 2019		
Stran v zbirki: 30	Avtor	avtorjev Več		
	Teme	Inženirska dejavnost, inženirji , Inženirska zbornica Slovenije , Gradbeni zakon , Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...arhitekt ali gradbeni inženir? V nadaljevanju podajam svoj odziv in stališča. Kot prvo bi se ustavil pri naslovu članka. Kdo je vodja gradnje po zakonu o arhitekturni in inženirski dejavnosti (ZAID) oziroma po gradbenem zakonu (GZ)? Vsa mnenja in odzivi na članek, ki so bili objavljeni v Delu, se nanašajo na vodjo projekta in ne na vodjo gradnje. Kljub vsemu moram na...			

Internet	Naslov	Konferenca o trajnostni gradnji		
Zaporedna št. 9	Medij; Doseg	Times.si; 61.010, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 10. 2019		
Stran v zbirki: 31	Avtor	Danica Zavrl Žlebir		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...organiziralo Slovensko združenje za trajnostno gradnjo – GBC Slovenija. Na že četrto konferenco trajnostne gradnje so povabili 135 udeležencev iz dejavnosti gradbeništva , s področja urejanja prostora ter drugih strokovnjakov, ki so upravljavsko, okoljsko in ekonomsko povezani s trajnostno gradnjo. Osrednja tema konference,...			

Internet	Naslov	Potrjeno: Termit ne sme predelovati odpadkov		
Zaporedna št. 10	Medij; Doseg	Times.si; 61.010, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 10. 2019		
Stran v zbirki: 36	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...gre pri preiskovanem materialu za naravna tla in ne gradbeni material, čeprav iz poročila izhaja, da so preiskovali umetni nasip. "Slednji se v skladu z gradbeno zakonodajo klasificira kot gradbeni objekt," so izpostavili. Ob tem so priznali, da so bili v sklopu vzorčenja res uporabljeni tudi vzorci iz naravnih tal, a ti...			

Internet	Naslov	Med najplivnejšimi menedžerkami tudi dve iz Pomurja		
Zaporedna št. 11	Medij; Doseg	Pomurec.com; 32.016, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 10. 2019		
Stran v zbirki: 40	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...zaposlenih nameravajo letos povečati na približno 264, povprečna plača v podjetju pa je lani znašala 1.518 evrov, kar je za petino nad povprečno plačo v gradbeništvo . Sobočanova je tudi članica predsedstva in upravnega odbora Pomurske gospodarske zbornice, prav tako je v upravnem odboru Združenja Manager in Zbornice...			

Tisk	Naslov	Politiki ne prevzemajo reševanja kriz, le še bolj zbegani so		
Zaporedna št. 12	Medij; Doseg	Večer - V soboto; 31.000, Slovenija	Stran: 18	Površina: 3.074 cm ²
	Rubrika, Datum	V soboto; 5. 10. 2019		
Stran v zbirki: 49	Avtor	Jelka Zupanič		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...bi dobili tudi nova delovna mesta, ki jih sicer ne bi imeli, in dodatno porabo, kar bi še dodatno poganjalo gospodarsko rast. Zato je multiplikator v gradbeništvo višji kot denimo multiplikator izdatkov za pokojnine ali socialne pomoči. Seveda pa je zmeraj potrebna kombinacija obojega. Povečati velja tako socialne...			

Internet	Naslov	Konferenca o trajnostni gradnji		
Zaporedna št. 13	Medij; Doseg	Gorenjskiglas.si; 25.406, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 10. 2019		
Stran v zbirki: 50	Avtor	Danica Zavrl Žlebir		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...organiziralo Slovensko združenje za trajnostno gradnjo – GBC Slovenija. Na že četrto konferenco trajnostne gradnje so povabili 135 udeležencev iz dejavnosti gradbeništva , s področja urejanja prostora ter drugih strokovnjakov, ki so upravljavsko, okoljsko in ekonomsko povezani s trajnostno gradnjo. Osrednja tema konference,...			

Tisk	Naslov	Za paritetne sklade v gradbeništvo		
Zaporedna št. 14	Medij; Doseg	Delavska enotnost; , Slovenija	Stran: 8	Površina: 382 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 3. 10. 2019		
Stran v zbirki: 51	Avtor	M. M.		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Za paritetne sklade v gradbeništvo Socialni partnerji gradbene industrije iz Bolgarije, Slovenije, Romunije, Severne Makedonije, Poljske, Slovaške, Madžarske in Grčije so se septembra srečali...			

Tisk	Naslov	Zgradili krožišče, obnovili parkirišče		
Zaporedna št. 15	Medij; Doseg	Rogaške novice; , Slovenija	Stran: 9	Površina: 439 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 10. 2019		
Stran v zbirki: 52	Avtor	Jože Strniša		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...Žiberniku je povezovala Alenka Vodušek, popestrila sta jo harmonikar Denis in odlična mlada pevka. Prednosti krožišč Prof. dr. Tomaž Tolazzi s Fakultete za gradbeništvo Univerze v Mariboru pravi, da so glavne prednosti krožnih krožišč visoka raven prometne varnosti, Za dobro voljo sta na dogodku poskrbela mladi harmonikar.....			

Tisk	Naslov	Kako obnoviti 400 let staro rudarsko hišo		
Zaporedna št. 16	Medij; Doseg	Idrijske novice; , Slovenija	Stran: 3	Površina: 478 cm ²
	Rubrika, Datum	V središču pozornosti; 4. 10. 2019		
Stran v zbirki: 54	Avtor	Drejc Kokošar		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...ugotavljali, kako sanirati fasade in reševati težave z izolacijo lesenih hiš. Lešje nedvomno material, ki ima prihodnost. Doc. dr. Mateja Dovjak s Fakultete za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani je namreč na večernem dogodku, kije potekal v pritličju Magazina, predstavila prednosti lesa kot trajnostnega materiala...			

Internet	Naslov	Bo trajnostna gradnja z novo direktivo postala evropska stvarnost		
Zaporedna št. 17	Medij; Doseg	Varcevanje-energije.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 10. 2019		
Stran v zbirki: 59	Avtor	Jožica Ekart		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...trajnostne gradnje, ki je letos potekala v prostorih Knauf Insulation Experience Centra (KIEXC) v Škofji Loki, privabilo 135 udeležencev iz dejavnosti gradbeništva, s področja urejanja prostora ter drugih strokovnjakov, ki so upravljavsko, okoljsko in ekonomsko vpeti v trajnostno gradnjo. Osrednja tema konference,...			

Internet	Naslov	Sklep o uvedbi postopka po neznanem storilcu		
Zaporedna št. 18	Medij; Doseg	Koper.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 4. 10. 2019		
Stran v zbirki: 61	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...Odloka o organizaciji in delovnem področju uprave Mestne občine Koper (Uradne objave, šte. 30/01, 29/03 in Uradni list RS 39/07, 110/10) ter 8. člena Gradbenega zakona (Uradni list RS, šte. 61/17,72/17-popr.) po uradni dolžnosti naslednji SKLEPUvede se upravni postopek zaradi odstranitve nedovoljeno postavljenega objekta...			

Internet	Naslov	Alkalijsko aktivirani materiali		
Zaporedna št. 19	Medij; Doseg	Mineral-revija.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 4. 10. 2019		
Stran v zbirki: 79	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...pozornosti materialom, ki lahko nadomestijo veziva, opeke, polnila, betone, Tekst // Mark Češnovar, mag. nan., dr. Katja Traven, dr. Vilma Ducman; Zavod za gradbeništvo Slovenije Alkalijsko aktivirani materiali (pogosto imenovani tudi geopolimeri) postajajo vse pomembnejši materiali v različnih industrijskih vejah, med...			

Internet	Naslov	Sklep o uvedbi postopka po neznanem storilcu		
Zaporedna št. 20	Medij; Doseg	Koper.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 4. 10. 2019		
Stran v zbirki: 81	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...Odloka o organizaciji in delovnem področju uprave Mestne občine Koper (Uradne objave, šte. 30/01, 29/03 in Uradni list RS 39/07, 110/10) ter 8. člena Gradbenega zakona (Uradni list RS, šte. 61/17,72/17-popr.) po uradni dolžnosti naslednji SKLEPUvede se upravni postopek zaradi odstranitve nedovoljeno postavljenega objekta...			

Tisk	Naslov	Javno zbiranje ponudb za prodajo nepremičnin		
Zaporedna št. 21	Medij; Doseg	Rogaške novice; , Slovenija	Stran: 20	Površina: 573 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 10. 2019		
Stran v zbirki: 83	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbena parcela		
Povzetek	...kulturnih, verskih in podobnih dejavnosti ter bivanja. 2.2 nezazidano stavbno zemljišče pare. št. 902/10, v izmeri 873 m ² , k.o. 1178 Rogatec, ki predstavlja gradbeno parcelo , v skladu z Odlokom o zazidalnem načrtu za območje S5 v Rogatcu [območje stanovanj] [Uradni list RS, št. 100/06 in 95/13] namenjeno za gradnjo poslovno...			

Internet	Naslov	Aplikacija PlanRadar		
Zaporedna št. 22	Medij; Doseg	Si24.news; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 10. 2019		
Stran v zbirki: 85	Avtor	Unknown		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...dokumentacijo, upravljanje z defekti, ki nastanejo zaradi malomarnosti, certificiranja, predajo dela, poročanja in revizije. Digitaliziran potek dela Na področju gradbeništva in nepremičnin večina podjetij uporablja PlanRadar kot mobilno orodje za dokumentiranje projektov in defektov ter za spremljanje nalog in dela na gradbišču....			

Internet	Naslov	Ministrstvo za okolje potrdilo: Termit ne sme predelovati odpadkov		
Zaporedna št. 23	Medij; Doseg	Politikis.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 10. 2019		
Stran v zbirki: 87	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...gre pri preiskovanem materialu za naravna tla in ne gradbeni material, čeprav iz poročila izhaja, da so preiskovali umetni nasip. "Slednji se v skladu z gradbeno zakonodajo klasificira kot gradbeni objekt," so izpostavili. Ob tem so priznali, da so bili v sklopu vzorčenja res uporabljeni tudi vzorci iz naravnih tal, a ti...			

Internet	Naslov	Ministrstvo za okolje potrdilo: Termit ne sme predelovati odpadkov		
Zaporedna št. 24	Medij; Doseg	Findinfo.si; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 4. 10. 2019		
Stran v zbirki: 88	Avtor	STA		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...gre pri preiskovanem materialu za naravna tla in ne gradbeni material, čeprav iz poročila izhaja, da so preiskovali umetni nasip. "Slednji se v skladu z gradbeno zakonodajo klasificira kot gradbeni objekt," so izpostavili. Ob tem so priznali, da so bili v sklopu vzorčenja res uporabljeni tudi vzorci iz naravnih tal, a ti...			

Potrjeno: Termit ne sme predelovati odpadkov

0,00

Avtor: STA

Foto: STA

Ministrstvo za okolje in prostor je zavrnilo pritožbo družbe Termit na odločitev okoljske inšpekcije, ki podjetju prepoveduje sprejem in

predelavo odpadkov. V Termitu so presenečeni, da se ministrstvo ni opredelilo do poročila Agencije za okolje (Arso), ki je bilo podlaga za inšpekcijsko odločbo. O nadaljnjih korakih bodo še razmislili.

V Termitu so se v današnjem sporočilu za javnost osredotočili prav na poročilo Arsa. Kot so ponovili, je nestrokovno in pomanjkljivo, temu pa da pritrjuje tudi pretežen del slovenske stroke.

Spomnili so, da vgrajujejo gradbene kompozite, ki se klasificirajo kot gradbeni material. "Analizo gradbenih kompozitov je zato v skladu z mednarodno priznanimi standardi in tudi slovensko zakonodajo treba narediti na neporušenih (torej nezmlatih) vzorcih," so zapisali.

Prepričani so, da je napačna tudi predpostavka poročila, da gre pri preiskovanem materialu za naravna tla in ne gradbeni material, čeprav iz poročila izhaja, da so preiskovali umetni nasip. "Slednji se v skladu z **gradbeno zakonodajo** klasificira kot gradbeni objekt," so izpostavili.

Ob tem so priznali, da so bili v sklopu vzorčenja res uporabljeni tudi vzorci iz naravnih tal, a ti po njihovih besedah niso bili vključeni v laboratorijske analize, "saj so že terenske meritve pokazale, da ni prisotnih spornih snovi". Ocena, da je nastala okoljska škoda tlom, je tako neustrezna, so zatrdili.

Za poseben postopek sanacije prejeli celo okoljsko nagrado

Opozorili so še, da je njihovo "osnovno poslanstvo pridobivanje in predelava kremenovih peskov". "Po končanem izkopu nastanejo rudarske jame, ki jih mora podjetje v skladu s koncesijsko pogodbo sanirati. Termit se je zato pred leti povezal s slovensko stroko ter skupaj z njo razvil postopek sanacije iz nenevarnih in inertnih odpadkov," so navedli in dodali, da so za tovrstno sanacijo leta 2005 prejeli celo okoljsko nagrado.

Da vgradnja sanacijskih materialov poteka ustrezno, po njihovih besedah sicer dokazujejo tudi analize bližnjega potoka Stražica. V sklopu analize Arsa sta bila iz potoka odvzeta dva vzorca vode, in

sicer gorvodno in dolvodno od Termitovih območij. "V poročilu celo Arso ugotavlja, da Termit s svojim delovanjem ne vpliva na kakovost vode v potoku, kar pomeni, da so potencialno škodljive snovi predelane, trajno imobilizirane in ne prehajajo v okolje," so poudarili.

V družbi so razočarani, ker kljub pripombam na poročilo od Arsa niso prejeli še nobenega odgovora.

Zdaj bodo preučili odločbo in se odločili o morebitnih nadaljnjih pravnih postopkih, so sklenili.

Ministrstvo za okolje potrdilo: Termit ne sme predelovati odpadkov

Ministrstvo za okolje in prostor je zavrnilo pritožbo družbe Termit na odločitev okoljske inšpekcije, ki podjetju prepoveduje sprejem in predelavo odpadkov. V Termitu so presenečeni, da se ministrstvo ni opredelilo do poročila Agencije **RS** za okolje (Arso), ki je bilo podlaga za inšpekcijsko odločbo. O nadaljnjih korakih bodo še razmislili.

V Termitu so se v današnjem sporočilu za javnost osredotočili prav na poročilo Arsa. Kot so ponovili, je nestrokovno in pomanjkljivo, temu pa da pritrjuje tudi pretežen del slovenske stroke.

Spomnili so, da vgrajujejo gradbene kompozite, ki se klasificirajo kot gradbeni material. "Analizo gradbenih kompozitov je zato v skladu z mednarodno priznanimi standardi in tudi slovensko zakonodajo treba narediti na neporušenih (torej nezmljetih) vzorcih," so zapisali.

Prepričani so, da je napačna tudi predpostavka poročila, da gre pri preiskovanem materialu za naravna tla in ne gradbeni material, čeprav iz poročila izhaja, da so preiskovali umetni nasip. "Slednji se v skladu z **gradbeno zakonodajo** klasificira kot gradbeni objekt," so izpostavili.

Ob tem so priznali, da so bili v sklopu vzorčenja res uporabljeni tudi vzorci iz naravnih tal, a ti po njihovih besedah niso bili vključeni v laboratorijske analize, "saj so že terenske meritve pokazale, da ni prisotnih spornih snovi". Ocena, da je nastala okoljska škoda tlom, je tako neustrezna, so zatrdili.

Opozorili so še, da je njihovo "osnovno poslanstvo pridobivanje in predelava kremenovih peskov". "Po končanem izkopu nastanejo rudarske jame, ki jih mora podjetje v skladu s koncesijsko pogodbo sanirati. Termit se je zato pred leti povezal s slovensko stroko ter skupaj z njo razvil postopek sanacije iz nenevarnih in inertnih odpadkov," so navedli in dodali, da so za tovrstno sanacijo leta 2005 prejeli celo okoljsko nagrado.

Da vgradnja sanacijskih materialov poteka ustrezno, po njihovih besedah sicer dokazujejo tudi analize bližnjega potoka Stražica. V sklopu analize Arsa sta bila iz potoka odvzeta dva vzorca vode, in sicer gorvodno in dolvodno od Termitovih območij. "V poročilu celo Arso ugotavlja, da Termit s svojim delovanjem ne vpliva na kakovost vode v potoku, kar pomeni, da so potencialno škodljive snovi predelane, trajno imobilizirane in ne prehajajo v okolje," so poudarili.

V družbi so razočarani, ker kljub pripombam na poročilo od Arsa niso prejeli še nobenega odgovora.

Zdaj bodo preučili odločbo in se odločili o morebitnih nadaljnjih pravnih postopkih, so sklenili.

Ministrstvo za okolje potrdilo: Termit ne sme predelovati odpadkov (dopolnjeno)

Ministrstvo za okolje in prostor je zavrnilo pritožbo družbe Termit na odločitev okoljske inšpekcije, ki podjetju prepoveduje sprejem in predelavo odpadkov. V Termitu so presenečeni, da se ministrstvo ni opredelilo do poročila Agencije **RS** za okolje (Arso), ki je bilo podlaga za inšpekcijsko odločbo. O nadaljnjih korakih bodo še razmislili.

V Termitu so se v današnjem sporočilu za javnost osredotočili prav na poročilo Arsa. Kot so ponovili, je nestrokovno in pomanjkljivo, temu pa da pritrjuje tudi pretežen del slovenske stroke.

Spomnili so, da vgrajujejo gradbene kompozite, ki se klasificirajo kot gradbeni material. "Analizo gradbenih kompozitov je zato v skladu z mednarodno priznanimi standardi in tudi slovensko zakonodajo treba narediti na neporušenih (torej nezmetih) vzorcih," so zapisali.

Prepričani so, da je napačna tudi predpostavka poročila, da gre pri preiskovanem materialu za naravna tla in ne gradbeni material, čeprav iz poročila izhaja, da so preiskovali umetni nasip. "Slednji se v skladu z **gradbeno zakonodajo** klasificira kot gradbeni objekt," so izpostavili.

Ob tem so priznali, da so bili v sklopu vzorčenja res uporabljeni tudi vzorci iz naravnih tal, a ti po njihovih besedah niso bili vključeni v laboratorijske analize, "saj so že terenske meritve pokazale, da ni prisotnih spornih snovi". Ocena, da je nastala okoljska škoda tlom, je tako neustrezna, so zatrdili.

Opozorili so še, da je njihovo "osnovno poslanstvo pridobivanje in predelava kremenovih peskov". "Po končanem izkopu nastanejo rudarske jame, ki jih mora podjetje v skladu s koncesijsko pogodbo sanirati. Termit se je zato pred leti povezal s slovensko stroko ter skupaj z njo razvil postopek sanacije iz nenevarnih in inertnih odpadkov," so navedli in dodali, da so za tovrstno sanacijo leta 2005 prejeli celo okoljsko nagrado.

Da vgradnja sanacijskih materialov poteka ustrezno, po njihovih besedah sicer dokazujejo tudi analize bližnjega potoka Stražica. V sklopu analize Arsa sta bila iz potoka odvzeta dva vzorca vode, in sicer gorvodno in dolvodno od Termitovih območij. "V poročilu celo Arso ugotavlja, da Termit s svojim delovanjem ne vpliva na kakovost vode v potoku, kar pomeni, da so potencialno škodljive snovi predelane, trajno imobilizirane in ne prehajajo v okolje," so poudarili.

V družbi so razočarani, ker kljub pripombam na poročilo od Arsa niso prejeli še nobenega odgovora.

Zdaj bodo preučili odločbo in se odločili o morebitnih nadaljnjih pravnih postopkih, so sklenili.

Inšpektorat za okolje in prostor je podjetju Termit obratovanje naprave za predelavo odpadkov na območju peskokopa Drtija prepovedal 12. julija. Za to se je odločil na podlagi analize Arsa, opravljene aprila letos.

Rezultati analize so pokazali, da so bile na petih od skupno sedmih preiskanih lokacij na območju nekdanjega odkopa Drtija v posameznih vzorcih znatno presežene kritične vrednosti arzena, bakra, kadmija, kroma, niklja, svinca ali fluoridov. Kritična vrednost za cink je bila v določeni globini presežena na vseh petih lokacijah. To pomeni, da na petih lokacijah tla niso primerna za pridelavo rastlin, namenjenih prehrani ljudi ali živali, ter za zadrževanje ali filtriranje vode.

Rezultati nakazujejo tudi, da se je na določenih lokacijah odlagal neprimeren material, kot so električne žice, strelovod, prazne plastenke, gospodinjski odpadki, kosi betona in podobno. Onesnažene so tudi podzemne in izcedne vode, med drugim s kovinami ter visokimi vsebnostmi formaldehida in fenolov.

Eden najostrejših nasprotnikov Termita je župan občine Moravče Milan Balažič, ki je proti vodstvu družbe in nekdanjim vodilnim na občini julija zaradi onesnaženja Moravške doline napovedal ovadbe. Napovedal je tudi, da bo občina zaradi povzročene škode zahtevala odškodnino.

Kako bo na najpomembnejših izvoznih trgih

[D delo.si/izvozniki/kako-bo-na-najpomembnejsh-izvoznih-trgih-234068.html](https://www.delo.si/izvozniki/kako-bo-na-najpomembnejsh-izvoznih-trgih-234068.html)

Pod največjimi pritiski izvoz, bolje gre domačemu povpraševanju.

Odpri galerijo

Strukturne spremembe v avtomobilski panogi, ki je ključna veja nemške industrije, so med razlogi za ohlajanje gospodarstva. Foto Reuters

Ljubljana – Za leto napovedana gospodarska rast na zahodno- in srednjeevropskih za Slovenijo pomembnih trgih je blizu ničle ali okoli enega odstotka, hitreje rastejo najpomembnejše partnerice južno in vzhodno od Slovenije; razen Rusije. Preverili smo, kakšne so gospodarske napovedi za deset najpomembnejših slovenskih izvoznih trgov.

Nemška podjetja že odpuščajo

Nemški bruto domači proizvod (BDP) se bo leto namesto za 0,8 odstotka zvišal za le še 0,5 odstotka, prihodnje leto pa namesto za 1,8 odstotka za le še 1,1 odstotka, so v sredo napovedali vodilni nemški inštituti. Razlogi so padanje globalnega povpraševanja po investicijskih dobrinah, za katere je nemško gospodarstvo specializirano, politične negotovosti ter strukturne spremembe v avtomobilski panogi, ki je

ključna veja nemške industrije. »Nemška industrija je v recesiji in ta je zdaj prizadela tudi tisti del gospodarstva, ki industrijo podpira s storitvami,« je komentiral Claus Michelsen, vodja napovedi in ekonomskih politik na berlinskem Inštitutu za ekonomska raziskovanja DIW. Gospodarska rast je tako zdaj v celoti odvisna od domačega povpraševanja, ki še naprej raste zaradi rasti plač, zniževanja davkov in višanja državnih transferjev, pojasnjuje Michelsen. Gospodarske napovedi bi se v prihodnje utegnile še poslabšati, saj so močno odvisne od izteka trgovinske vojne in brexita. Brexit brez dogovora bi, tako Michelsen, nemški BDP prihodnje leto oklestil za še dodatne 0,4 odstotne točke in bi tako znašal le še 0,7 odstotka. Številna večja industrijska podjetja so v zadnjem obdobju že odpuščala ali pa so odpuščanja napovedala. Vse več podjetij se tudi poslužuje skrajšanega delovnega časa.

Italija na ničli

Italija je sredi poletja dobila novo, proevropsko vlado in se izognila podaljšani politični krizi, katere posledice bi prej ali slej zagotovo čutilo tudi italijansko gospodarstvo. Čeprav je bila zamenjava oblasti dobro sprejeta na finančnih trgih – Italija se lahko po novem zadolžuje po rekordno nizkih obrestnih merah –, analitiki opozarjajo, da ima tudi nova koalicija težave z oblikovanjem koherentnih načrtov za rešitev fiskalnih in gospodarskih problemov, s katerimi se sosednja država sooča že vrsto let. Nova vlada pod vodstvom Guiseppeja Conteja za svojo ekspanzivno fiskalno politiko ne bo potrebovala le privolitve Bruslja, ampak predvsem gospodarsko rast. Ta se bo letos po napovedih gibala okoli ničle, medtem ko naj bi prihodnje leto po projekcijah znašala med 0,5 in 0,9-odstotka bruto domačega proizvoda. Italijansko gospodarstvo je v zadnjih desetih mesecih pred recesijo rešila predvsem povečana domača potrošnja. Politična kriza, klavrna rast in izzivi, ki jih prinašajo razmere na mednarodnih trgih, so imeli v zadnjem obdobju po podatkih italijanskega statističnega urada sicer negativne posledice na zaupanje potrošnikov in podjetij, vplivali pa so tudi na trg dela. Stopnja brezposelnosti, ki je julija zrasla na 9,9 odstotka, se bo do konca leta stabilizirala na dobrih 10 odstotkih. Italija bo tudi v prihodnjih letih država z eno najvišjih stopenj brezposelnosti v EU.

Hrvaški preti padec v območje udobja

Skupina Fortenova je prav ta teden začela s postopkom odprodaje podjetij iz nasledlega konzorcija Agrokor. Naprodaj sta turistični agenciji Atlas in Kompas s povezanimi družbami, gradbena družba Projektogradnja in zadrski pristaniški terminal za žitarice. Prestrukturiranje Agrokorja bo tudi v prihodnje zanimivo za vlagatelje iz regije in širše.

Kljub evropskemu trendu zniževanja napovedi gospodarske rasti, bo ta v letošnjem letu na Hrvaškem obstala na treh odstotkih, v prihodnjem letu, ki ga hrvaški analitiki imenujejo »leto nove recesije« pa hrvaška centralna banka napoveduje rast BDP od 2,5 do tri odstotke. Poraba gospodinjstev bo motor te rasti, splošni pogoji financiranja pa se bodo predvidoma še izboljševali, potem ko so v preteklem desetletju obrestne mere za posojila podjetnikom že upadla v povprečju za 5,6 odstotnih točk. Centralna banka razloge za optimizem glede leta 2020 črpa iz pozitivne stopnje rasti, nizke inflacije, zmanjšanega neravnotežja v odnosih s tujino in v fiskalnem delu, pozitivnimi gibanji na trgu dela, poceni posojilih in stabilnem tečaju kune. Analitike skrbi spremenjena struktura rasti, zmanjšuje se delež izvoza zaradi slabšanja položaja na hrvaških izvoznih trgih. Povečevanje deleža turističnih prihodkov v BDP pa po opozorilih vse večjega kroga ekonomistov Hrvaški preti, da jo bo pahnilo v območje udobja, ko se vse manj mladih odloča za visokošolski študij, kar vsaj na turistično razvitih območjih na dolgi rok onemogoča povečevanje dodane vrednosti.

Avstrija: Industrija izgublja zagon, potrošniki bolje razpoloženi

Avstrijsko gospodarstvo bo letos in prihodnje leto zraslo za 1,5 odstotka. Rast bo zmerna zaradi umirjanja svetovnega gospodarske rasti, napoveduje evropska komisija v poletni napovedi. Rast bo poganjalo predvsem domače povpraševanje. Tudi v drugem četrtletju leta je k 0,3-odstotni rasti bruto domačega proizvoda na četrtletni ravni, kot ocenjuje avstrijski inštitut Wifo, največ prispevalo povpraševanje potrošnikov, kar je posledica ugodnih razmer na trgu dela, torej višjih plač, rasti zaposlenosti in nižjih davkov. Industrija po drugi strani izgublja zagon, saj se zaupanje podjetij zmanjšuje, bolje so razpoloženi subjekti v **gradbeništvu** in storitvah. Komisija meni, da bo zaradi pričakovanega solidnega domačega povpraševanja padec rasti uvoza nižji kot padec rasti avstrijskega izvoza. Slednji je v drugem četrtletju zrasel za 0,5 odstotka, medtem ko v prvem četrtletju za 0,8 odstotka. Evropska komisija še pričakuje umiranje cen energije ter 1,7-odstotno inflacijo v Avstriji tako letos kot prihodnje leto.

V Franciji se ne bojijo temnih oblakov

V težkih časih, ki se napovedujejo po svetu, tudi v Franciji ni pričakovati gospodarskega pospeševanja, a grobega zaviranja prav tako ne. Po septembrskih projekcijah Banke Francije naj bi se letos in prihodnje leto BDP povečal za 1,3 odstotka (medtem ko se je lani za 1,7 odstotka). Razlog je upočasnjena dinamika na svetovnih trgih, zaradi česar bo prizadet francoski izvoz. Kot pojasnjujejo analitiki, kaže Franciji – ki jo je letos močno zaznamovalo gibanje rumenih jopičev, a tudi napovedi nekaterih davčnih znižanj – bolje kot Nemčiji in Italiji, in to predvsem zaradi spodbudne potrošnje gospodinjstev. Kupna moč naj bi se letos povečala za 2,3 odstotka, sploh v prihodnjih mesecih naj bi Francozi trošili več. Banka Francije hkrati optimistično napoveduje, da se bo zlagoma naprej nižala brezposelnost: trenutno je stopnja brezposelnosti 8,7-odstotna, prihodnje leto naj bi padla na 8,1 odstotka, leta 2021 pa na 7,9 odstotka. Četudi ni videti, da bi se nad Francijo, ki je sedma najbogatejša država na svetu, zgrinjali temni oblaki, strokovnjaki opozarjajo, da točne napovedi niso mogoče. Svetovne razmere so nepredvidljive, v Banki Francije pa so pri svojih projekcijah predvideli, da se bodo cene nafte znižale. Precejšnja neznanka, ki utegne negativno vplivati prav tako na francosko ekonomijo, je brexit.

Švica: izvoz in investicije pod pritiskom

Slovenski izvoz v Švico je v prvem polletju po podatkih državnega statističnega urada znašal 914 milijonov, kar to državo uvršča na šesto mesto najpomembnejših izvoznih trgov in tik za Francijo. Vendar se ta alpska država med najpomembnejše izvozne trge ni uvrstila zaradi izvoza izdelkov, narejenih v Sloveniji, ampak je posledica logistike farmacevtskih izdelkov. Logistični velikan Kuehne Nagel je namreč lani na Brniku odprl regionalni logistični center, ki ga upravlja za švicarski Novartis, ki ima v lasti Lek, pa tudi za druge farmacevte. Švica, ki je na vrhu različnih lestvic merjenj ekonomske svobode, najbolj inovativnih držav in podobno, bo letos zabeležila 0,8-odstotno gospodarsko rast, prihodnje leto pa 1,7-odstotno, je v svoji jesenski napovedi zapisala vladna strokovna skupina. Napovedi so popravili navzdol zaradi dogajanj v globalni ekonomiji in visoke negotovosti, ki vplivajo na švicarski izvoz in investicije. Švicarski izvoz naj bi letos zrasel za 2,3 odstotka, uvoz za 1,1 odstotka, gradbene investicije 0,6 odstotka ter potrošnja gospodinjstev in države po 1,1 odstotka.

Številna večja nemška industrijska podjetja so v zadnjem obdobju že odpuščala ali pa so odpuščanja napovedala. Foto Reuters

Poljska: evropski tiger

Poljska ima za Malto za letos napovedano najvišjo rast v Evropski uniji, in sicer 4,4-odstotno. Takšno rast evropska komisija napoveduje tudi Madžarski, štiriodstotno pa Romuniji in Irski. Prihodnje leto naj bi se poljska gospodarska rast umirila na 3,6 odstotka. V Bruslju pričakujejo krepitev zasebne potrošnje letos in v začetku prihodnjega leta, saj davčne olajšave in javnofinančni transferji povečujejo razpoložljivi dohodek. To bo skupaj z močno rastjo plač in ugodnimi trendi na trgu dela povečalo zaupanje potrošnikov. Krepka bo letos – prihodnje leto naj bi se umirila – tudi rast investicij, ki jih Poljska sofinancira z evropskimi sredstvi. Rast plač vpliva tudi na inflacijo, ki je višja od evropskega povprečja. Letos naj bi bila 2,1-, prihodnje leto pa 2,7-odstotna, napoveduje komisija.

Srbija z boljšo bonitetno oceno

Bonitetna agencija Fitch je konec septembra povečala kreditni rating Srbije z BB na BB+, ki je največjo od nekdanjih jugoslovanskih republik pripeljal tik pred investicijski rating, značilen za gospodarstva, ki jih odlikuje visoka stopnja varnosti naložb. Kot so ugotovili v Fitchu, je višja ocena posledica ohranitve cenovne stabilnosti in fiskalne discipline, ustaljene krepitve bančnega sektorja in izboljšane poslovne klime.

Po lanski 4,3-odstotni rasti EU Srbiji za letos napoveduje tri, za prihodnje leto pa 3,3-odstotno rast BDP. Proračun Srbije bo predvidoma tudi letos imel presežek kljub močni rasti državnih investicij predvsem v infrastrukturne projekte in kljub načrtovanemu povečanju plač in pokojnin, napovedujejo v srbski osrednji banki. Gospodarsko rast države, s katero Slovenija iz leto v leto povečuje obseg trgovanja, bo še naprej poganjala rast investicij in rast izvoza. Srbija ostaja najbolj zanimiva za tuje investicije med državami nekdanje Jugoslavije, po 9,2-odstotni rasti investicij v lanskem letu, letos načrtujejo sedem, prihodnje leto pa šestodstotno rast obsega investicij. Čeprav tako Hrvaško, Bosno in Hercegovino in Srbijo pesti tako imenovana bela kuga, ko mladi in usposobljeni kadri pospešeno zapuščajo zlasti ruralne predele države, srbska osrednja banka napoveduje pozitivne trende na srbskem trgu dela in rast gradbenega sektorja na krilih državnih infrastrukturnih naložb. Politična tveganja, v prvi vrsti nerešeni odnosi s Kosovom in s tem povezane carine, ter negotova evropska perspektiva Srbije še naprej ostajajo skrb za vse, ki poslujejo s srbskim trgom.

Madžarska pred precejšnjo umiritvijo rasti

Evropska komisija naši vzhodni sosedi za letos napoveduje 4,4-odstotno gospodarsko rast, za prihodnje leto pa se bo ta močno umirila na 2,8 odstotka. Ustvarjanje novih delovnih mest se bo upočasnilo, kar bo vplivalo na zmernejšo rast zasebne potrošnje. Upočasnila se bo rast izvoza zaradi šibkejših ključnih izvoznih trgov. Hkrati bo visoka domača potrošnja spodbujala uvoz. Bruto povprečna plača na Madžarskem je v prvih štirih mesecih tega leta tudi zaradi pomanjkanja delovne sile zrasla za 10,4 odstotka. Rast plač spodbuja inflacijo. Ta bo po napovedih evropske komisije letos in prihodnje leto 3,2 odstotka.

Rusija s starimi težavami

Ruska centralna banka za tretje četrtletje pričakuje krepitev BDP med 0,8 in 1,3 odstotka. Pričakujejo pospešitev gospodarske rasti na račun implementacije nacionalnih projektov in povečanja javne porabe. Letos naj bi po napovedi Mednarodnega denarnega sklada rusko gospodarstvo zraslo za 1,2 odstotka. Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) opozarja, da je realna rast dohodka gospodinjstev počasna in stopnja revščine ostaja visoka. Fiskalni okvir se je izboljšal s sprejetjem fiskalnega pravila leta 2017, po drugi strani pa je večji državni nadzor nad gospodarstvom, predvsem v

---

energetiki in finančnem sektorju. Okvire za tuje investicije so visoke, transparentnost državne uprave pa nizka.

Na trasi drugega tira bo več kot 100 kraških jam

[Katja Gleščič](#)

Istra

04. 10. 2019, 06.00

Drugi tir bo tudi graditeljski izziv - predvsem zaradi predorov, več kot 100 kraških jam in vode v kraških tleh - smo slišali včeraj v Portorožu, kjer o projektu za spremembo niso govorili politiki, ampak projektanti, inženirji, geologi in predstavniki domačih gradbenih podjetij.

Sedanja proga ima 27 promilov naklona, drugi tir bo na Kraški rob "plezal" s 17 promili naklona. Foto: Tomaž Primožič/FPA

PORTOROŽ > Že samo predorskih cevi na progi drugega tira bo več, kot so jih zgradili na celotnem avtocestnem križu. "Kraške jame so največja neznanka, ki pa jih nikoli ne bi mogli natančno predvideti. Vemo, da bo pri gradnji predorov nekaj več kot 100 različno velikih kraških jam. Kje natanko, pa ne. Pripravljene imamo simulacije in ukrepe, kako jih bomo zaobšli," je strnil **Angelo Žigon** iz podjetja Elea, ki je sodelovalo pri projektiranju in bo spremljalo tudi gradnjo drugega tira.

Pričakujejo naveze tujih gradbincev z domačimi

Več udeležencev posveta je menilo, da bodo glavni izbrani gradbinci zagotovo tuja podjetja, saj bodo v razpisih zahtevne reference. "Se pa tuja podjetja, predvsem tista iz EU, vedno povezujejo z domačimi. Za kitajske in turške gradbince pa ne vem, če bo tako," razmišlja Žigon.

36

kilometrov predorov bodo zgradili na progi (dvojnega) 2. tira

“Bojim se, da domači nimajo dovolj ustreznih referenc, lahko pa se domača podjetja povežejo s tujimi gradbinci. To je zmagovalna pot,” meni tudi generalni direktor 2TDK **Dušan Zorko**.

In poznavalci ocenjujejo, da se v gradbenem zakulisju zagotovo že tkejo mešane gradbene naveze, ki bi se lahko prijave na razpisa, objavljena predvidoma do 31. oktobra. 2TDK je sicer projekt letos predstavil enajstim tujim gradbincem, tako evropskim kot turškim in kitajskim, ki so se zanimali za projekt.

Pri mega projektih je pomembno zaupanje javnosti

Aleksander Srdić s Fakultete za **gradbeništvo** in geodezijo pa meni, da bi lahko gradnjo prepustili tudi domačim: “Če naročnik zahteva rigorozne reference, seveda domači odpadejo. A pravico ima, da usposobljenost gradbincev preveri tudi drugače, ne le z referencami. Če smo se potrudili uničiti domače **gradbeništvo**, se ga lahko potrudimo tudi nazaj sestaviti.” Srdić je izpostavil še dejstvo, da je pri mega gradbenih projektih, kot je drugi tir, zelo pomembno tudi zaupanje javnosti. “Drugi tir še ni dosegel stopnje zaupanja, ki bi jo moral imeti, še vedno se pojavljajo pomisleki,” ugotavlja.

Dušan Zorko je za gradnjo drugega tira napovedal dva večja razpisa do konca meseca: razpis za zgornji kraški del proge Divača-Črni Kal in spodnji flišnati del Črni Kal-Koper. “Po posvetu s stroko smo se odločili, da je najbolj primeren pristop razdelitev na dva dela. Če bi projekt še drobili, bi vse skupaj težje usklajevali,” pravi Zorko. Ponudbe gradbincev pričakuje do prvega kvartala prihodnje leto, končni izbor pa do poletja, če ne bo zapletov s pritožbami gradbincev.

Slab znak je že zamuda pri izbiri izvajalca za premostitev Glinščice, ki ga je 2TDK zaradi suma v reference razveljavil, državna revizijska komisija pa še ni odločila o pritožbah.

Posvet v Portorožu je pripravilo Društvo za ceste Primorske skupaj z DRC ter 2TDK in Fakulteto za **gradbeništvo** in geodezijo.

VRTLJIVA VRATA Tajkun, ki

ŠEŠOK SI NATO JE

■ **TEHNOKRAT ZAHODNEGA KOVA Dušana Šešoka danes poznamo predvsem kot pogrebca kolosa z imenom Iskra, ki v njegovih dobičkonosnih ostankih na vsakem koraku zatira svoje zaposlene, svojima sinovoma pa medtem omogoča milijonske svetovalske posle, dokler ju ne pripelje v lastništvo in operativo mimo kriterijev meritokracije. A ime Šešok je veliko več od tega.**

Šešok se naredi leta 1991, ko v Demosovi vladi prevzame funkcijo sekretarja za finance. Nadomesti Marka Kranjca, ki ga takoj okrivi, da Slovenije ni finančno pripravil na osamosvojitve, saj nova država nima ne denarja ne carine. Kljub temu na svoji funkciji izpelje finančno osamosvojitve, ne po svoji, temveč po zaslugi predhodnika Kranjca, ki je že leto poprej v tajnosti natisnil tako imenovane bone.

»Te njegove izjave so čista neumnost. Bolje, kot smo bili pripravljene, sploh nismo mogli biti pripravljene. Tehnično izvedbo bonov je popolnoma vodil Kranjc. Natisnili smo jih oktobra 1990, uvedli smo jih leto pozneje,« se danes Šešokovih izjav spominja ekonomist Jože Mencinger, tedaj podpredsednik Demosove vlade, ki je to mesto zapustil v paketu s Kranjcem.

ŽELEL JE BITI VAŽEN, NA BONIH PA NI BILO NJEGOVEGA PODPISA

»Po moje je bilo deloma neznanje makroekonomije, deloma pa je želel biti važen,« pravi Mencinger, »spomnim se, kako je v parlamentu napadel Kranjca kot tistega, ki je bil na bonih podpisani. Če ima Kranjc kaj zaslug, so bile te pri uvedbi denarja izredno velike.«

Je pa Šešok imel zasluge za nekaj veliko večjega. Tedaj je še dobršen del ljudstva mislil, da bo osamosvojitve prek privatizacije v podjetja dejansko prinesla delavsko samoupravljanje. Naivno. Z odstopom dvojca Mencinger/Kranjc in nastopom Šešoka se je namesto decentralizirane privatizacije izvedla centralizirana, vsi smo prejeli certifikate, redki so vedeli, kaj naj z njimi.

»Ker dobrih podjetij ni bilo zelo veliko, je tisti, ki je prinesel certifikat v Lek ali Petrol, nekaj zaslužil. Toda 62 odstotkov ljudi je prineslo certifikate v pide (pooblaščenice investicijske družbe,

Šešok je nosilec politične odgovornosti za tajkuni zasluge nekoč družbenega premoženja. Zaposlenim ni omogočil samoupravljanja, zdaj jih krivi za vse slabo.

je omogočil tajkunizacijo, zdaj pa mu vzdevek tajkun ni več všeč

JE NAPISAL PRAVILA, PO NJIH IGRAL

Šešokov sin Klemen je operativno v Iskri prevzel, ker je Šešokov sin.

Sin Matija zaposlenih v Iskri ni oklical za drugoligaše.

op. p.), ki so bolj ali manj propadli. Ti ljudje niso dobili nič. Tisti, ki so imeli srečo, so investirali v dobre družbe, kjer pa ni bilo ravno veliko prostora za sprejem certifikatov. Nekaj so jih sprejeli, več pa se ni dalo,« Šešokovo privatizacijo ocenjuje Mencinger.

Mencingerja smo vprašali, ali je prav to omogočilo poznejšo tajkunizacijo premoženja, privatiziranega v državo: »Jaz mislim, da ja, čeprav se je na prvi pogled zdelo, da je to najpravičnejša privatizacija, ker vsak dobi certifikat. Pravična je bila samo na prvi stopnji, ker ljudje nato niso vedeli, kako certifikate investirati, smo v ta namen dobili pide.«

DELAVCI NISO IMELI KAPITALA, A NI GA IMEL NITI ŠEŠOK

Kot bomo pojasnili nižje, je Šešok Iskro prevzel z najemom kredita prek menedžerskega podjetja, ki ga je servisiral iz dividend Iskre. »Delavci niso imeli denarja, vendar bi lahko rekli, da bi se za nekaj let odpovedali dobičku. To je bila ideja privatizacije, ki jo je podpiral profesor Ribnikar (profesor ekonomije Ivan Ribnikar, op. p.), ki je bil predvsem za to, da bi

namesto v pide premoženje prenesli v pokojninski sklad, tako bi premoženje dobili tisti, ki so ga ustvarili – predhodniki.«

VRTLJIVA VRATA: IZVEDEL, KAR SI JE POLITIČNO OMOGOČIL

Šešok leta 1993 v vladi Janeza Drnovška postane še minister za industrijo in **gradbeništvo**, na tej poziciji Iskri odobri 100 milijonov tolarjev posojila, istega leta pa z blagoslovom LDS iz vrha Iskre izrine dolgoletnega direktorja Janeza Vipotnika, češ da je Šešok primeren človek, ki »bo celotni sistem na novo oblikoval in mu zagotovil konkurenčnost doma in v tujini.« Dve leti pozneje zaposlenim v Iskrinem kolosu ponavlja izjave, ki jih je pred tem govoril slovenski javnosti – zaposleni bodo imeli v procesu lastninjenja priložnost priti do med 30- in 40-odstotnega deleža v holdingu Iskra.

USTVARILI SO GA LEVI IN DESNI

Namesto da delavske certifikate vlaga v podjetje, jih Šešok od sindikatov kupuje za smešno ceno 10 nemških mark. Izjave o delavskem lastninjenju ponavlja vse

do leta 2005, ko končuje poldrugo desetletje dolg postopek menedžerskega odkupa Iskre. Petdeseterica menedžerjev, združenih v menedžersko podjetje Maos, leta 2006 izvede prevzem Iskre, nato pa Šešok in nekdanji finančni direktor Iskre, sicer Šešokov tesni sodelavec Jože Godec, odkupujeta deleže drugih lastnikov in v kratkem času postaneta prevladujoča lastnika. Nad postopkom politično bdi naprej stranka LDS, nato še stranka SDS. Prav pod Janševo vlado Maosu leta 2006 Kad in Sod prodata svojih 41 odstotkov deleža v Iskri, Šešok tedaj koristi dober odnos s takrat državno kadrovnico Andrijano Starino Kosem. Maosu kredit za ta namen odobri NLB in pozneje propadla Factor Banka v lasti Hermana Rigelnika. Še osem milijonov si Maos prisrbi drugje, pri ostalih tajkunih.

V naslednjih letih uspeta Šešok in Godec odkupiti deleže vseh malih delničarjev, ko ostaneta sama, pa se konča tudi njun prisrčen odnos. Godec Šešoku očita, da je

s pomočjo svojih sinov oškodoval družbo, saj naj bi prek podjetja Taxgroup (lastnika sta Klemen in Matija Šešok) iz Iskre izčrpaval milijonske zneske.

Leta 2015 se Godec umakne iz Iskre, njegov 41-odstotni delež odkupi podjetje Taxgroup, s tem se Šešoki rešijo notranjih kritik in pobud za revizije, ki jih je sprožal Godec. Kje je podjetje Taxgroup do-

Dušan Šešok, veliki privatizator.

Šešokova vila v Radomljah pri Domžalah ima 285 kvadratov uporabne površine. Šešokovo premoženje se je ocenjevalo pri 44,9 milijona evrov.

Šešokova druga vila na hrvaškem otoku Krku ima 239 kvadratnih metrov. Vrednost vile ocenjujejo na pol milijona evrov.

bilo denar za izplačilo Godca, ni transparentno pojasnjeno, domneva se, da sta do njega prišla z izčrpavanjem Iskre. Taxgroup se v naslednjih letih prelevi v Finadria GmbH, podjetje, registrirano v Nemčiji. Iz nemških podjetniških registrov je razvidno, da sta lastnika brata Šešok. Družina Šešok tako obviaduje 100 odstotkov Iskre.

STARA MENEDŽERSKA »!FORA«: KRIVI SO STROŠKI DELA

Precej značilno za nereflektirane menedžerje, če si privoščimo vrednostno sodbo, Šešoki za vse, kar gre narobe v podjetju, krivijo zaposlene čeprav imajo v podjetju brez sledu delavskega soupravljanja prvo in zadnjo besedo Šešoki.

Tako je Šešok leta 2013 za vse slabo v Sloveniji krivil previsoke stroške dela. V Sloveniji je bila leta 2017, po podatkih Sursa, cena delovne ure 17 evrov, medtem ko je bilo povprečje v EU 26,8 evra. Naše izvozno gospodarstvo že temelji na nizkih stroških dela, a ne preniknih za Šešoka – takrat je Šešok javno izjavljal, da bi morali minimalno plačo kar ukiniti. Šešok je sicer leta 2017 za svoje zasluge prejel 12.386 evrov mesečne plače.

»Skladno z gibanjem globalne ekonomije bomo mi prilagajali strošek dela. To optimizacijo delajo najuglednejše družbe na svetu. Pri nas, kjer mislimo, da delujeta socializem in planska ekonomija, ne razumemo, da so ti procesi v tujini ves čas potekali

in še vedno potekajo,« je Šešok govoril o nekakšnih uglednih družbah in takoj dodal, da se rezultati ne smejo pripisovati nesposobnosti najodgovornejših. »Ne zaradi nesposobnosti direktorjev, ampak ker se niso prilagajali stroški.«

MALA ŠEŠOKA NE IGRATA V PRVI LIGI

Njegova sinova se pred delavci prav tako nista primerjala z zvezdnikoma nogometišema Ronaldom in Messijem ter zaposlenih oklicala za drugoligaše, nad katerimi jima je očka poveril operativno vodenje. Iskra je namreč leta 2016 skoraj prvič zabeležila izgubo, pred katero naj bi jo rešila samo poravnava z mariborsko občino glede zloglasnih radarjev, ki so sprožili vseslovensko vstajo in odnesli mariborskega župana.

Za vse so bili seveda krivi zaposleni, in ne neizkušenost malih Šešokov, ki sta brez izkušenj in mimo načel meritokracije začela igrati v prvi ligi – vodenju velikega poslovnega sistema. Šešoka sta pozneje zanikala, da bi te izjave pred zaposlenimi kadarkoli izrekla.

V imenu pravice je treba povedati, da so se rezultati Iskre v zadnjih letih izboljšali, po merilniku EBIT, ki najrealneje kaže dobiček podjetja, je Iskra lani tvorila 6,1 milijona, leto prej 4,4 milijona evrov. Kdo je za to zaslužen, se nismo pozanimali, a prav gotovo ne drugoligaši, temveč tisti, ki si bodo to izplačali kot dividende.

(Luka Tetičkovič, foto: sta)

Dušan Šešok, veliki privatizator

Politični kameleon

PREPRODAJAL OROŽJE, SRBI GA IMAJO ZA ISKRENEGA

Še ena Šešokova zgodba iz tranzicijskih arhivov so peripetije s preprodajanjem orožja pod mednarodnim embargom. Gre sicer za tabu temo slovenske politike, saj je z njo umazana tako desnica kot levica, zato o njej obe molčita. Več milijonov nemških mark je namreč končalo na računih podjetja Cranex, švicarske podružnice Iskre Commercea. Mednarodnim dobaviteljem, recimo podjetju Scorpion v lasti grškega trgovca z orožjem Konstantina Dafermasa, je plačevalo z devizami. Hkrati je prejelo kupnino iz nadaljnjih prodaj orožja v države nekdanje Jugoslavije. V času Šešoka se je Iskra z obrambnim ministrom Jelkom Kacinom dogovorila o nabavi helikopterjev in šolskih letal za vojsko, ki je bila tudi sicer velik naročnik Iskre. Šešok je ostal prokurist Cranexa vse do leta 2006, ko je bilo podjetje izbrisano.

Orožje je bilo pod embargom seveda preprodajano hrvaškim in bosanskim strukturam, a to Šešoka ni očrnilo v Beogradu, ki je tedaj dajal zaledje srbski agresiji v nekdanjih republikah. Šešok je v tistih letih redno hodil na obiske v Srbijo, ki jo je v nasprotju z doktrino Janeza Drnovška videl kot »edino rešitev za slovensko gospodarstvo«. Srbski mediji takrat Šešoka označujejo za »nega redkih iskrenih Slovencev«.

(Luka Tetičkovič, foto: Reporter, sta)

TUJI ŠTUDENTJE PRI NAS

Uka žeja vodi tudi pod Alpe

Slovenija ni le privlačna turistična, ampak tudi izobraževalna destinacija. Urejena študentska prehrana, bivanje v študentskih domovih in razmeroma ugodna cena študija k nam vabijo mlade od blizu in daleč. V letošnjem šolskem letu je na fakultete vpisanih 65.440 študentov, od tega približno sedem odstotkov tujih državljanov. Toda odlični smo predvsem v dodiplomskih programih, medtem ko nam magistrski in doktorski študentje, ki jih kot družba znanja najbolj potrebujemo, uhajajo v tujino.

Agata Rakovec Kurent

Uradnih števil ne poznam, a je vsekakor očitno, da nas je iz leta v leto več, je v torek za Delo povedal Andraž De Luisa, predsednik Kluba zamejskih študentov, ki deluje v Ljubljani.

Klub zamejskih študentov šteje približno 60 članov, a je po njegovi oceni vseh zamejskih študentov v Ljubljani in tudi v Kopru krepko čez sto. Po podatkih Slovenskega raziskovalnega inštituta iz Trsta se je lani na slovenske fakultete vpisala polovica od anketiranih dijakov iz slovenskih srednjih šol v Italiji, ki so nadaljevali šolanje na katerikoli od univerz. »Eden glavnih razlogov je, da je v Sloveniji študij brezplačen in da imamo možnost nadaljevati izobraževanje, ki smo ga začeli v šolah s slovenskim učnim jezikom, v matičnem jeziku še naprej,« pravi 22-letni diplomant prve stopnje študija matematike na ljubljanski fakulteti za matematiko in fiziko, doma z Opčin nad Trstom. Slovenija ponuja študentom številne ugodnosti, tudi približno 200 evrov štipendije, bone za kosilo in možnost študentskega dela, kar vse znatno zniža stroške študija. V sosednji Italiji znaša šolnina na fakultetah vsaj 500, običajno pa med 1500 in 2500 evrov na leto.

Najuspešnejši pri dodiplomskem študiju

Na dogodku, ki ga je britansko veleposlaništvo pripravilo za dijake, ki razmišljajo o študiju v Veliki Britaniji, smo o tujih študentih pri nas vprašali ministra za izobraževanje, znanost in šport

Jerneja Pikala. »Gremo v pravo smer, treba pa je razlikovati med različnimi stopnjami študija. Ravno pri doktorskem študiju nismo tako zelo uspešni. Človek bi pričakoval, da bolj ko bomo šli po izobraževalni lestvici navzgor, večji bo mednarodni moment, pa ni tako. Pri nas je velik vpis na dodiplomske študije, še posebej iz držav, s katerimi imamo bilateralne sporazume – v teh primerih lahko študenti končajo pri nas celoten študij. Nekaj je seveda tudi takšnih, ki študij plačajo. Naše šolnine so v primerjavi z drugimi državami zelo ugodne. Kakor sem že rekel, imamo veliko tujih študentov na dodiplomskem študiju, manj na podiplomskem in žal še manj na doktorskem, čeprav bi si človek želel, da bi jih bilo ravno tam največ. Tam namreč potrebujemo največ pretoka ljudi in novih idej. Treba je tudi razlikovati med študenti, ki so tu po sporazumih in ne plačajo šolnine, ter tistimi, ki so tu le za krajši čas, bodisi spet iz držav, s katerimi imamo sklenjene bilateralne sporazume, bodisi da so prišli k nam prek programa Erasmus, enega najuspešnejših programov, kar jih EU ima,« pravi minister Pikalo. Na ministrstvu pripravljajo vrsto ukrepov, da bi doktorje znanosti po koncu študija pripeljali nazaj domov. »Pri nas ni problem priliva in odliva ljudi, saj so številke priseljenih in odseljenih skoraj enake, problem pa je v strukturi prebivalstva: odhajajo nam namreč najvišje izobraženi, prihajajo pa slabše izobraženi. To za družbo, ki temelji na visoki dodani vrednosti in ne na manualnem delu, ni dobro. Ne glede na razvoj družbe pa bomo vedno imeli tudi fizična dela, ki jih je treba opravi-

ti. In nekdo jih mora,« pripoveduje dr. Jernej Pikalo.

Ugodnosti, ki jih drugje ne poznajo

Naši sogovorniki, tuji študentje pri nas, so prav vsi pohvalili organiziranost študentske prehrane. Študentje lahko po subvencionirani ceni za bon dobijo kosilo, izbira v restavracijah pa je tako rekoč neskončna – od klasičnega slovenskega kosila do indijske, kitajske ali mehiške eksotike. »Naše študentske domove moramo zagotovo nadgraditi, ker imamo premalo postelj za vse. Glede bonov pa mislim, da je na tem področju zdaj red, manj je zlorab, kot jih je bilo v preteklosti, in zadeve tečejo. Tisti, ki smo malo starejši, se spomnimo, da so boni nastali zaradi res katastrofalnega socialnega standarda študentov v osemdesetih letih. Kantine, ki so bile na voljo, so bile resnično zanič, marsikdo pa si hrane v gostilnah ni mogel privoščiti. Takrat niti zdravstveno niti socialno ni bilo dobro urejeno in to je glavni razlog, da so se pojavili boni. Subvencionirana študentska prehrana absolutno mora ostati,« nam je v pogovoru zatrdil minister Pikalo.

Študij v tujini človeku prinese širino, študent pridobi ali utrdi znanje tujega jezika in naveže koristna poznanstva, pa tudi prijateljstva za vse življenje. »V mednarodnem okolju dobiš globalno dimenzijo. Ne gre za to, da bi spoznal veliko Angležev ali Škotov, pravzaprav sem imel le eno sošolko, ki je bila Angležinja. Imel pa sem sošolce iz Anglije, Kitajske, Malezije, Grčije in to je tisto, kar da človeku neko širino,« iz osebnih izkušenj pove minister Pikalo, ki je v času doktorskega študija v okviru programa Marie Curie kot raziskovalec gostoval na Centru za preučevanje globalizacije in regionalizacije Univerze Warwick v Veliki Britaniji.

Študij v tujini: dragocena izkušnja

Mlade intelektualce bomo najlažje pri-tegnili s kakovostnimi in konkurenčnimi študijskimi programi, pri čemer nam je lahko za zgled Velika Britanija, ki ima na lestvici svetovnih univerz med

deseterico najboljših tri univerze, pri čemer Oxford in Cambridge zasedata prvo in drugo mesto na svetu. Na dogodku, ki ga je britansko veleposlanstvo v Sloveniji priredilo skupaj z British Councilom, so približno 70 zainteresiranim dijakom in študentom predstavili možnosti študija na njihovih univerzah. Predlani je v Veliki Britaniji študiralo okoli 400 Slovencev.

Lani je 28 Slovencev študiralo na Cambridgeu, 31 pa na Oxfordu. Z brexitom se zanje ne bo nič spremenilo in tudi vsi, ki se bodo za študij v Veliki Britaniji odločili letos, bodo lahko študirali pod enakimi pogoji in z znižano šolnino ves čas študija. Mednarodni študentje bodo imeli pravico do bivanja v Britaniji še dve leti po koncu študija. Kaj Britanci na področju šolstva delajo prav, smo vprašali britansko veleposlanico v Sloveniji Sophie Honey. »Imamo res veliko odličnih univerz. Odlikujejo nas močna

baza raziskovalcev, odlični profesorji in zelo kakovostni študenti. Poleg tega da univerze omogočajo odlično izobrazbo, ponujajo tudi celo vrsto zunajšolskih dejavnosti in priložnosti.« Veleposlanica je na Oxfordu študirala fiziko, pozneje pa jo je zaneslo v diplomacijo, kar se zdi velika karierna sprememba. »Fizika me je zanimala, zato sem jo šla študirat, rada sem imela tudi matematiko, toda nikoli nisem načrtovala znanstvene kariere ali učiteljskega poklica, pravzaprav nisem vedela, kaj bi rada počela. Po koncu študija, Britanci diplomiramo mladi, že pri 21 letih, sem se zaposlila v zasebnem sektorju. Delala sem v mednarodnem podjetju, od koder sem šla na ministrstvo in tako me je pot zanesla v diplomacijo. Prednost našega šolskega sistema je tudi njegova velika prilagodljivost in veliko ljudi na koncu počne čisto druge stvari, kot so jih študirali,« je za Nedelo pojasnila britanska veleposlanica Sophie Honey. Pohvalila je tudi slovenski šolski sistem: »Trenutno sem sicer zaradi svojih otrok bolj seznanjena z njegovim začetkom. S slovenskimi vrtci sem zelo zadovoljna. Sin je veliko zunaj, pridno pa se uči tudi slovenščine.«

Študentje v Sloveniji so zelo privilegirani, saj obstajajo študentski boni, različne ugodnosti, brezplačna dnevna rekreacija in še kaj.

Magdalena Tasevska, študentka

Problem je v strukturi prebivalstva: odhajajo nam najvišje izobraženi.

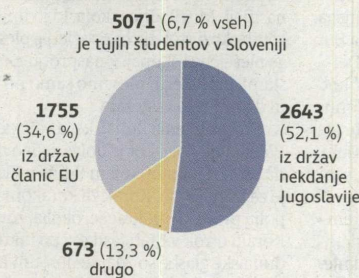
Jernej Pikalo

Dr. Jernej Pikalo,
minister za izobraževanje,
znanost in šport

Tuji študentje

Študijsko leto 2018/19

Štipendije za študij v Sloveniji za Slovence v zamejstvu in po svetu

Vir: SURS, UL, ŠOS, MIZ

Dogodek Study UK
v Ljubljani FOTO
ROMAN ŠIPIĆ

LETOŠNJA STATISTIKA

V študijskem letu 2019/2020 je bilo na dan 3. 10. 2019 v slovensko visoko šolstvo vpisanih 5521 študentov s tujim državljanstvom.

Največ študentov (78 %) prihaja iz držav z območja nekdanje Jugoslavije (BiH, Severna Makedonija, Hrvaška, Srbija, Črna gora, Kosovo).

35,6 % tujih študentov je državljanov članic EU, in sicer je največ iz Hrvaške, sledijo Italija, Bolgarija. Avstrija, Nemčija, Madžarska, Francija, so nam sporočili z ministrstva za izobraževanje, znanost in šport.

Odlikujejo nas močna baza raziskovalcev, odlični profesorji in zelo kakovostni študenti.

Sophie Honey

FOTO ROMAN ŠIPIĆ

MAGDALENA TASEVSKA, ŠTUDENTKA IZ MAKEDONIJE

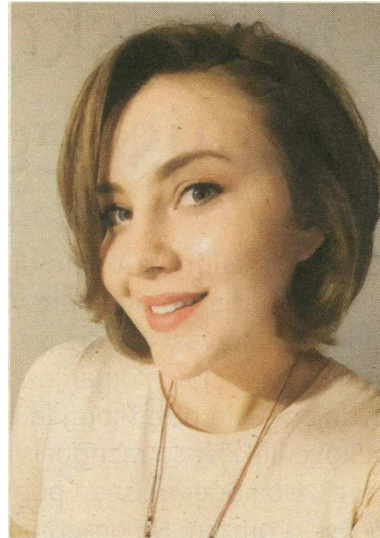
Simpatična Magdalena je na Fakulteti za **gradbeništvo** in geodezijo v Ljubljani začela študirati lani in z nami je v odlični slovenščini prijazno delila svojo zgodbo.

Kdaj ste prišli na študij v Slovenijo in kaj študirate?

V Slovenijo sem prišla pred letom dni, konec septembra 2018. Vpisala sem se na Fakulteto za **gradbeništvo** in geodezijo 2. stopnje, na modul vodarstvo in okoljsko **inženirstvo**.

Kako to, da ste se odločili za študij v Sloveniji, in v čem se razlikuje od študija v vaši državi?

Za Slovenijo sem se odločila, ker poznam veliko ljudi, precej Makedoncev, ki so prišli študirat v Slovenijo, in so mi študij tu toplo priporočili. Zdi se mi, da je študij v Sloveniji kakovostnejši kot v Makedoniji, ker uporabljamo orodja, ki se uporabljajo tudi realno, v praksi. To pomeni različno programsko opremo, v primerjavi z Makedonijo, kjer smo vse računali ročno. Seveda se tega učimo tudi v Sloveniji, ampak profesorji se zavedajo, da bomo morali ob koncu študija, ko bomo šli delat v podjetja, vsi morali znati delati na računalniku. Zelo mi je všeč tudi to, da so študentje v Sloveniji zelo privilegirani, saj obstajajo študentski boni, različne ugodnosti, brezplačna dnevna rekreacija in še kaj.

Imate kot študentka vse pripadajoče ugodnosti, lahko jeste na bone in bivate študentskem domu?

Bivam v stanovanju, ker sem se za študentski dom verjetno prepozno prijavila, šele konec avgusta in so mojo prošnjo zavrnil, drugače pa sem srečna, da tudi mi, tuji študenti, lahko izkoristimo vse ugodnosti, ki jih imajo slovenski.

Koliko na mesec porabite za študij in izdatke za življenje? Posebej me zanima cena najemnine.

Povprečno porabim okrog 450 evrov na mesec, od tega za najemnino plačujem 200 evrov skupaj s stroški, kar je zelo ugodna cena za Ljubljano. Živim v hiši deset minut stran od fakultete, kar je res super.

Ali ob študiju tudi delate?

Ja, trenutno delam kot natakarica. Ko sem prišla v Slovenijo, sem takoj začela delati v McDonaldsu, potem sem delala tudi za Unicef in še nekaj, tako da se je že nekajkrat zgodilo, da sem imela sočasno tri službe. Pa mi ni bilo težko. Študentski servis namreč omogoča delo za vse študente, tudi za takšne, ki nimajo preveč prostega časa.

Kako se počutite v Ljubljani? Ste pri nas našli prijatelje, kako se razumete s kolegi na fakulteti?

Zaljubljena sem v Ljubljano. Mesto je tako čisto, mirno, zeleno, da resnično uživam v vsakem trenutku v vaši prestolnici. Prosti čas izkoriščam za spoznavanje mesta in ljudi. Kar veliko jih že poznam, skupaj hodimo na piknike in sprehode, da bi bolje spoznala mesto, pa tudi na izlete po Sloveniji.

V moji skupini na fakulteti sem edina tujka, vendar so vsi že od začetka zelo prijazni do mene. Smo majhna skupina in v enem letu smo postali dobri prijatelji. Pomagajo mi pri učenju slovenščine, pa tudi, če imam kakršne koli težave pri študiju. Družimo se tudi zunaj fakultete.

Kakšno se vam zdi nočno študentsko življenje pri nas? Kam najraje zavijete zvečer?

Oh, ponavadi sem na drugi strani šanka (smeh), ker skoraj vedno delam nočne izmene v Parlament Pubu, tako da poskušam najti zabavo med delom. Nekajkrat sem šla na žur po ljubljanskih klubih, vendar je meni najbolj všeč živa glasba, kakšen bend ali koncert. Hočem reči, da nisem velik fen moderne tehno, trans muzike.

AYŞEGÜL KARAALI, ŠTUDENTKA IZ TURČIJE

Kdaj ste prišli na študij v Slovenijo in kaj študirate?

V Slovenijo sem prišla pred tremi leti, in sicer najprej na tečaj angleščine. Ker mi je bilo všeč, sem se odločila za študij v Sloveniji. Najprej sem študirala na fakulteti za šport, zdaj pa izredno študiram velnes. Sočasno delam na bazenu na fakulteti za šport in to mi je zelo všeč. Za študij si služim tudi z delom na tržnici, v trgovini ...

Kaj vam je v Sloveniji tako všeč, da ste se odločili študirati tu?

Dvajset let sem živela v Istanbulu in v Sloveniji mi je najbolj všeč način življenja. Kot študentka se počutim bolj svobodno, veliko delam in sem aktivna. Je majhna država, ampak ponuja veliko možnosti. Lahko potujem, lahko hodim na različne tečaje, kar mi je zelo všeč. V Istanbulu sem ogromno časa izgubila s prevozom do šole. Vsak dan sem tja in nazaj domov potovala dve uri. Moje življenje je zdaj popolnoma drugačno, veliko boljše kot prej.

Uporabljate študentske bone za prehrano?

Uporabljam bone in lahko jem zunaj, moram pa reči, da kot veganka nimam ravno veliko izbire. Ponudba je sicer zelo pestra, ampak kot veganka težko najdem kaj zase. Upam, da se bo kmalu razvila tudi ta ponudba.

Ste tu našli kaj prijateljev?

Sem edina tuja študentka v naši skupini, vendar se počutim zelo dobro. Slovenci so zelo odprti za komunikacijo in tu se počutim zelo dobro, zelo domače.

Vam je všeč tudi življenje v naši prestol-

nici?

Zelo, mislim, da je Ljubljana zelo odprto mesto. Razmišljam, da bi kar ostala tu, čeprav je težko reči, kaj bo čez pet let. Trenutno pa mi je v Sloveniji zelo lepo in lahko si predstavljam življenje tu. Ker sem se naučila slovensko, vidim kot Turkinja tu tudi priložnost za delo. V Slovenijo prihaja veliko Turkov, ki ne znajo jezika in potrebujejo pomoč, in tu bi lahko pomagala.

Kakšna se vam zdi kakovost študija pri nas?

Zdi se mi v redu, na fakulteti za šport mi je bilo všeč, da je bilo zelo veliko praktičnega dela. Veliko smo se naučili pri vajah. Zdi se mi, da imajo tukaj študenti več želje po znanju, profesorji pa so zelo komunikativni. Ko sem se naučila slovensko, sem se sploh počutila veliko bolj vključeno. FOTO VORANC VOGEL

Je vodja gradnje arhitekt ali gradbeni inženir?

Delo, 10. avgusta

V rubriki PP29 sem 14. septembra prebral odziv gospe Mime Suhadolc na članek Je vodja gradnje arhitekt ali gradbeni inženir? V nadaljevanju podajam svoj odziv in stališča.

Kot prvo bi se ustavil pri naslovu članka. Kdo je vodja gradnje po **zakonu o arhitekturni in inženirski dejavnosti** (ZAID) oziroma po **gradbenem zakonu** (GZ)? Vsa mnenja in odzivi na članek, ki so bili objavljeni v Delu, se nanašajo na vodjo projekta in ne na vodjo gradnje. Kljub vsemu moram na začetku jasno poudariti, da tako ZAID (4. člen – naloge pooblaščenih arhitektov in inženirjev) kot tudi GZ (14. člen – izvajalec) jasno določata, da je vodja del (vodja gradnje) lahko le oseba, ki izpolnjuje pogoje za vodjo del. Pooblaščen arhitekt (PA) in pooblaščen krajinski arhitekt (PKA) pogojev ne izpolnjujeta, zato pa jih izpolnjuje pooblaščen inženir (PI).

Kdo pa je lahko vodja projekta za stavbe? 12. člen GZ zahteva, da mora projektant (podjetje, biro, pravna oseba) za vodenje izdelave projektne dokumentacije določiti pooblaščenega arhitekta ali pooblaščenega inženirja iz stroke, ki glede na namen gradnje prevladuje. Ta je imenovan za vodjo projekta, ki koordinira izdelavo projektne dokumentacije. Sedma alineja 4. člena ZAID med drugim navaja, da med poklicne naloge PA, PI in pooblaščenih krajinskih arhitektov (PKA) sodijo svetovanje in zastopanje naročnika ter vodenje investicije. Strinjam se z gospo Suhadolc, da je projektiranje proces, v katerem sodelujejo arhitekti in inženirji različnih strok, da mora končan objekt izpolnjevati zahteve naročnika in bistvene zahteve, da mora biti zaščiten javni interes, da mora biti upoštevano varstvo kulturne dediščine, ohranjanje narave, usklajenost objektov z okoljem, skladnost zasnove in umeščanja v prostor, da proces projektiranja zahteva največjo skrbnost (izračuni, detajli, materiali, elaborati, prikazi ...) itd. Vse to so naloge, ki si jih v procesu projektiranja kot delu izvedbe investicije in zastopanja naročnika pogodbeno dogovorijo in razdelijo PA, PI in PKA.

Ob vsem pravkar navedenim pa si sedaj postavim vprašanje. A PI, ki ima 15, 20 ali več let izkušenj na področju vodenja projektov in odgovornega projektiranja stavb, ki ima reference, izkušnje, kompetence in znanje, ni sposoben nastopati, opravljati, voditi in koordinirati v prejšnjem odstavku navedenih nalog kot vodja projekta, seveda ob upoštevanju, da so v proces projektiranja kot interdisciplinarni proces vključeni različni PA, PI in PKA? Smatram, da so izkušeni PI še kako usposobljeni prevzeti vlogo vodje projekta pri gradnji stavb in da imajo v procesu zasnove, organizacije, izvedbe projekta, ki ga zahteva tako ZAID in GZ, vse ustrezne kompetence. Navsezadnje imajo vsi opravljen strokovni izpit tudi s področja investicijskih procesov in vodenja projektov. Vsak PA, PI in PKA pa bo sam pri sebi presodil, ali je na določenem objektu sposoben prevzeti naloge vodje projekta. Nikakor pa razna navodila in razlage GZ in ZAID ne morejo biti razlog, da za stavbe PI ne morejo biti imenovani za vodjo projekta.

Prav neverjetni oziroma kar smešni pa sta trditvi gospe Suhadolc, da je »za vodenje izdelave projektne dokumentacije za gradnjo mostu lahko imenovan tudi PI (poleg PA) in da je resnici na ljubo potrebno povedati, da najznamenitejše mostove po domovini in na tujem slavimo kot arhitekturne in

ne gradbene mojstrovine«. S prvo trditvijo avtorica direktno posega v področje vodenja projektov mostov s strani PA (da je njim to omogočeno in dano, kar je prav nasprotno njeni razlagi glede vodje projekta pri stavbah za PI). Tu gre za popolno nepoznavanje problematike in stroke ter prilagajanje stališč po potrebi. Glede druge trditve pa se lahko vprašam, ali viadukt Črni Kal, most Pelješac in mostova s posebnimi zategami prek Evfrata v Turčiji (vodja projekta in odgovorni projektant oziroma PI Marjan Pipenbaher) ter most na Adi v Beogradu (vodja projekta in odgovorni projektant oziroma PI Viktor Markelj) slavimo kot gradbene mojstrovine ali arhitekturne? Mislim, da je vsakomur jasno, da sta navedena PI kakor tudi gradbena podjetja, ki so takšne objekte zgradila, pustila zgodovinski pečat predvsem v gradbeno-inženirski stroki in da jih slavimo prvenstveno kot izredne gradbene in ne arhitekturne mojstrovine.

Podpiram in strinjam se s sklepom skupščine **Inženirske zbornice Slovenije**, ki je predlagala in sklenila, da se 3. alineja 12. člena GZ spremeni in sicer v obliko: »Projektant mora za vodenje izdelave projektne dokumentacije določiti pooblaščenega arhitekta ali pooblaščenega inženirja (v nadaljnjem besedilu: vodja projekta) in ki zanj opravlja poklicne naloge v eni od predpisanih oblik v skladu z zakonom, ki ureja arhitekturno in inženirsko dejavnost. Vodja projekta koordinira izdelavo projektne dokumentacije in jo potrdi.« Na ta način projektant odgovorno, glede na svoje resurse, reference, znanje in kompetence določi, kdo izmed njegovih zaposlenih strokovnjakov je najprimernejši za vodenje projekta izdelave projektne dokumentacije za projekt, ki ga je pogodbeno dogovoril in sklenil z naročnikom.

Peter Henčič, univ. dipl. inž. gradb., Maribor

Čeprav sem bil med drugim tudi dekan nekdanje fakultete za arhitekturo, **gradbeništvo** in geodezijo, sem šele ob branju prispevka arhitekta Aleša Vrhovca – ki se je 28. septembra v rubriki Gostujoče pero odzval na članek z naslovom Je vodja gradnje arhitekt ali gradbeni inženir? – zaznal, da naj bi pri nas izobraževali tudi vseznalce tipa Leonardo da Vinci. »Na gradbišču po izkušnji arhitekt obvladuje lastno področje in dodatno še 80-odstotno znanje vsakega od posameznih vpletenih strokovnjakov« (...), »različnih strokovnih profilov, od pravnih, gradbenih, strojno- in elektroinženirskih, komunalnih, včasih socioloških in ekonomskih, umetnostno-zgodovinskih in podobno.« (...) »To daje arhitektu kot edinemu »generalistu«, inženirju, tehniku, pravniku, obrtniku in občasno umetniku v eni osebi avtoriteto in kvalifikacijo za vodilno vlogo pri gradnji (...)«, saj imajo gradbeniki »ničodstotno vedenje o vseh drugih«. Za razliko od gospoda Vrhovca sam iz izkušenj vem, da večina arhitektov, na srečo, stoji z obema nogama na zemlji.

Peter Fajfar, Ljubljana

Delo je 28. septembra v rubriki Gostujoče pero objavilo odziv g. Aleša Vrhovca, univ. dipl. inž. arh., na članek z naslovom Naj bo vodja gradnje arhitekt ali gradbeni inženir?. Njegov zapis terja javni odgovor.

Spoštovani kolega v ustvarjanju grajenega življenjskega okolja, g. Aleš Vrhovec, univ. dipl. inž. arh., na Vaš prispevek v Delu odgovarjam, ker sem iz stroke, ki jo »dajete v nič« in vehementno postavljate »neizpodbitne« trditve v zvezi z znanjem in s tem povezanimi sposobnostmi pri vodenju gradnje v najširšem pomenu besede. Pri tem se zavedam, da bo ta odgovor le »bob ob steno«, torej nimam iluzije, da bo spremenil vaše stališče. Naj bo pa vsaj prispevek z drugega zornega kota na problematiko, ki jo tako ex cathedra obravnavate. Iskreno rečeno, sem v dilemi, kam bi Vaš zapis v Delu uvrstil. Še najbližje mi je misel, da gre v bistvu za samopromocijo vaše Osebe, predvsem pred vašimi stanovskimi kolegi.

Vaš citat »seveda je vodja gradnje lahko zgolj in samo arhitekt« je lahko le trditev nekoga, ki očitno ne pozna graditeljstva. Verjemite, da bi inženir, ki mu dovoljate, da vodi projektiranje in izgradnjo inženirskih objektov, lahko vodil tudi projektiranje in izgradnjo stanovanjskih objektov ali pa hiš, ki jih načrtujete Vi. Pri tem bi v projektantsko ekipo seveda vključil tudi arhitekta, električarja, strojnika, geodeta in po potrebi še koga, da prispeva projektu svoj strokovni del. Vodenje projekta ni in nikoli ne bo stvar le ene stroke. To funkcijo lahko opravlja predvsem oseba, ki ima za to določeno izobrazbo, reference in sposobnost koordiniranja. Če vas prav razumem, naj bi vse to nadomestila in po vaše za vse zadostovala le izobrazba univ. dipl. inž. arh. To je najkrajše rečeno zmeta. Žal se je takšno razmišljanje ugnezdilo tudi v nov **gradbeni zakon** (GZ) in njegovo tolmačenje s strani ministrstva za okolje in prostor (MOP). Po moji oceni je tudi sicer na področju projektiranja uzakonjeno slabo stanje, saj se je ukinito funkcije odgovornih projektantov (OP) po posameznih strokah, ukinila se je revizija projektne dokumentacije, naložila pa se je polna odgovornost – tudi za kvaliteto celotnega projekta – le vodji projekta (VP).

Dalje – trditev, da kulturo prostora v današnjem času ustvarjajo izključno arhitekti, je zavajajoča in ne upošteva, da se grajeno okolje s časom prilagaja življenjskim potrebam prebivalstva. Kot lahko berem na internetu, imate tudi sami konkretne, trpke izkušnje s kreiranjem prostora v Podkorenu. Pri oblikovanju prostora je potrebno upoštevati vse človekove aktivnosti, s katerimi si prirejamo naravne danosti za boljšo kvaliteto življenja. Grajeno okolje izvirno kreira potreba človeštva po mobilnosti (prometnice, pristanišča, letališča), življenjsko pomembna potreba po energiji v vsaki stavbi in vsakem prostoru (elektroenergetski vodi, plinovodi, hidro, termo in jedrske elektrarne, les, tudi premog ...), po dvigovanju standarda (industrija) in seveda tudi po primernih bivalnih prostorih (stanovanja). Urbanizem in krajinska arhitektura igrata tu odločujočo vlogo v povezavi z javnimi potrebami in tudi zahtevami ostalih strok. Da je vse to le v pristojnosti arhitekture kot stroke, je zelo ozko in nerealistično gledanje. Vi sicer svoje stališče o izključnem poslanstvu kreiranja prostora pripisujete arhitekturi in se pri tem sklicujete na nekatere zgodovinsko priznane arhitektole iz relativno bližnje preteklosti. Enkratne stvaritve graditeljstva v oddaljenejši preteklosti, ko še ni bilo izobiljanih današnjih inženirskih poklicev, so stvaritve vrhunskih umov človeštva, tehničnih poliglotov, slovensko značilno grajeno okolje pa so ustvarjali predvsem gradbeni mojstri (zidarji, tesarji) s smislom za konstrukcijo in njeno oblikovanje. Vseh teh dosežkov

danes ne moremo deliti po posameznih strokah in se posledično z njimi kititi za lažje pridobivanje vsakodnevnega posla, predvsem pa ne morejo bili izgovor za podeljevanje vloge VP izključno arhitektom pri načrtovanju današnjih stavb.

Trdite, da imate izkušnjo, da na gradbišču (česa?) obvladuje arhitekt 80-odstotno problematiko vseh strok. Zelo hrabra in (pre)potentna trditev. Inženir, ki ima izkušnje, strokovno izobrazbo in organizacijsko znanje je sposoben voditi projektiranje vsake stavbe. Velika napaka je bila storjena v novem **gradbenem zakonu** (GZ), ki ne rešuje problema vodenja projekta, praktično pa ga na MOP tolmačijo v korist arhitekturne stroke tako, da zagotavlja strokovno, predvsem pa poslovno prevlado arhitekturne nad drugimi strokami. K istemu cilju težijo tudi prispevki kolegov arhitektov v sredstvih javnega obveščanja in seveda kristalno jasno Vaš obravnavani članek.

P. S. Dovolite, še malo za šalo in malo zares, saj oba veva, da je GZ slab, vendar v svojem 15. členu med bistvenimi zahtevami, ki jih mora izpolnjevati objekt, torej tudi stavba, nikjer ne omenja arhitekture. Po črki zakona in vašem prepričanju naj bi bila torej nebitvena aktivnost na projektu ekskluzivna pri vodenju projekta.

dr. Branko Zadnik, univ. dipl. inž. grad., Ljubljana

Če je bila debata o članku Naj bo vodja gradnje arhitekt ali gradbeni inženir? v preteklih tednih le strokovno preirvanje, je Aleš Vrhovec podal sledečo kategorično razsodbo: vodja gradnje je lahko samo arhitekt. Pravi, da o tem ni nobenega dvoma, ker samo arhitekt poseduje tisti enkratni dar da zna umeščati v prostor, da najde nove prostorske rešitve, ustvarja nove stavbne tipologije in ustvarja ključni element identitete. Pri vsem tem naj bi bil arhitekt bistveno bolj sposoben od ostalih strokovnjakov, ker poleg arhitektske nadarjenosti obvlada še dodatnih 80 odstotkov znanja gradbenikov, strojnih in elektroinženirjev in še mnogo drugih poklicev. Avtor je prepričan, da je znanje ostalih poklicev tako omejeno, da ne more prispevati ničesar ustvarjalnega k arhitekturi. Vodilna vloga naj bi arhitektu zagotovila avtoriteto in privilegije pri odločanju v zvezi z gradnjo.

Realnost je, da obstajajo dobri arhitekti in slabi arhitekti, podobno kot pri ostalih poklicih. Medtem ko je uspeh dobrih arhitektov nesporen, kadar se prebivalci in obiskovalci mesta soočajo z estetsko in vizualno originalno izvedbo zgradbe, obstaja kup slabih rešitev umeščanja v prostor, funkcionalnih problemov, vzdrževalnih problemov in nepravilnih instalacij. Vprašljivo umeščanje v prostor je lahko vila blok z izgledom hiše iz Damaska med meščanskimi vilami v Ljubljani. Tipična značilnost slabe arhitekture je opazna predvsem v notranosti stavbe z nefunkcionalnim razporedom prostorov, slabo osvetljenostjo in tudi nepremišljenimi instalacijami. Načrtovanje uvozov in izvozov iz garaže dostikrat ne upošteva osnovne geometrije.

Vendar v prispevku Aleša Vrhovca moti predvsem ignoriranje odgovornosti arhitekta kot vodje projekta do porabe energije in vpliva na podnebje. Dejstvo je, da je gradbena dejavnost največji porabnik energije in s tem povezanim sproščanjem ogljikovega dioksida. Gradbeni sektor se ponaša z 39 odstotki sproščanja ogljikovega dioksida v primerjavi s transportnim sektorjem, ki sprošča 23 odstotkov, in z industrijo, ki sprošča 32 odstotkov. Neracionalno je, da se pozornost okoljevarstvenikov

usmerja v glavnem k transportnemu sektorju. Priča smo napredku vozila s trajnostnim ciklusom 10 let pri sedanjem 23-odstotnem sproščanju ogljikovega dioksida, medtem ko na področju načrtovanja stavb z 90-letnim ciklusom pri 40-odstotnem sproščanju ni opaznega napredka.

S stališča porabe energije in vpliva na podnebje gradbeni sektor izgleda kot katastrofa. Praktično vsi objekti, tudi montažni, so zasnovani kot permanentne strukture za enkratno uporabo. Nekatere osnove projektiranja, kot je odnos med izolacijo in toplotno maso, niso razčiščene. Nedavna irska študija Reilly in Kinnane kaže, da je v nasprotju s splošno prakso energetske bolj učinkovita izolacija na notranjosti stavbe. Poraba energije za hlajenje, ki je narasla za 20 odstotkov med letoma 2010 in 2017, je tudi povezana z odnosom med izolacijo in toplotno maso. Novogradnje so načrtovane, kot da nikoli ne bo nobenega napredka v mobilnosti. Tipična stavba porabi pol materiala pod zemljo, predno se začne gradnja v višino. Pri gradnji se sprošča 11 odstotkov ogljikovega dioksida zaradi uporabe cementa in železa.

Zmanjšanje porabe energije in sproščanja ogljikovega dioksida je možno doseči z optimizacijo bivalnega prostora. Mehansko odporna struktura mora biti optimizirana glede na izolacijo, toplotno maso, vzdrževanje, prilagajanje potrebam stanovalcev in urbanega okolja, dostopnostjo do instalacij in zasnovana predvsem s ponovno uporabo konstrukcijskih elementov. Vsi ti parametri so direktno v domeni arhitekture. Zanašanje na uporabo sončnih panelov in pametne regulacije ne bo rešilo osnovnih problemov. Na žalost je od arhitekta, ki je preokupiran z dominacijo do ostalih strok, težko pričakovati inovacije, ki postajajo z zaostrovanjem podnebne krize vse bolj kritične.

Tomo Bonač, neodvisni raziskovalec,
Koper in Vancouver

Konferenca o trajnostni gradnji

Besedilo: [Danica Zavrl Žlebir](#)

Kategorija: [Škofja Loka](#) / petek, 4. oktober 2019 / 08:47

Potekala je v prostorih Knauf Insulation Experience Centra (KIEXC) v Škofji Loki, zgrajenega po načelih trajnostne gradnje.

Škofja Loka – V lani zgrajeni stavbi izobraževalnega centra Knauf Insulation na Trati, ki je zgrajena po načelih trajnostne gradnje, je prejšnji teden potekala konferenca, ki jo je organiziralo Slovensko združenje za trajnostno gradnjo – GBC Slovenija.

Na že četrto konferenco trajnostne gradnje so povabili 135 udeležencev iz dejavnosti **gradbeništva**, s področja urejanja prostora ter drugih strokovnjakov, ki so upravljavsko, okoljsko in ekonomsko povezani s trajnostno gradnjo. Osrednja tema konference, izvedene v sklopu svetovnega tedna trajnostne gradnje, je bila namenjena energijski učinkovitosti in zmanjšanju okoljskega vpliva stavb ter nujnemu zmanjšanju izpustov ogljikovega dioksida, ki ga ustvarjajo stavbe skozi ves življenjski cikel. Predstavniki Evropske komisije in italijanskega in svetovnega združenja zelene gradnje WGBC so se na konferenci osredotočili na implementacijo kazalnikov Level(s) v evropskem prostoru, ki naj bi se začela v drugi polovici prihodnjega leta, ter na nujno zmanjšanje ogljičnega odtisa stavb, kar bi morali pri gradnji začeti izvajati že danes. Udeleženci so se seznanili tudi s prednostmi certificiranja stavb po trajnostni shemi DGNB. Kot rečeno, je konferenca potekala v prvem objektu, ki je bil v Sloveniji zgrajen po najvišjih možnih standardih trajnostne gradnje. Prvi v Sloveniji je pridobil platinasti DGNB-certifikat, ima tudi certifikat Active House in je obenem tudi pilotni projekt Evropske komisije za pripravo novih smernic trajnostne gradnje, imenovanih Level(s), ki ga za potrebe nacionalnih kazalnikov trajnostne gradnje vrednoti tudi Ministrstvo za okolje in prostor. Konferenca je predstavila tudi stanje pri postopnem uveljavljanju trajnostne gradnje v Sloveniji, povezano z varstvom okolja, ohranjanjem narave in podnebnimi spremembami. Govorili so tudi o energetskega menedžmentu in predstavili primera dobre prakse v lokalni skupnosti in gospodarski družbi. Udeleženci so ob koncu podpisali zavezo, s katero podpirajo trajnostno gradnjo in pot v brezogljično družbo.

Potrjeno: Termit ne sme predelovati odpadkov

Avtor: **STA**

0,00

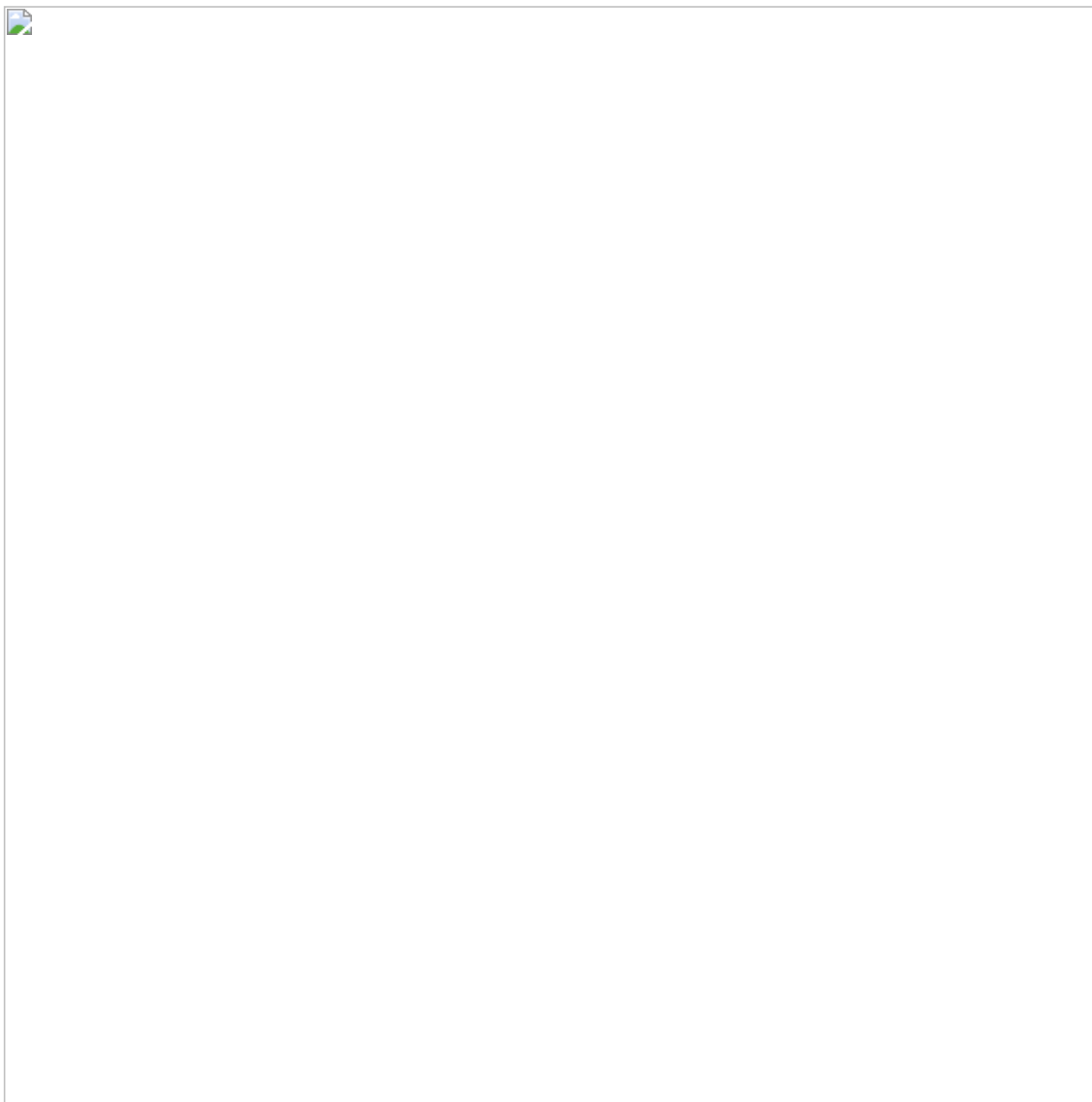

Foto: STA

Ministrstvo za okolje in prostor je zavrnilo pritožbo družbe Termit na odločitev okoljske inšpekcije, ki podjetju prepoveduje sprejem in predelavo odpadkov. V Termitu so presenečeni, da se ministrstvo ni opredelilo do poročila Agencije za okolje (Arso), ki je bilo podlaga za inšpekcijsko odločbo. O nadaljnjih korakih bodo še razmislili.

V Termitu so se v današnjem sporočilu za javnost osredotočili prav na poročilo Arsa. Kot so ponovili, je nestrokovno in pomanjkljivo, temu pa da pritrjuje tudi pretežen del slovenske stroke.

Spomnili so, da vgrajujejo gradbene kompozite, ki se klasificirajo kot gradbeni material. "Analizo gradbenih kompozitov je zato v skladu z mednarodno priznanimi standardi in tudi slovensko zakonodajo treba narediti na neporušenih (torej nezmlatih) vzorcih," so zapisali.

Prepričani so, da je napačna tudi predpostavka poročila, da gre pri preiskovanem materialu za naravna tla in ne gradbeni material, čeprav

iz poročila izhaja, da so preiskovali umetni nasip. "Slednji se v skladu z **gradbeno zakonodajo** klasificira kot gradbeni objekt," so izpostavili.

Ob tem so priznali, da so bili v sklopu vzorčenja res uporabljeni tudi vzorci iz naravnih tal, a ti po njihovih besedah niso bili vključeni v laboratorijske analize, "saj so že terenske meritve pokazale, da ni prisotnih spornih snovi". Ocena, da je nastala okoljska škoda tlom, je tako neustrezna, so zatrdili.

Za poseben postopek sanacije prejeli celo okoljsko nagrado

Opozorili so še, da je njihovo "osnovno poslanstvo pridobivanje in predelava kremenovih peskov". "Po končanem izkopu nastanejo rudarske jame, ki jih mora podjetje v skladu s koncesijsko pogodbo sanirati. Termit se je zato pred leti povezal s slovensko stroko ter skupaj z njo razvil postopek sanacije iz nenevarnih in inertnih odpadkov," so navedli in dodali, da so za tovrstno sanacijo leta 2005 prejeli celo okoljsko nagrado.

Da vgradnja sanacijskih materialov poteka ustrezno, po njihovih besedah sicer dokazujejo tudi analize bližnjega potoka Stražica. V sklopu analize Arsa sta bila iz potoka odvzeta dva vzorca vode, in sicer gorvodno in dolvodno od Termitovih območij. "V poročilu celo Arso ugotavlja, da Termit s svojim delovanjem ne vpliva na kakovost vode v potoku, kar pomeni, da so potencialno škodljive snovi predelane, trajno imobilizirane in ne prehajajo v okolje," so poudarili.

V družbi so razočarani, ker kljub pripombam na poročilo od Arsa niso prejeli še nobenega odgovora.

Zdaj bodo preučili odločbo in se odločili o morebitnih nadaljnjih pravnih postopkih, so sklenili.

Med najvplivnejšimi menedžerkami tudi dve iz Pomurja

04.10.2019 ob 16:00

Tudi letos so pri časopisu Finance objavili lestvico najvplivnejših žensk v poslovnem svetu pri nas. Med njimi najdemo dve direktorici, ki vodita podjetji iz Prekmurja.

Na 9. mestu najdemo **Sabino Sobočan**, direktorico in solastnico Varisa Lendava, ki spada med največje proizvajalce gotovih kopalnic na evropskem trgu. "Podjetje je prevzela od očeta in v nekaj letih podvojila prihodke. Za letos jih načrtuje še

krepeko povečati, z lanskih 18 milijonov na 30 milijonov evrov. Letos načrtujejo trimilijonsko naložbo v gradnjo nove proizvodne hale, že lani pa so končali milijonsko naložbo v modernizacijo in optimizacijo razvojno-logističnega centra. Število zaposlenih nameravajo letos povečati na približno 264, povprečna plača v podjetju pa je lani znašala 1.518 evrov, kar je za petino nad povprečno plačo v **gradbeništvu**.

Sobočanova je tudi članica predsedstva in upravnega odbora Pomurske gospodarske zbornice, prav tako je v upravnem odboru Združenja Manager in Zbornice za **gradbeništvu** in gradbene materiale. Predlanskim so prejeli tudi priznanje Združenja Manager vključi.vse, saj imajo na vodilnih in vodstvenih položajih 40 odstotkov žensk, kar še posebej izstopa v panogi **gradbeništvu**," so zapisali pri Financah.

Na 12. mestu najdemo **Sandro Županec**, direktorica Carthaga. "Proizvajalec avtomobov zaposluje 759 ljudi in je lani dosegel rekordne 203 milijone evrov čistih prihodkov iz prodaje, s čimer so se uvrstili na peto mesto na naši letošnji lestvici TOP 101 najboljših podjetij v letu 2018. "Čisti dobiček se je glede na leto prej skoraj podvojil, na 14,7 milijona evrov. Trenutno gradijo novo proizvodno halo za lesnopredelovalne stroje z avtomatskim skladiščenjem lesnih plošč in zmogljivimi odsesovalnimi sistemi, kar bo skupaj z gradnjo preventivne protipožarne zaščite stalo okoli šest milijonov evrov.

Podjetje podpira tako občino Odranci kot tudi društva in socialne projekte, sodelujejo pa tudi s šolami. Lani so prejeli tudi naziv pomursko podjetje leta," so zapisali pri Financah.

Foto: arhiv Pomurec.com

Na prvem mestu se je obdržala večinska lastnica skupine Prva Alenka Žnidaršič Kranjc, na drugem je lansko šefinjo SDH zamenjala predsednica uprave Pokojninske družbe A Karmen Dietner, bronasta pa je, tako kot lani, generalna direktorica in solastnica skupine Adria Mobil Sonja Gole.

Politiki ne prevzemajo reševanja kriz, le še bolj zbegani so

Ekonomist, bivši minister za reforme

Jelka Zupanič

Naš pogled na ekonomijo je odvisen od tega, kateri ekonomski šoli pripadamo. In to je pri presojah naš temeljni problem," pravi dr.

Jože P. Damijan, profesor z Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, ki je bil kratek čas minister za razvoj. "Tako nekatere šole krize sploh ne priznavajo. Zanje so vsa dogajanja v ekonomiji normalna in tudi brezposelnost je zmeraj prostovoljna, ker ljudje pač raje počivajo, kot delajo. Obstajajo pa tudi druge šole, denimo keynesianska, ki razumejo, da obstaja tudi neprostovoljna brezposelnost, ko bi ljudje raje delali, pa ne dobijo službe."

Ste ekonomisti na prihajajoči obrat gospodarskega cikla bolj pripravljeni kot na zadnjo krizo? Zdaj bolj enotno presojate, kaj je kriza in kdaj se kriza začne?

"Ali smo ekonomisti zdaj kaj boljši in znamo krizo napovedati? Nismo, ker je to izjemno težko. Obstajajo sicer indikatorji, ki dva do tri četrtertletja vnaprej nakazujejo, kaj se dogaja, in lahko denimo opazujemo, kako se z rastjo ali padcem naročil v gospodarskih družbah spreminjajo njihove potrebe. Napovedovanje krize je pa vedno težko."

Velja podobno za nasvete, kako krizo reševati?

"Ključni problem današnjega dne je ujetost celega razvitega sveta v japonski scenarij. Tradicionalna znanja o tem, kako reševati poslovne cikle, ne veljajo več. Zato imamo danes zelo veliko idej o tem, kako iziti iz krize, konsenza ekonomistov, katero kombinacijo ekonomskih politik uporabiti za izhod iz krize, pa ni."

Mar prevzemajo zato reševanje kriz v svoje roke politiki?

"Ne, kje neki, politiki so le še bolj zbegani. Zadnja desetletja so se tudi politiki strinjali, da je reševanje kriz prepuščeno zgolj monetarni politiki. Fiskalna politika je postala osovražena. Ekonomisti so namreč zastupili politiko s tem, da se s fiskalno politiko ne sme poma-

gati pri reševanju poslovnih ciklov. Zato zdaj politiki nimajo nobene ideje, kaj storiti. Edini politiki, ki so imeli nove ideje in so jih uveljavili, prihajajo iz monetarne politike. To so centralni bančniki. Čutili so jih na Japonskem, v Veliki Britaniji, v ZDA in na koncu še v Evropski centralni banki (ECB), ko je Mario Draghi uporabil nekonvencionalno monetarno politiko kvantitativnega sproščanja oziroma množičnega tiskanja denarja. To so zdaj naši krizni ekonomisti."

Zdi se, da so se tudi ti ekonomisti opekli.

"Tudi ekonomisti iz centralnih bank so ugotovili, da enostranski ukrepi ne delujejo in da lahko postane monetarna politika v času zelo nizkega povpraševanja, ko je obrestna mera blizu ničelni, impotentna. Kar je, mimogrede, že leta 1936 ugotovil ekonomist John Maynard Keynes, ko je trdil, da je v takem primeru potrebna pomoč fiskalne politike. Prav to danes predlagajo centralni bančniki. Draghi pred nekaj dnevi, ko je politike spomnil, da ECB ne more pošiljati tako imenovanega helikopterskega denarja na račune določenih skupin prebivalstva. Politiki ga morajo."

Kje smo v tej zgodbi Slovenci? O evru ne odločamo sami, težko ga zaslužimo, v banki ni vreden nič. Prihaja kriza tudi k nam ali še ne?

"Po letu 2013 smo se zelo uspešno izvili iz globoke krize in danes presegamo prenapihnjeno raven bruto domačega proizvoda (BDP) v letu 2008. Kaj nas čaka, pa ni odvisno samo od

nas. Letos smo dosegli vrh poslovnega cikla. Ali bomo imeli naslednje leto samo manjšo gospodarsko rast ali bo prišlo tudi že do recesije, je odvisno od tega, kaj se bo dogajalo med ZDA in Kitajsko. Ta odnos bo tako ali drugače prizadel vse razvite države, tudi naše izvoznike, saj je Slovenija četrtrtinsko odvisna od

Nemčije."

Že tri leta poslušamo, da se naše gospodarstvo ohlaja, pa je lezel BDP le navzgor. Je pred nami še eno tako leto?

"Ohlajanje pomeni le, da smo prej rasli zelo, zdaj pa nekoliko manj. Ni pa nujno, da bo pri nas recesija. Načelno velja, da če Nemčija raste po en odstotek letno, rastemo mi za poldrugo odstotno točko bolj. To bi zdaj pomenilo 2,5-od 3-odstotno letno rast. Naše gospodarstvo lahko torej še zmeraj raste, četudi bo Nemčija v recesiji. Vendar lahko to traja le določen čas. Če bi naši veliki izvozniki v avtomobilski in elektro industriji izgubili naročila in bi začeli odpuščati tudi doma, bi začela počasi padati domača potrošnja. Prej ali slej bi se poznalo pri celotnem rezultatu. Ljudje se na taka dogajanja običajno odzovejo z zamikom. Ta navadno ni daljši od dveh let."

Kolektor je že začel odpuščati. Čez koliko časa lahko pričakujemo, da bodo ljudje zaprli denarnice?

"Kolektor je začel odpuščati v Nemčiji."

Seveda, a tudi pri nas imamo menda že kar polovico podjetij, katerih lastniki so tujci, in bi lahko zaradi pomanjkanja naročil ravnala enako.

"Verjamem, da imajo ta podjetja pri nas 30-odstotni delež v izvozu in 20-odstotnega v dodani vrednosti. Ne vem pa, ali je v tuji lasti že polovica podjetij na Slovenskem, saj je pravo lastniško strukturo zelo težko ugotoviti, ko pa jo registri beležijo tako različno. Tipičen je primer Heliosa. Holding je vpisan kot tuje podjetje, hčerinska družba pa kot domače. Kolektor je ravnal tako kot vsako podjetje. Podjetje ne začne najprej odpuščati na domačem trgu, ampak na tujih. Zato je lastništvo podjetja bolj pomembno, kot si mislimo."

Ali se ne strinjate, da ni pomembno, kdo je lastnik, ampak ali je lastnik dober ali slab?

"Ni čisto tako. Domači lastniki so bolj odgovorni do okolja, iz katerega izhajajo, in zato tudi bolj sentimentalni. Ko pride do krize, bodo najprej začeli rezati drugje, ne doma. To je naravni refleks. Če so lastniki domači oziroma če je lastnik država, bodo v podjetjih, ki so pomembna za delovanje sistema, kakršna je denimo Adria Airways, poiskali rešitev, ki bo dolgoročno vzdržna. Tujemu lastniku je vseeno. Zanj je to finančna naložba, preračuna, ali se mu splača ali ne in podjetje zapre. Tega se številni nočejo zavedati. Kolega Maks Tajnikar mi je pripovedoval, da so Lufthanso spraševali, ali bi odkupila tudi Adrio, potem ko je kupila Austrian Airlines in sanirala Swiss Airlines Flights. Pa so mu odločno povedali, da morajo biti odgovorni do svojih nemških kooperantov. Adrie ne potrebujejo, saj morajo na svojem geografskem in govornem območju reševati svoje. Lastništvo je pomembno in to bo vedno bolj očitno."

In kakšna bo vloga države v tovrstnem la-

stništvu? Je odgovorno, če jo v vsakem primeru izrinjamo iz podjetij?

"V določenih sektorjih je država edini smiselni lastnik. Denimo v delu infrastrukture. Nepogrešljiv lastnik pa je država v šolstvu, zdravstvu in drugih ključnih dejavnostih, tam, kjer mora biti prevladujoče javno lastništvo, ker je lahko le tako država zvesta svojim politikam in jih tudi izvaja. Zasebnik pač gleda samo na profit, zato teh politik prek njega država ne more izvajati. Ne smemo pozabljati, javne storitve so le infrastruktura družbe. Če želi zagotavljati dolgoročni razvoj, mora javne storitve obvladovati država."

Če bi se država res zavedala svoje vloge, bi najbrž že ukinila samoplačništvo v javnem zdravstvu in bi začel javni zdravstveni sistem normalno delovati, mar ne?

"Načeloma bi samoplačništvo država lahko ukinila oziroma ne vidim razloga, zakaj ga ne bi. Mednarodne primerjave OECD kažejo, da je naše zdravstvo glede na to, koliko denarja namenjamo zanj, nadpovprečno učinkovito. Avstrija in Nemčija dajeta odstotno točko oziroma poldrugo odstotno točko BDP več kot mi, učinkovitost zdravljenja določenih bolezni pa je v Sloveniji na podobni ravni kot v omenjenih državah. ZDA vložijo v zdravstvo dvakrat več kot mi, pa je kakovost njihovega zdravstvenega sistema, če ga merimo na standarden način z življenjskim pričakovanjem ljudi, nižja kot pri nas. Zasebno zdravstvo skratka ni čudežna rešitev."

Dober odstotek BDP prispevamo za zdravstvo z dopolnilnim zavarovanjem, ki si ga zdaj plačuje poldrugi milijon ljudi. Če bi ga plačevali le zaposleni, bi moral doplačevati za zdravstvo proračun. Obstaja še tretja pot?

"Tudi sam bi ukinil dopolnilno zdravstveno zavarovanje. Moti me, da v zasebnih zavarovalnicah ne moremo izbirati boljšega in cenejšega zavarovanja, četudi so nam ob rojstvu zavarovanja to obetali, saj se o ceni zavarovalnice dogovarjajo. Tako imamo s temi zavarovalnicami le dodatne stroške, saj si zaračunajo stroške poslovanja, ki so na enoto zbranega denarja trikrat višji kot na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZS). Sicer pa bi se ukinjanja dopolnilnega zavarovanja lotil v dveh korakih."

Kako?

"Najprej bi zavarovanja zgolj prenesel na ZZS, da ga ne bi več pobirale zasebne zavarovalnice. Zavarovanci bi prvo leto zavarovanje plačevali podobno kot RTV-prispevek, plačati bi ga moral vsak. Drugo leto bi dvignil prispevne stopnje za zdravstveno zavarovanje."

Za koliko in komu?

"Da ne bi preveč podražil stroškov dela, bi sprva povečal prispevno stopnjo v enaki meri tako delodajalcem kot delojemalcem, vsakomur za 1,3 odstotne točke, upokojenecem bi moral plačati prispevek državni proračun. Nato bi ga postopno v nekaj letih prek

dviga prispevne stopnje prevladil nazaj na delodajalce, da bi plačevali toliko prispevkov kot včasih, preden jim je vlada znižala prispevno stopnjo."

Pa je kaj takega možno? Od leta 1996 plačujejo delodajalci za pokojnine nižji prispevek in niste prvi, ki ste pomislili, da naj bo spet tako, kot je sicer v EU normalno.

"To bi lahko izpeljali, če bi postopnost predpisali z zakonom. Če se seveda koalicija ne bo raje odločila, da bo za svoje preživetje poskrbela z eno samo potezo."

Proračun se že zdaj otepa doplačevanja pokojnin. Se bo politika sprijaznila še z doplačevanjem zdravstvenega prispevka za upokojence?

"Tudi prej je moral proračun zagotavljati zdravstveni blagajni denar, če ji je zmanjkal. Tako pokrivajo izgube bolnišnicam. Vendar daje država za delovanje zdravstvenega sistema malo denarja. Če bi plačevali prispevek upokojencem, ne bo bistveno drugače. Vprašanje je le, ali bo dajala država 30 milijonov evrov ali 150 milijonov."

Ko politiki slišijo za teh morebitnih 150 milijonov, jih takoj povežejo z nujnim varčevanjem. Zakaj vsi tako radi govorimo o krizi, pa je sploh še ni?

"Ljudje imamo radi krizne razmere. In očitno nas pogovor o tem, ali je že kriza ali je še ni, 'rajca'. Podobno kot radi gledamo kriminalke, ker nas je strah, a nas kriminal hkrati vznemirja. Če bi retoriko o pričakovanju krize spremenili v malo bolj pozitivno smer, kar si želijo gospodarstveniki, bi bila mogoče tudi nihanja v gospodarstvu malo manjša. Kajti če prestrašimo ljudi, da bo kriza, jim napovemo, da se bo zgodilo nekaj slabega. Ljudi avtomatično zagradi krč in začnejo varčevati še bolj, kot že tako varčujejo."

Pravijo, da najprej zapre denarnico Nemka, takoj za njo Slovenka.

"Res je tako."

Zakaj torej ekonomisti, saj o politiki pravite, da so brez protikriznega recepta zmedeni, tako radi napovedujete, kaj slabega nas bo doletelo?

"Pristopi ekonomistov so različni, politiki pa tako in tako ne vedo, kaj se dogaja. Drži pa, da ekonomisti pogosto na stvari gledamo tehnično in se ne zavedamo posledic, ko rezultate povemo na glas, četudi vemo, da so pretirane reakcije zgolj škodljive. Informacija ekonomske znanosti o tem, kaj se dogaja s trendom, pa je za ekonomsko politiko vseeno nujno potrebna. Zato, da se zna pravilno odločiti."

Se je vlada odločila pravilno, ko je po nižji napovedi rasti bliskovito za 100 milijonov evrov znižala desetmilijardni bodoči proračun?

"To se mi zdi piarovska poteza, še zlasti, ker ta vladna koalicija v zadnjem letu ni delovala

varčevalno. Zdaj so storili to zgolj zato, da so lahko rekli, da je proračun varčevalen. Četudi ni. Teh 100 milijonov evrov, ki so jih na hitro privarčevali tako, da so vzeli vsakomur nekaj, je dejansko rezerva za tisto, kar bo zmanjkalo pri prenosu dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja v obvezno. Le da se prodaja pod blagovno znamko varčevalnih ukrepov."

So varčevali vsi ministri enako, ker ima finančni minister vse enako rad? Mar ne šteje predvsem, za kaj kdo nujno potrebuje denar?

"Najlažje je zniževati linearno, da se ministri ne kregajo. Sicer pa imajo veliko rezerve prav vsi proračuni prav vseh ministrstev."

Koliko odstotkov rezerve? Sami ste bili minister za razvoj, resda le tri mesece, ker ste odstopili, pa vendar.

"Ministri se zavedajo, da jih čakajo pogajanja o tem, koliko denarja bodo dobili. Da bi lahko popuščali in bili na koncu zadovoljni, si vzame vsak vsaj deset odstotkov rezerve. Sicer pa so indeksi porabe vedno naraščajoči, razen v času najhujše krize."

Torej tudi o varčevanju ni mogoče govoriti?

"Seveda ne, če pa je poraba rasla. Vendar v zadnjih letih tudi ni bilo potrebe po krčenju javnih izdatkov, saj stopnja gospodarske rasti poskrbi za to, da se nam javni dolg v BDP zmanjšuje. Če je rast petodstotna, država pa se zadolžuje po dvedostotni obrestni meri, pade delež javnega dolga v BDP letno za tri odstotke točke, ne da bi vlada mignila s prstom."

Pa je tako hitro zniževanje javnega dolga pametno? Ljudje se sprašujejo, kaj bomo imeli od tega. Bomo takrat, ko bomo denar potrebovali, dobili denar tako poceni kot Nemčija?

"Večina ljudi, zlasti nepoučena javnost, te zgodbe o zniževanju enostavno ne razume. Ne gre za to, da je znesek javnega dolga nizek ali pa zelo nizek, pomembna je dinamika zniževanja. Če država javni dolg znižuje prehitro, je zmanjšala tudi javne izdatke. To pa v času krize pomeni zmanjšano trošenje."

Saj prav to zdaj od nje številni pričakujejo?

"Ampak če bi država znižala javni dolg za 100 milijonov evrov, bi bilo gospodarstvo ob 150 milijonov evrov, ker bi ji dobavitelji prodali za 100 milijonov manj, nakar bi se zmanjševanje dobav preneslo navzdol po verigi med podjetji in panogami. Zato v pričakovanju gospodarske krize ni treba zniževati proračunskih izdatkov. Prav nasprotno, zdaj bi morali izdatke države povečati, ker s tem spodbujamo gospodarsko aktivnost in nadomestimo izpad, ki bo potrkal na vrata, ker bodo podjetja manj investirala in gospodinjstva manj trošila. Če v tem času država troši, bo nadomestila nižje povpraševanje in tako zgladila poslovni cikel. Če ne bi odigrala svoje vloge, bi bil upad večji."

Fiskalno pravilo naj bi državo prisililo, da si

ustvari zalogo za slabe čase.

"In prav to počne. Država varčuje tako, da ima proračunski presežek in da se delež javnega dolga v BDP zmanjšuje. Ko dolg znižuje, si naredi zalogo. Ti presežki torej ne ležijo na računu, kjer denar čaka, kdaj ga bo država uporabila, ampak ga je država namenila za zniževanje dolga, da bo imela, če bo nuja, več prostora za zadolževanje, denimo za financiranje naložb. Veste, ko smo imeli petodstotno gospodarsko rast, jo je bilo nesmiselno še dodatno spodbujati, gospodarstvo bi se pregrelo, ker nima prostih kapacitet. To bi vodilo le k dvigu inflacije. Kadar je gospodarska rast visoka, je torej normalno, da se država razdolžuje."

Kljub zniževanju dolga v BDP smo še zmeraj dolžni skoraj 32 milijard evrov.

"Smo, ker država ne znižuje samega zneska dolga, ampak njegov delež v BDP. To daje državi manevrski prostor za ravnanje v času krize. V šestih letih bomo znižali javni dolg z več kot 80 odstotkov BDP na manj kot 60 odstotkov BDP. To pomeni, da imamo zdaj za 20 odstotkov BDP več prostora za dodatno

zadolževanje države, če bi prišlo do krize, da bomo lahko spodbujali gospodarsko rast."

Kam naj država investira, ko bodo gospodinjstva začutila, da se vrata zapirajo?

"Ko začnejo podjetja odpuščati delavce, država po definiciji v proračunu povečuje izdatke za nadomestila za brezposelnost in s tem ljudem, ki nimajo dela, omogoči, da vseeno trošijo. Lahko pa se odloči tudi, katere programe bo financirala, da bo z njimi spodbujala gospodarsko rast. A za take spodbude mora imeti vlada program. V Nemčiji ga imajo, odločili so se za prehod na zelene energetske vire in zelene tehnologije. Tudi naša vlada bi morala imeti podoben program, ki bi moral vsebovati vlaganja v prometno infrastrukturo, v energiko in v energetske sanacije stavb. No, nekaj projektov imamo."

Denimo drugi tir?

"Tudi. Zdaj je pomembno, kdaj bomo pognali to naložbo v drugi tir, začeli vrtati drugo cev v karavanški predor, saj za tretjo os že vemo, da bo prišla na vrsto bistveno kasneje, ko pa je šele v začetni fazi. Za prva dva projekta pa ni pomembno le, kdaj se bosta začela, ampak tudi, kdo bo dobil posle. Spet smo pri vprašanju, ali je lastništvo pomembno ali ni."

Kaj vas prepričuje o tem, da naj posel dobi domači investitor?

"Preračunali smo in zelo hitro ugotovili, da ni nepomembno, kdo dobi delo na javnem razpisu, ali ga torej dobijo Turki ali Slovenci. Če ga dobijo Turki, bodo pri nas kupili samo osnovnejše materiale in plačali energijo, vse drugo, zaposlene in večino mehanizacije, bodo pripeljali iz tujine in v tujini bodo plačali davke. In bo šlo 80 odstotkov denarja v tujino, nam bo ostalo 20 odstotkov. Če pa dobi posel slovensko podjetje, ostane v Sloveniji okoli 73 odstotkov. V tujino se prelije le 27 odstotkov, ki jih potrošijo za v tujini nakupljene materiale, mehanizacijo in podobno. Predvsem pa domača podjetja in domači zaposleni doma plačujejo davke."

To ste ugotovili s študijo? Kdo jo je naročil?

"Izračunov sem se lotil samoiniciativno, da bi si znal odgovoriti na vrsto vprašanj, ki so se pojavljala ob izbiri izvajalcev za predor Karavanke, tudi na vprašanje, ali je pomembno, da delo dobi domači izvajalec. Prepričan sem, da bi morali poskrbeti, da dela dobijo domači izvajalci. Za to poskrbijo vse države. Poglejte Nemčijo in Avstrijo, tam dobijo dela domači izvajalci, saj tisti, ki pripravljajo razpise, vplivajo na izbiro s kriteriji, ki jih mora na javnem razpisu izvajalec izpolniti. Pomembno je skratka, da dobijo delo domači izvajalci, vendar pa morajo delati po primerljivih cenah. V primeru karavanškega prodora po takih cenah, po kakršnih bi delali Turki. Če slednji seveda niso ponudili dumpinške cene."

Če bi denimo Kolektor ponudi tako ceno, kot jo je turško podjetje, naj skratka on gradi predor?

"Jasno, ker je to pomembno za naše delavce, za našo zaposlenost, pomembno je za spodbujanje razvoja celih panog in podjetij, ki so dobavitelji, in je pomembno tudi za naš proračun. Turki in Kitajci bodo tukaj pustili zelo malo."

In kako bi gradbince pripravili do tega, da bi namesto s pritoževanjem revizijski komisiji prepričali investitorje na natečajih z dobrimi rešitvami in ceno?

"Ključno je, da ponudimo razpise z navzgor omejenimi cenami. To prakso smo že gojili, denimo pri gradnji avtocest."

Za en projekt bi imeli več razpisov?

"Gradnjo določenega infrastrukturnega objekta bi razbili na več delov oziroma odsekov, razpisov bi bilo več, ne zgolj en sam, cene bi bile navzgor omejene. Investitor, ki išče izvajalce, ima v rokah vse projektantske študije in investicijski program, v katerih so cene in količine že navedene. Zato približno že ve, koliko bi šlo za materiale, koliko za mehanizacijo, skratka, koliko bi stalo. Ker je vse to znano vnaprej, ni nobena znanost v razpisih določiti navzgor omejene najvišje cene. Tudi več manjših odsekov je za naročnika ugodnejša rešitev. Če imajo med več izvajalci le enega, ki je delo opravil slabo, ima naročnik manj stroškov in ga tudi manj boli glava."

Koliko denarja bi morali vložiti v infrastrukturo?

"Približno se ve. Do leta 2030 bi za vzdrževanje in izgradnjo sodobnega železniškega omrežja potrebovali okoli sedem milijard evrov, za ceste manj, skupaj pa okoli dvanajst milijard evrov. Če bi te investicije razumeli kot spodbudo v času krize, bi morali zadeve še enkrat preračunati, pripraviti nabor projektov in določiti, kdaj bomo kaj gradili. Pri tem nikakor niso nepomembni multiplikativni učinki takih naložb."

Kaj najbolj požene kolesje?

"Pri gradnji infrastrukture je multiplikator 1,9, če bi ta denar dali namesto v infrastrukturo za povečanje pokojnin, bi bil multiplikator 1,4. Upokojenci so socialno ranljivi in bodo večino denarja potrošili, zato je multiplika-

tor tako visok. A če bi šel denar v železnice in ceste, bi dobili tudi nova delovna mesta, ki jih sicer ne bi imeli, in dodatno porabo, kar bi še dodatno poganjalo gospodarsko rast. Zato je multiplikator v **gradbeništvu** višji kot denimo multiplikator izdatkov za pokojnine ali socialne pomoči. Seveda pa je zmeraj potrebna kombinacija obojega. Povečati velja tako socialne pomoči kot nadomestila za brezposelne na eni strani in prek infrastrukturnih naložb na drugi strani zagotoviti posel podjetjem in delo delavcem, ki ga sicer ne bi imeli, in s tem vzdrževati agregatno povpraševanje."

Vi o spodbudah, vlada pa se je pravkar odrekla nameravanemu znižanju varstvenega dodatka in urejanju cenzusov za socialne pravice, nekakšnemu novemu zuffu.

"To bi bila res ponesrečena poteza. Zdaj res ni najprimernejši čas za to. To lahko vlada naredi v času konjunkturo."

Morda pa je vsaj ona prepričana, da konjunktura še traja.

"Tudi sam mislim, da pri nas ni bojazni, da bi res prišlo do ostre krize. Umar napoveduje, da bo naslednje leto rast 2,8-odstotna. Ob taki napovedi si lahko le prste polizemo. Lahko pa se seveda zgodi šok kot leta 2008 in pride do drastičnega padca svetovne trgovine in s tem tudi našega izvoza. Pri izvoznikih se upadanje povpraševanja res čuti in zato mora vlada pripraviti nabor ukrepov, da bo nadomestila upadlo tuje povpraševanje s povečanjem domačega in tako zgladila padajoči cikel. Zdaj začenjati pospravljanje na socialnem področju pa bi bilo deplasirano."

Je Šarčeva koalicija po enem letu močnejša, kot so ji prerokovali?

"Da bo, sem napovedal pred letom dni. Že

takrat sem zapisal, da je ta koalicija izjemno močna, ker jo drži skupaj strah."

Strah? Ker nobena od petih strank niti pomisliti ne upa, da ne bi več vladala?

"Ne morejo si privoščiti, da bi kogarkoli vrgli iz koalicije, ker bi koalicija razpadla. To pa je za politike, ki so muhe enodnevnice, nekaj najslabšega. Če se jim zgodi to, vedo, da bodo stežka še kdaj prišli nazaj in vladali."

Pa bodo ostali v tej prestrašenosti tako agilni tudi, če bi se Levica umaknila v opozicijo in ne bi sejala novih in novih malih revolucij?

"Koalicija in Levica živita v kar dobri simbiozi, saj Levica vselej deluje tako, kot da bi bila pridružena članica te koalicije. Redno se sestajajo in se med seboj usklajujejo, zato je to sodelovanje zelo stabilno. Levica je korektor pri določenih politikah, ki bi šle sicer mogoče v drugo smer, na koncu pa se bodo sporazumeli za nekaj ključnih ukrepov in programov ter skupaj ohranili koalicijo pri življenju."

Po dvigu minimalne plače lahko zdaj pričakujemo ukinitve dopolnilnega zavarovanja. Kaj sledi?

"Zdi se mi, da Levica stavi vsaj še na program gradnje neprofitnih stanovanj in na domove za ostarele. To sta še dve ključni točki njenega programa. Rekel bi, da bodo poskušali prav tu v prihodnjih dveh letih doseči napredek."

Se vam zdi, da bi jim lahko uspelo?

"Levica je doslej znala med svojimi projekti odbrati ključne. Nisem verjel, da jim bo uspelo pri dopolnilnem zdravstvenem zavarovanju, še zlasti ne na tak način, kot so ukinitve predlagali, ker so bili malo preveč radikalni oziroma prehitri. Ampak v koaliciji so očitno pripravljeni ukiniti dopolnilno zdravstveno zavarovanje ne glede na stroške."

Vas kaj moti, ko vam očitajo, da ste postali levičar?

"Prej so mi očitali, da sem desničar, zdaj, da sem levičar, ampak jaz sem čisto nevtralen in me ne zanimajo politične barve, temveč zgolj to, kaj je v danem trenutku najboljše za stabilno gospodarsko rast in stabilnost družbe."

Preskok z enotne davčne stopnje, ki ste jo zagovarjali kot minister v Janševi vladi, na današnja stališča je bil velik. So bili časi tako drugačni takrat ali so danes?

"Miselni preskok je bil vsekakor povezan s tem, kar se je zgodilo v svetovnem gospodarstvu in sami ekonomiji, ki je zavila v danes osovraženo neoliberalno smer. Ampak takrat smo bili vsi neoliberalci, od Clintona in Blaira naprej. To so bili časi privatizacij, racionalizacij stroškov države in zmanjševanja davkov pod parolo večje učinkovitosti. No, ključno vprašanje je, ali smo bili, ko je prišla kriza, sposobni spoznati razloge, zakaj se je to zgodilo. Globoke, strukturne razloge v svetovnem gospodarstvu, v socialnih politikah in kapita-

lističnem gospodarstvu. Sam sem se poglobil v to in ugotovil, kaj nas je potisnilo tako daleč in kje tičijo napake v sistemu."

In?

"Ko sem to ugotovil, sem spremenil mnenje. Moral sem ga. Če ga ne bi, bi bil reakcionaren in konzervativen. Če kljub spremenjenim dejstvom ne spremeniš mnenja, ne moreš napredovati in ne iščeš aktivne rešitve za izboljšanje stanja. En del ekonomistov je ostal tam, konzervativen. Živijo v starih učbeniških prepričanjih in starih zgodbah, ki jih je dogajanje v realnem svetu demantiralo."

Ker so kaj spregledali?

"To, da se je svet po letu 1980 drastično spremenil. Ko je vstopila v igro Kitajska, ko so velike multinacionalke prenesle proizvodnjo v Latinsko Ameriko in Azijo, so uničile domača stabilna in dobro plačana delovna mesta v industriji. Ko so država za državo zniževale davčne stopnje za podjetja in progresijo pri dohodnini, ko so upadle moč sindikatov, zaščita delovnih mest in realna minimalna plača, smo na Zahodu dobili pavperizacijo delavskega razreda, ki je stežka vzdrževal svojo porabo. Tako smo z razvojem globalizacije, izginjanjem srednjega razreda in zmanjševanjem socialne države ogrozili stabilnost kapitalističnega sistema. Ekonomska teorija je to podpirala, realni svet pa je šel v povsem

drugo smer. In ko danes iščemo odgovore, kako splavati iz tega, nam paradoksalno prav neki populistični Donald Trump ponuja rešitev. Rešitev v obliki nekoliko manj globalizacije ter povratka proizvodnje in delovnih mest. Kdo bi si to mislil?"

Globalizacija je šla predaleč. Celo za ZDA.

"Domača industrija se je v veliki meri preselila v Azijo in v Latinsko Ameriko, doma so izgubili srednji sloj, ki ne more trošiti. S tem je izginila tudi stabilnost domačega povpraševanja, to stabilnost pa še dodatno načenja poplava cenene denarja, ko se veliki izvozni presežki v državah, ki so sprejele vso to industrijo, v obliki finančnih naložb selijo nazaj v razvite države in tam ustvarjajo kapitalske in nepremičninske balone. Ko Trump dviguje carine na uvoz iz Kitajske, dejansko ustvarja pogoje za to, da se bo začela industrija spet seliti domov. Mogoče pa bo globalizacija, potem ko je spremenila svet, doživela zaton. Toda učinek tehnologije bo ostal. Zaradi porasta produktivnosti, avtomatizacije in robotizacije tako velikega deleža zaposlenih v industriji ne bomo imeli nikoli več. Vprašanje je le, kako zagotoviti nadomestna kvalitetna, stabilna in dobro plačana delovna mesta v storitvenih panogah. Tukaj pa je izjemnega pomena vloga državne regulacije tako glede delovnih pogojev kot minimalne plače."

Država je normalno delovala

"Ko država ni zniževala zneska dolga, ni varčevala, ampak je normalno delovala, le gospodarstva ni nepotrebno spodbujala z dodatnimi investicijami, ker bi gospodarsko rast potiskale čez vzdržno raven."

ZZZS obrne en evro trikrat bolj učinkovito kot zasebne zdravstvene zavarovalnice

Podjetje ne začne najprej odpuščati na domačem trgu, ampak na tujih. Zato je lastništvo podjetja bolj pomembno, kot si mislimo

Domači izvajalec se bo bolj potrudil

“Prepričan sem, da se bo domači izvajalec tudi pri delu bolj potrudil kot kdo drug. Da bo opravil delo bolj kvalitetno, saj bo moral v garancijskem obdobju napake popravljati. Če je v igri tujec, te garancije ni, poleg tega vgrajujejo tujci običajno slabše materiale, da je njihov dobiček čim večji. Domači si tega ne morejo privoščiti, ker bodo še kdaj sodelovali na kakšnem razpisu. Če bi delali slabo, se jim to ne bi splačalo. Imeli bi stroške s popravilanjem, poleg tega bodo izločeni na naslednjem razpisu,” našteva prednosti domačega gradbinca
Jože P. Damijan.

Država ni gospodinjstvo

“Razmišljanje, da bo država zmeraj ravnala tako kot mi doma, kadar smo v finančnih težavah, je tipičen primer gospodinje, ki trdi, da mora država ravnati enako kot ona v svojem gospodinjstvu. Pa je v resnici prav nasprotno. Če kateri od družinskih članov izgubi službo ali mu grozi, da jo bo, je normalno, da se gospodinjstvo temu prilagodi in zniža izdatke. Toda če bi vsi ravnali enako kot gospodinjstva in vsi hkrati manj trošili, bi krizo le poglobili in BDP še bolj zmanjšali. Država mora ravnati drugače. Ko se gospodinjstva logično zaščitijo pred krizo tako, da manj trošijo, mora vskočiti v igro in povečati javne izdatke ter na ta način vzdrževati določeno raven rasti BDP in s tem tudi javnega dolga. Če bi namreč tudi država zmanjšala svoje izdatke, bi BDP padel še bolj, javni dolg v BDP pa bi narastel. Večina ljudi te logike ne razume in instinktivno pričakuje, da bo država ravnala kot gospodinjstvo. Toda država ni gospodinjstvo.”

Nova nuklearka smotrna alternativa

“Javno izražena simpatija predsednika vlade o potrebnosti izgradnje drugega bloka jedrske elektrarne v Krškem je po desetletjih mencanja končno korak v pravo smer. Intimno sicer nisem pristaš jedrske energije, vendar je glede na naravne danosti to za Slovenijo edina dolgoročno smotrna alternativa. Dobro se je zavedati, da bo po letu 2040 treba zapreti TEŠ, ki danes proizvede tretjino porabljene električne energije. Fotovoltaika in vetrne elektrarne zaradi nizkega izkoristka in specifične proizvodnje, ko proizvajajo energijo, kadar imamo tako in tako viške, lahko nadomestijo zgolj nekaj odstotkov izpada TEŠ. Da bi zagotovili energetsko samozadostnost in stabilnost elektroenergetskega sistema, bi bilo treba fosilne vire energije nadomestiti s kombinacijo hidroenergije na srednji Savi, Soči in Muri, za regulacijo sistema plinskih termoelektrarn, jedrske energije ter v manjši meri fotovoltaike in energije vetra. In skrajni čas je, da začnemo postopke načrtovanja in projektiranja.”

Stari protikrizni recept je mrtev

“Od začetka 80. let prejšnjega tisočletja naprej je bilo reševanje krize domena monetarne politike. Če pride do zmanjšanja povpraševanja, ta ustrezno zniža obrestno mero ali pa poslovnim bankam poveča likvidnost, nato običajno pride do krize v obliki črke V, gospodarstvo se iz nje izvleče v enem do treh letih. Tri desetletja je skratka obstajalo strinjanje, da je recept za reševanje krize zelo preprost. Toda z razvojem globalizacije in financializacije smo začeli zapadati v velika neravnotežja in ta pravila ne veljajo več,” pojasni zagato ekonomistov Jože P. Damijan.

Ukinitev dopolnilnega ne bi bila velik finančni šok

“Finančno ukinitvev dopolnilnega zavarovanja v enem koraku ne bi bila velik šok. Za delodajalce bi se stroški dela v povprečju povečali za 1,6 odstotka. Če prihaja k nam kriza, pa je to za podjetja lahko problematično, ker bodo manj prilagodljiva. To je tudi razlog, zaradi katerega bi sam predlagal postopni način spreminjanja dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja v obvezno.”

Država ravna pravilno.
Dosega visoko
gospodarsko rast,
obrestna mera,
po kateri se zadolžuje,
je nižja od stopnje rasti
BDP, javni dolg v BDP
se avtomatično znižuje

**Ali smo
ekonomisti
zdaj kaj boljši
in znamo krizo
napovedati?
Nismo, ker
je to izjemno
težko**

Foto: Robert Balen

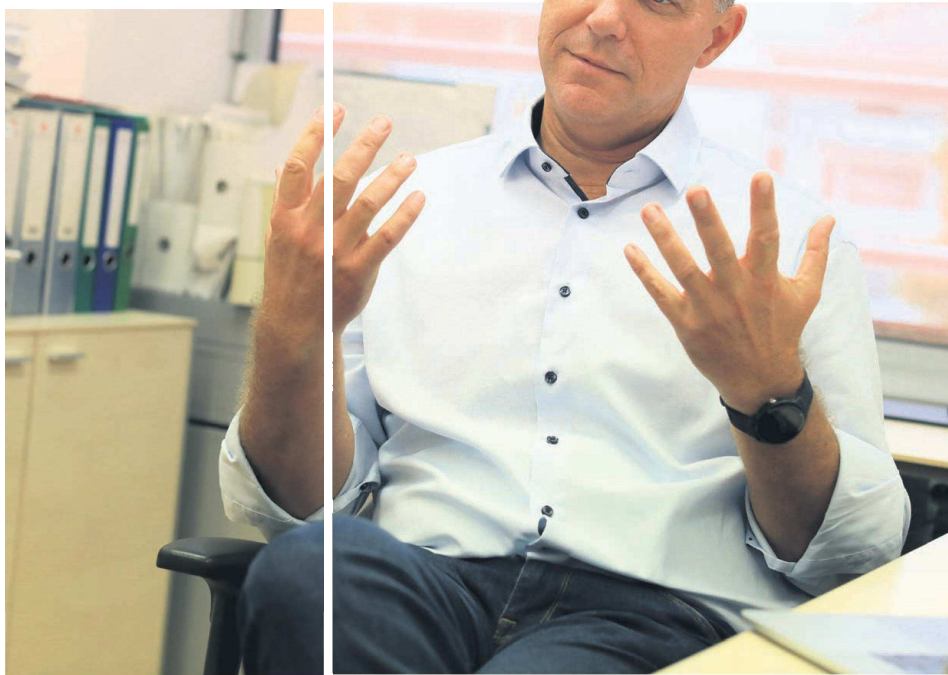

Foto: Robert Balen

Konferenca o trajnostni gradnji

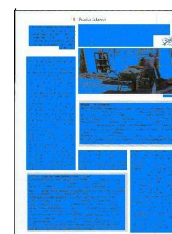
Besedilo: [Danica Zavrl Žlebir](#)

Kategorija: [Gorenjska](#) / petek, 4. oktober 2019 / 08:47

Potekala je v prostorih Knauf Insulation Experience Centra (KIEXC) v Škofji Loki, zgrajenega po načelih trajnostne gradnje.

Škofja Loka – V lani zgrajeni stavbi izobraževalnega centra Knauf Insulation na Trati, ki je zgrajena po načelih trajnostne gradnje, je prejšnji teden potekala konferenca, ki jo je organiziralo Slovensko združenje za trajnostno gradnjo – GBC Slovenija.

Na že četrto konferenco trajnostne gradnje so povabili 135 udeležencev iz dejavnosti **gradbeništva**, s področja urejanja prostora ter drugih strokovnjakov, ki so upravljavsko, okoljsko in ekonomsko povezani s trajnostno gradnjo. Osrednja tema konference, izvedene v sklopu svetovnega tedna trajnostne gradnje, je bila namenjena energijski učinkovitosti in zmanjšanju okoljskega vpliva stavb ter nujnemu zmanjšanju izpustov ogljikovega dioksida, ki ga ustvarjajo stavbe skozi ves življenjski cikel. Predstavniki Evropske komisije in italijanskega in svetovnega združenja zelene gradnje WGBC so se na konferenci osredotočili na implementacijo kazalnikov Level(s) v evropskem prostoru, ki naj bi se začela v drugi polovici prihodnjega leta, ter na nujno zmanjšanje ogljičnega odtisa stavb, kar bi morali pri gradnji začeti izvajati že danes. Udeleženci so se seznanili tudi s prednostmi certificiranja stavb po trajnostni shemi DGNB. Kot rečeno, je konferenca potekala v prvem objektu, ki je bil v Sloveniji zgrajen po najvišjih možnih standardih trajnostne gradnje. Prvi v Sloveniji je pridobil platinasti DGNB-certifikat, ima tudi certifikat Active House in je obenem tudi pilotni projekt Evropske komisije za pripravo novih smernic trajnostne gradnje, imenovanih Level(s), ki ga za potrebe nacionalnih kazalnikov trajnostne gradnje vrednoti tudi Ministrstvo za okolje in prostor. Konferenca je predstavila tudi stanje pri postopnem uveljavljanju trajnostne gradnje v Sloveniji, povezano z varstvom okolja, ohranjanjem narave in podnebnimi spremembami. Govorili so tudi o energetskega menedžmentu in predstavili primera dobre prakse v lokalni skupnosti in gospodarski družbi. Udeleženci so ob koncu podpisali zavezo, s katero podpirajo trajnostno gradnjo in pot v brezogljično družbo.

Socialni partnerji gradbene industrije iz Bolgarije, Slovenije, Romunije, Severne Makedonije, Poljske, Slovaške, Madžarske in Grčije so se septembra srečali v Bukarešti, da bi spodbudili vlogo paritetnih socialnih skladov v **gradbeništvu.**

Za paritetne sklade v **gradbeništvu**

V Evropi paritetni skladi socialne zaščite delujejo že več kot petdeset let. V tem času je postalo jasno, da je njihova dodana vrednost za podjetja in delavce velika in da pozitivno prispevajo k ustvarjanju trajnostnega trga dela, ugotavljajo evropski socialni partnerji, združeni v sindikalno in delodajalsko združenje, Evropsko zvezo gradbenih in lesnih delavcev (EFBWW), katere član je tudi Sindikat delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije (SDGD), in Evropsko združenje gradbene dejavnosti (FIEC).

Odločevalce so pozvali k razvoju ustreznega evropskega in nacionalnega političnega okvira in instrumentov, ki bi nacionalnim socialnim partnerjem gradbene industrije držav srednje in vzhodne Evrope omogočil, da se lahko svobodno pogajajo in razvijejo nacionalne sektorске paritetne socialne sklade.

Po njihovem mnenju so socialni partnerji »najprimernejši za prepoznavanje posebnih kratkoročnih in dolgoročnih potreb na trgu dela, tako za delavce kot podjetja. S konstruktivnim sistemom odnosov med podjetji lahko razvijejo praktična orodja in politike, ki imajo neposreden pozitiven učinek«. Glavni pogoj za to je po njihovo ustrezen nacionalni zakonodajni okvir, ki nacionalnim socialnim partnerjem omogoča prosto pogajanje in sklepanje kolektivnih pogodb.

Kaj bi prinesel paritetni sklad slovenskemu gradbeništvu?

Cilje smo povzeli s prve strateške konference slovenskih socialnih partnerjev za trajnostno gradbeništvu, ki je bila aprila lani: dvig kakovosti delovnih mest in večjo socialno varnost zaposlenih v gradbeništvu, zmanjševanje poslovnih tveganj za delodajalce zaradi stroškov odpravnin, slabega vremena, dopustov in državnih praznikov, zmanjšanje števila odpuščenih delavcev v obdobjih izven sezone (nadomestilo bo krito iz sklada), krepitev socialnega dialoga, lažje poslovanje na tujih trgih, preprečitev dvojnih obveznosti delodajalca pri poslovanju na tujih trgih v smislu dvojnega plačevanja bodisi zaposlenih, bodisi v socialne blagajne (vzpostavitev vzajemnosti), nižje dolgoročne stroške, preprečevanje nelojalne konkurence domačih in tujih ponudnikov gradbenih storitev, ki ne spoštujejo doseženih socialnih standardov v Sloveniji (preprečevanje socialnega dampinga), preprečevanje dela na črno s tem, da lahko samo delavci z ustreznimi in veljavnimi podlagami črpajo pravice iz paritetnega sklada, povečanje interesa delodajalcev za večje vlaganje v izobraževanje in usposabljanje nove ter obstoječe delovne sile, spodbujanje interesa mladih za vstop v gradbene poklice, z zvišanjem kakovostno izobražene delovne sile spodbujanje razvoja v dejavnosti, povečanje števila zaposlenih v panogi, več prispevkov v socialne blagajne.

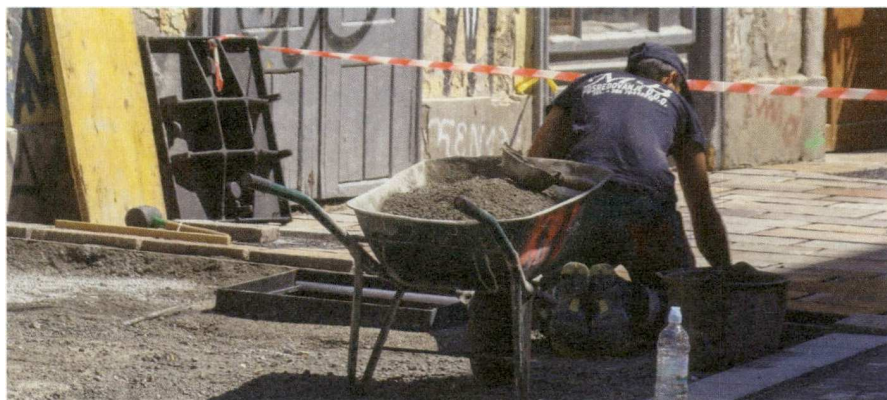

Foto Arhiv DE

Ni posluha niti razumevanja

Sekretar SDGD Oskar Komac je do (ne)dogajanja v zvezi z ustanavljanjem paritetnih skladov v Sloveniji zelo kritičen. »Ne samo, da politika nima posluha, še kdo drug ne,« pravi. Že skoraj dve leti je namreč od takrat, ko je bila na ekonomsko-socialni svet (ESS) naslovljena pobuda, pa točka ni bila niti uvrščena na dnevni red. Komac pričakuje, da bo to jesen na ESS vsaj opravljena razprava in se bo ESS do tega opredelil. Upa, da bo s tem še komu postalo bolj jasno, čemu paritetni skladi sploh služijo in kako naj bodo organizirani. Po njegovo pa bo treba za to, da bodo v gradbeništvu sploh lahko zaživel, spremeniti tudi zakon o kolektivnih pogodbah.

Izkušnje po Evropi so dobre in tudi že dolgoletne, pravi Komac. Prehiteli so nas celo Romuni, ki imajo kot prva država vzhodne Evrope tak sklad že dvajset let, da ne govorimo o Avstriji in Nemčiji; v slednji so prvi zametki sklada stari že skoraj sto let.

Svoja pričakovanja so utemeljili s tem, da se je v mnogih državah srednje in vzhodne Evrope nacionalni sistem industrijskih odnosov na ravni dejavnosti bistveno poslabšal zaradi različnih socialnih in ekonomskih dejavnikov. Poleg tega pa zako-

nodajalci in vlade ne zaupajo socialnim partnerjem na nacionalni ravni, da bi lahko ustrezno sodelovali pri oblikovanju lastnega trga dela.

»Trenutne in prihodnje izzive gradbene industrije, povezane s preoblikovanjem trgov dela, pomanjkanjem delovne sile, digitalizacijo, okolju prijaznim sektorjem itd., je mogoče reševati le, če so socialni partnerji vključeni v odločanje in so sposobni doseči soglasje in posledično sklene kolektivne pogodbe. Za učinkovit in uspešen postopek prilagajanja dejavnosti obstoječim in prihodnjim izzivom bi morali biti nacionalni socialni partnerji gradbene industrije sposobni sklepati (zavezujoče) kolektivne pogodbe in ustvariti avtonomne paritetne socialne sklade, ki jih financirajo in upravljajo socialni partnerji sami,« so udeleženci srečanja zapisali v svoji izjavi. Obema združenjema socialnih partnerjev gradbene industrije se je v pozivu pridružilo tudi Evropsko združenje paritetnih institucij (AEIP).

M. M.

NASELJE ŽIBERNIK

Zgradili krožišče, obnovili parkirišče

V Žiberniku, naselju v zahodnem delu mesta Rogaška Slatina, so prejšnji teden simbolno namenu predali novozgrajeno mini povozno krožišče in del parkirišča pred garažami in bloki.

» Tekst in foto: Jože Strniša

V naselju Žibernik živi precej ljudi, zato je tudi precej prometa v okolici blokov, še posebej neurejen je bil izvoz na povezovalno cesto od blokov. Občina Rogaška Slatina se je tako s ciljem povečanja varnosti v prometu odločila za gradnjo mini povoznega trikrakega krožišča, obenem so obnovili še parkirišče pred stanovanjskimi bloki in garažo ter dovozno cesto. Kot je ob predaji namenu povedal župan mag. **Branko Kidrič**, je bila gradnja tega krožišča zelo zahtevna. Pod površjem ceste je namreč bilo zelo veliko komunalnih napeljav, ki so bile postavljene povsem neurejeno. Zaradi teh težav se je tudi podaljšal čas gradnje, ki jo je sicer izvajalo podjetje VOC Celje, s podizvajalcem podjetjem Gradnje Tadina. Skupna vrednost projekta, vključno z izdelavo projektne dokumentacije in nadzorom, je znašala 232 tisoč evrov, ki so jih zagotovili v občinskem proračunu. Dogodek ob predaji mini povoznega krožišča v Žiberniku je povezovala **Alenka Vodusek**, popestrila sta jo harmonikar Denis in odlična mlada pevka.

Prednosti krožišč

Prof. dr. **Tomaz Tolazzi** s Fakultete za **gradbeništvo** Univerze v Mariboru pravi, da so glavne prednosti krožnih krožišč visoka raven prometne varnosti,

Andrej Gradecki in Marija Hajnšek, prebivalca v naselju Žibernik, sta s pomočjo župana pri prerezu traku novo pridobitev predala namenu.

Za dobro voljo sta na dogodku poskrbela mladi harmonikar ...

tudi zaradi tega, ker je skozi krožišča nižja hitrost prometnih udeležencev, kar pomeni, da so tudi posledice morebitnih prometnih nesreč manjše. Udeleženci v prometu imajo v krožiščih manjše čakalne dobe in krajši čas prevoza krožišča, kar pomeni tako hitrejšo potovanje kot manjši hrup in manjše emisije škodljivih plinov v ozračje. Krožišča so bistveno cenejša za vzdrževanje od semaforiziranih križišč, tudi niso odvisna od morebitnega izpada električne energije, ki povzroči nedelova-

nje semaforjev. Tako krožišča kot mini povozna krožišča seveda umirjajo prometne tokove in estetsko polepšajo kraj.

V krožišču vozniki morajo znižati hitrost, zato so bolj varna tudi za otroke.

Kako obnoviti 400 let staro rudarsko hišo

Drejc Kokošar

Po lanskem uspešnem projektu PIRH - prenove idrijskih rudarskih hiš pri Društvu Idrija 2020 tudi letos nadaljujemo z aktivnostmi na področju rudarskih hiš. V četrtek, 26. septembra, smo obiskali Maruško in Aleksandra Goslerja ter v družbi svetovalcev ugotavljali, kako sanirati fasade in reševati težave z izolacijo lesenih hiš. Les je nedvomno material, ki ima prihodnost. Doc. dr. Mateja Dovjak s Fakultete za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani je namreč na večernem dogodku, ki je potekal v pritličju Magazina, predstavila prednosti lesa kot trajnostnega materiala in možnosti učinkovite izolacije lesenih poslopij.

V okviru projekta Stavbna dediščina - priložnost za inovacije, ki ga sofinancira Ministrstvo za okolje in prostor RS v okviru Meseca prostora 2019, želimo spodbuditi lastnike idrijskih rudarskih hiš in širšo javnost, da je smiselno prenavljati starejše hiše, ki so velikokrat že v slabem stanju, in spodbuditi zavedanje za pomen stavbne dediščine. Že skozi projekt PIRH smo v lanskem letu izdelali izvedbeni načrt hiše Trnove (Vinka Mohoriča 1), hkrati pa izdelali popis idrijskih rudarskih hiš. V okviru letošnjega projekta smo predvideli organizacijo treh svetovanj,

prvega smo že izvedli za družino Gosler, ki domuje v starejši hiši na Prelovčevi 4 v Idriji.

Maruška in Aleksander Gosler sta verjetno edina, ki ponujata nastanitev v stari rudarski hiši. Po dokaj zanesljivih podatkih sega zgodovina hiše vse do 17. stoletja in je potemtakem najverjetneje ena najstarejših še ohranjenih stanovanjskih hiš v vsej Idriji. Ravno zaradi tega se nam je zdela hiša zanimiva in smo jo že kar hitro dali v ožji izbor za svetovanje.

V četrtek, 26. septembra, je tako hišo obiskala ekipa svetovalcev, ob Mateji Dovjak še znani idrijski arhitekt Cveto Koder in Maša Živec iz arhitekturnega kolektiva Kombinat arhitekti. V ospredju je bila sanacija fasade in izolacija stavbe, ki se je izkazala za kar trd oreh. Za hišo je namreč dokaj nenavadno, hkrati pa zaradi lesene konstrukcije in starosti tudi pričakovano, da čelna stran hiše dobesedno visi, med spodnjim in zgornjim delom je namreč kar 15 centimetrov razlike. Že pri prenovi hiše v 80. letih so lastniki imeli s tem še kar precejšnje težave. Takrat so se tudi odločili za izolacijo s heraklitom, ki ga želijo obdržati še naprej. V prihodnje načrtujejo sanacijo fasade in investicijo v dodatno izolacijo, tako da je svetovanje prišlo kot naročeno. Svetovalci so se skupaj z lastniki po dolgem premisleku in tehtni debati odločili za varianto, s katero bi fasado sanirali in dodatno izolirali s heraklit ploščami. Lastnikom so svetovalci tudi predlagali, da se držijo bele, tradicionalne barve idrijske rudarske hiše, ter odstranijo lesen zatrep, ki so ga dodali pri zadnji prenovi.

Na večernem dogodku v Magazinu smo najprej prisluhnili kratkemu predavanju Mateje Dovjak, ki je predstavila, kako ohranjati optimalno kakovost notranjega

okolja v procesu obnove stavb. V prvi vrsti je poudarila, da je v primeru obnove smiselno uporabiti trajnostne naravne materiale, še posebej pa je izpostavila težavo PVC materialov, ki lahko povzročajo bolezenske težave uporabnikom. Poleg tega je predstavila tudi nekaj novih ugotovitev, ki so v nasprotju s smernicami energijske obnove, ki jo zagovarja Eko sklad (problem troslojnih oken in toplotne rekuperacije). Na področju ozaveščanja javnosti o trajnostnih in učinkovitih prenovah je vsekakor pomembno tudi, da iščemo zglede na tujem, izpostavila je predvsem informacijski center Haus der Baubiologie iz Avstrije.

Po predavanju so sledili izsledki svetovanja, nato pa so se vrstila še vprašanja udeležencev. Zadovoljni smo, da se je na dogodku zbralo kar nekaj posameznikov, ki jih je zanimala tema rudarskih hiš.

Naslednji dogodek v sklopu projekta Stavbna dediščina - priložnost za inovacije bo v torek, 8. oktobra, ko se bomo posvetili idrijski rudarski hiši kot funkcionalni delujoči rešitvi. Dogodek bo premierno potekal v prostorih strojnice jaška Inzaghi na Vodnikovi 3, v katerih bo po novem delovalo Društvo Idrija 2020. V sredo, 23. oktobra, pa sledi še dogodek »Idrijska rudarska hiša kot poslovna priložnost«, ravno tako v prostorih strojnice jaška Inzaghi. To bo tudi zaključni dogodek, na katerem bomo predstavili dopolnjene ukrepe za obnovo rudarske hiše. V okviru obeh dogodkov pa bodo potekala tudi svetovanja lastnikom.

8. oktobra, bomo obiskali rudarsko hišo U Malnu, 23. oktobra pa rudarsko hišo Menard, obe stojita v Zaspani grapi.

Goslerjevo staro rudarsko hišo bodo temeljito popravili / Foto: Damijan Bogataj

Bo trajnostna gradnja z novo direktivo postala evropska stvarnost

Prispeval Jožica Ekart

Objavljeno 04 Oktober 2019

Na 4. konferenci trajnostne gradnje GBC Slovenija o novi evropski gradbeni direktivi, implementaciji kazalnikov Level(s) in certificiranju zgradb po sistemu DGNB

Slovensko združenje za trajnostno gradnjo – GBC Slovenija je na četrto konferenco trajnostne gradnje, ki je letos potekala v prostorih Knauf Insulation Experience Centra (KIEXC) v Škofji Loki, privabilo 135 udeležencev iz dejavnosti **gradbeništva**, s področja urejanja prostora ter drugih strokovnjakov, ki so upravljavsko, okoljsko in ekonomsko vpeti v trajnostno gradnjo.

Osrednja tema konference, izvedene v sklopu svetovnega tedna trajnostne gradnje (World Green Building Week), je bila namenjena energijski učinkovitosti in zmanjšanju okoljskega vpliva stavb ter nujnemu zmanjšanju izpustov ogljikovega dioksida, ki ga ustvarjajo stavbe skozi ves življenjski cikel. Predstavniki Evropske komisije ter italijanskega in svetovnega združenja zelene gradnje WGBC so se na konferenci osredotočili na implementacijo kazalnikov Level(s) v evropskem prostoru, ki naj bi se začela v drugi polovici prihodnjega leta, ter na nujno zmanjšanje ogljičnega odtisa stavb, kar bi morali pri gradnji začeti izvajati že danes. Udeleženci so se seznanili tudi s prednostmi certificiranja stavb po trajnostni shemi DGNB, saj je konferenca potekala v prvem objektu, ki je bil v Sloveniji zgrajen po najvišjih možnih standardih trajnostne gradnje.

Objekt KIEXC je tudi prvi v Sloveniji, ki je pridobil Platinasti DGNB certifikat, ter prvi objekt s certifikatom [Active House](#), obenem pa tudi pilotni projekt Evropske komisije za pripravo novih smernic trajnostne gradnje, imenovanih Level(s), ki ga za potrebe nacionalnih kazalnikov trajnostne gradnje vrednoti tudi Ministrstvo za okolje in prostor.

Zadnji del konference je bil namenjen predstavitvi stanja ter postopnem uveljavljanju trajnostne gradnje v slovenskem prostoru, ki naj bi potekala v okviru projekta CARE4CLIMATE z dobro opredeljenimi cilji, ki naslavlajo problematiko varstva okolja, ohranjanja narave ter podnebnih sprememb. Beseda je tekla še o energetskega menedžmentu v izjemno uspešni in trajnostno naravnani lokalni skupnosti, kot je občina Kočevje, svoje praktične izkušnje s trajnostno gradnjo pa je kot članica GBC Slovenija predstavila tudi družba JUB. Udeleženci so ob zaključku podpisali še zavezo, s katero izkazujejo podporo trajnostni gradnji in poti v brezogljično družbo.

Knauf Insulation Experience Center (KIEXC) igra pomembno vlogo v novi dobi trajnostne gradnje v Evropi. Stavba je bila že od samega začetka načrtovana kot prikaz pionirskega pristopa podjetja Knauf Insulation k prihodnosti trajnostne gradnje. Danes je regionalni, demonstracijsko - izobraževalni center, namenjen usposabljanju in izobraževanju o trajnostni gradnji ter organizaciji različnih strokovnih in drugih dogodkov.

V stavbah v Evropi se porabi kar 40 % energije in nastane 36 % emisij CO₂, stavbe pa proizvedejo tudi do 30 % vseh odpadkov v Evropi. Gradbeni sektor je s porabo največ virov prepoznan kot eden najbolj potratnih in se ga zaradi odpadkov povezuje tudi z okoljskimi obremenitvami. Ob zaključku svojega življenjskega cikla stavbe v EU ustvarijo 50 % vseh pridobljenih materialov, porabijo 50 % vse energije in ustvarijo 50 % vseh izpustov ogljikovega dioksida. V Evropski komisiji ocenjujejo, da je trajnostna gradnja potencial, s katerim je mogoče doseči veliko lokalnih, regionalnih in globalnih ciljev. Kot orodje za odločanje in poročanje na podlagi smernic za trajnostno gradnjo so zato

v kontekstu akcijskega načrta za krožno gospodarstvo ter v pomoč evropskim državam razvili kazalnike trajnostne gradnje Level(s), ki jih bo na področju trajnostne gradnje v naslednjih letih privzela tudi Slovenija.

Pri odločanju, kako naj gradbeni sektor reducira vpliv teh emisij, lahko torej veliko pripomore orodje Level(s), ki stanovalcem, investitorjem in lastnikom stavb ponuja prihranke, vključno z nižjo porabo energije, bolj smotno rabo vode in bolj zdravim delovnim okoljem ob znižanju stroškov ogroženosti zdravja. O tem je udeleženke seznanila predstavnica Evropske komisije iz Bruslja **Josefina Lindblom**, ki deluje v okviru Direktorata za okolje. Delegatom je poročala o evropskih projektih, izvedenih s kazalniki **trajnostne gradnje Level(s)**, ki jih je kot orodje za odločanje in poročanje na podlagi smernic za trajnostno gradnjo ter akcijskega načrta za krožno gospodarstvo razvila Evropska komisija. Testni fazi, ki se je pravkar zaključila, bo v naslednjih mesecih sledila evalvacija uporabnosti kazalnikov, zatem pa še dokončna predstavitev deležnikom v evropskih državah v drugem tromesečju leta 2020.

Josefina Lindblom, Evropska komisija, Direktorata za okolje

Vincent Briard, direktor za trajnost in regulativo izdelkov v družbi **Knauf Insulation**, ki je odlično povezoval konferenco, je poudaril, da žal le za 1 % stavb v Evropi obstaja ocena okoljskih vplivov, zato je cilj projekta Level(s) postaviti to vprašanje v središče.

V Evropi se gradnji in uporabi zgradb pripisuje kar 40 % porabe vse razpoložljive energije ter približno 36 % izpustov CO₂, kar predstavlja veliko okoljsko obremenitev. Za doseganje ciljev strateške agende Evropskega sveta **2019-2024** bo morda potrebno sprejeti tudi **ново gradbeno direktivo** za podporo trajnostni gradnji, ki bi v naslednjih letih igrala ključno vlogo pri zmanjšanju okoljskih vplivov stavb v evropskem prostoru.

Zakaj trajnostni projekti v EU postajajo nujnost in kako se jih uspešno lotevajo v Italiji, sta nam v prvem delu konference povedala **Audrey Nugent**, vodilna v **ERN WGBC**, evropski mreži Svetovnega združenja za zeleno gradnjo, ter **Marco Caffi** iz italijanskega združenja za trajnostno gradnjo **GBC Italia**, ki je kot najbolj zeleno mesto izpostavil prav Milano. Audrey Nugent je opozorila, da je za doseganje ciljev pariškega podnebnege sporazuma bistvenega pomena, da do leta 2050 v gradbenem sektorju dosežemo popolno razogličenje, kar pomeni, da je že do

leta 2030 potrebno zagotoviti 40-odstotno zmanjšanje ogljičnega odtisa vseh novih in obnovljenih stavb ter infrastrukture. V naslednjih 30 letih naj bi se število stavb skoraj podvojilo, zato je z zmanjšanjem ogljičnega odtisa treba odreagirati takoj.

Johannes Kreissig, DGNB v pogovoru z **Vincantom Briardom** iz družbe Knauf Insulation

V drugem sklopu predavanj so se udeleženci seznanili s sistemskim vrednotenjem stavb v skladu z DGNB standardi. Nemški inštitut za trajnostno gradnjo **DGNB** certificira različne tipe stavb po vsem svetu z namenom, da bi trajnostna gradnja postala standard v **gradbeništvu**. O teh vsebinah, trajnostni certifikacijski shemi ter trajnostno certificiranih soseskah je udeležence seznanil **Johannes Kreissig iz DGNB**, ki je izpostavil prav kompleksnost področja gradnje ter nujnost njenega uravnoveženja, ko gre za vprašanja odnosa grajenega okolja do družbe, gospodarstva in narave. **Arhitekt Robert Smodiš**, slovenski specialist za trajnostno certificiranje stavb, je poudaril, da smo v Sloveniji na dobri poti k uporabi trajnostnih materialov ter izrazil navdušenje, da GBC konferenca poteka prav v trajno certificiranem objektu družbe **Knauf Insulation**, ki ga je kot pilotni projekt, v nadaljevanju podrobneje predstavil **Domen Ivanšek**. Objekt KIEXC, načrtovan po BIM metodologiji, je bil zgrajen v skladu z najstrožjimi kriteriji in standardi DGNB, ene od vodilnih evropskih shem trajnostne gradnje. Z vidika vrednotenja njenega celotnega življenjskega cikla je zato pomemben za večjo prepoznavnost trajnostne gradnje tako v Sloveniji kot tudi v Evropi.

V zadnjem delu konference so se predavatelji posvetili **trajnostni gradnji v Sloveniji**, zakonodajnim podlagam in praktičnim primerom trajnostnega razvoja. Soustvarjali so ga predavatelji **Saša Galonja iz MOP**, **Danijel Lisičič iz družbe JUB** ter **dr. Vladimir Prebilič, župan občine Kočevje**.

Saša Galonja, vodja sektorja za **graditev** na **Ministrstvu za okolje in prostor**, je predstavil nekaj zgodovinskih korakov, ki so v slovenskem prostoru izpostavili nujnost oblikovanja nacionalnega

systema trajnostne gradnje. MOP je ob uvajanju Level(s) uporabil kot platformo, ki jo bo v prihodnje implementiral v slovenski prostor, med prvimi po trajnostnih kriterijih in načelih zgrajeni ali obnovljeni objekti pa naj bi bili državni.

Danijel Lisičić je v nadaljevanju z udeleženci delil izkušnje, ki jih imajo v družbi **JUB** s trajnostno gradnjo in tudi s certificiranjem gradbenih materialov, ki jih proizvajajo. **Župan Vladimir Prebilič** je svoje predavanje posvetil dosežkom, ki so jih v občini Kočevje dosegli na področju energijskih prihrankov v zadnjih letih.

Dr. Iztok Kamenski, predsednik GBC Slovenija, je ob zaključku konference udeležence pozval k podpisu **zaveze**, ki glasi: " *Presegamo omejen okvir delovanja in razmišljamo ter delujemo celostno na področju zmanjševanja ogljičnega odtisa. Sprejemamo Level(s) kot temeljni okvir evropskih kazalnikov za merjenje trajnosti stavb skozi celoten življenjski cikel. Osredotočamo se na vseh šest okoljskih indikatorjev za doseganje skupnih evropskih ciljev: zmanjšanje emisije toplogrednih plinov, učinkovita raba virov, uporaba vode, zdravje in udobje uporabnikov, odpornost na podnebne spremembe, zmanjšanje stroškov in povečanje vrednosti. Delovali bomo v kampanjah za povečanje ozaveščenosti o prednostih trajnostnih zgradb in naselij. Podpiramo uskladitev smernic Level(s) in vseh certifikacijskih shem in razvoj celostnih smernic za operativno delovanje vseh deležnikov. Naša zaveza je graditi bolj trajnostno družbo z uvajanjem trajnostnih smernic v poslovni proces in podpirati študente in mlade znanstvenike v učenju o trajnostnih zgradbah. Spremljali bomo napredek in komunicirali principe trajnostne gradnje na nacionalnem nivoju. Obljubljamo storiti vse, kar je v naši moči, da zgradimo boljši svet za bodoče generacije.*"

Sklep o uvedbi postopka po neznanem storilcu

Številka: 0611-115/2019-3

Občinski inšpektor, Mestne občine Koper, izdaja na podlagi 131. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Ur.l. RS, št., 24/06, 126/07 in 65/2008, 47/09, 48/09, 08/10, 82/2013), 2. odstavka 29. člena Odloka o organizaciji in delovnem področju uprave Mestne občine Koper (Uradne objave, št. 30/01, 29/03 in Uradni list RS 39/07, 110/10) ter 8. člena **Gradbenega zakona** (Uradni list RS, št. 61/17,72/17-popr.) po uradni dolžnosti naslednji

SKLEP

1. Uvede se upravni postopek zaradi odstranitve nedovoljeno postavljenega objekta (garaže) na zemljišču s parcelno šte. 1723/63 k.o. Škofije v naselju Škofije v naravi javno dobro, zoper lastnika oz. uporabnika.
2. Vabi se osebo, ki je lastnik ali uporabnik objekta, postavljenega na navedenem zemljišču, da se v 15 dneh po tem, ko se šteje, da je bil ta sklep vročen, zglasijo pri Občinskem inšpektoratu Mestne občine Koper, Cesta Zore Perello Godina 3, 6000 Koper, (kletni prostori za večnamensko dvorano » ARENA Bonifika«)
3. V skladu s 94. členom zakona o splošnem upravnem postopku (Ur.l. RS, št. 24/06, 126/07 in 65/08, 47/09, 48/09, 08/10, 82/2013) se šteje, da je ta sklep vročen po preteku 15 dni od dneva objave na samih objektih, oglasni deski MOK, spletnem portalu MOK.

obrazložitev

Občinski inšpektor je dne 25.09.2019 ob 10.25 uri na kraju samem ugotovil, da je na zemljišču s parcelno šte. 1723/63 k.o. Škofije, v naravi javno dobro, postavljen enostaven montažen objekt-garaža dimenzij širine; 3,1m, dolžine; 5m, višine; 2,5m brez dovoljenja oz. soglasja pristojnega občinskega upravnega organa.

Ker gre v tem primeru za objekt, ki je že postavljen in katerega lastništvo ni bilo mogoče ugotoviti, je občinski inšpektor odločil, da uvede postopek zoper lastnika oz. uporabnika postavljenega objekta po uradni dolžnosti zaradi odstranitve nedovoljene postavitve le-tega.

Ker stranka inšpekcijskemu organu ni znana, je bil uveden postopek zoper njo z javnim naznanilom, kot to določa 131. člen Zakona o splošnem upravnem postopku (Ur.l. RS, št. 24/06, 126/07 in 65/08, 47/09, 48/09, 08/10, 82/2013).

POUK O PRAVNEM SREDSTVU: Zoper ta sklep ni dovoljena posebna pritožba

Na podlagi 2. točke 23. člena Zakona o upravnih taksah Uradni list R Slovenije, št. 106/10- UPB, 14/15-ZUUJFO, 84/14-ZZelP-J, 32/16 in 30/18 ZKZaš) se za ta sklep taksa ne plača.

INŠPEKTOR II :

Zdenko Bakarič

Alkalijsko aktivirani materiali

04.10.2019 | 11:41

V zadnjem času se posveča veliko pozornosti materialom, ki lahko nadomestijo veziva, opeke, polnila, betone, ...

Tekst // Mark Češnovar, mag. nan., dr. Katja Traven, dr. Vilma Ducman; Zavod za **gradbeništvo** Slovenije

Alkalijsko aktivirani materiali (pogosto imenovani tudi geopolimeri) postajajo vse pomembnejši materiali v različnih industrijskih vejah, med drugim tudi v **gradbeništvu**. Alkalijska aktivacija je proces pri katerem se osnovna surovina pod vplivom dodajanja alkalij (vodna stekla, hidroksidi alkalijskih kovin,..) zaradi poteka kemijske reakcije pri visokem pH-ju najprej raztopi, nato pa se zamreži v mikrostrukturi in tako nastane uporaben material t.i. alkalijsko aktiviran material. Osnovni pogoj je, da surovina oz. prekursor vsebuje določen delež amorfnih ali semi-kristaliničnih alumosilikatov, saj je le tako poteče aktivacijski proces reaktivnih faz, ki utrdijo material z veriženjem Al in Si v strukturi in ga s tem naredi uporabnega. Take surovine so lahko določene termično obdelane gline, pepeli, žindre,...[1] Postopek alkalijske aktivacije z NaOH in

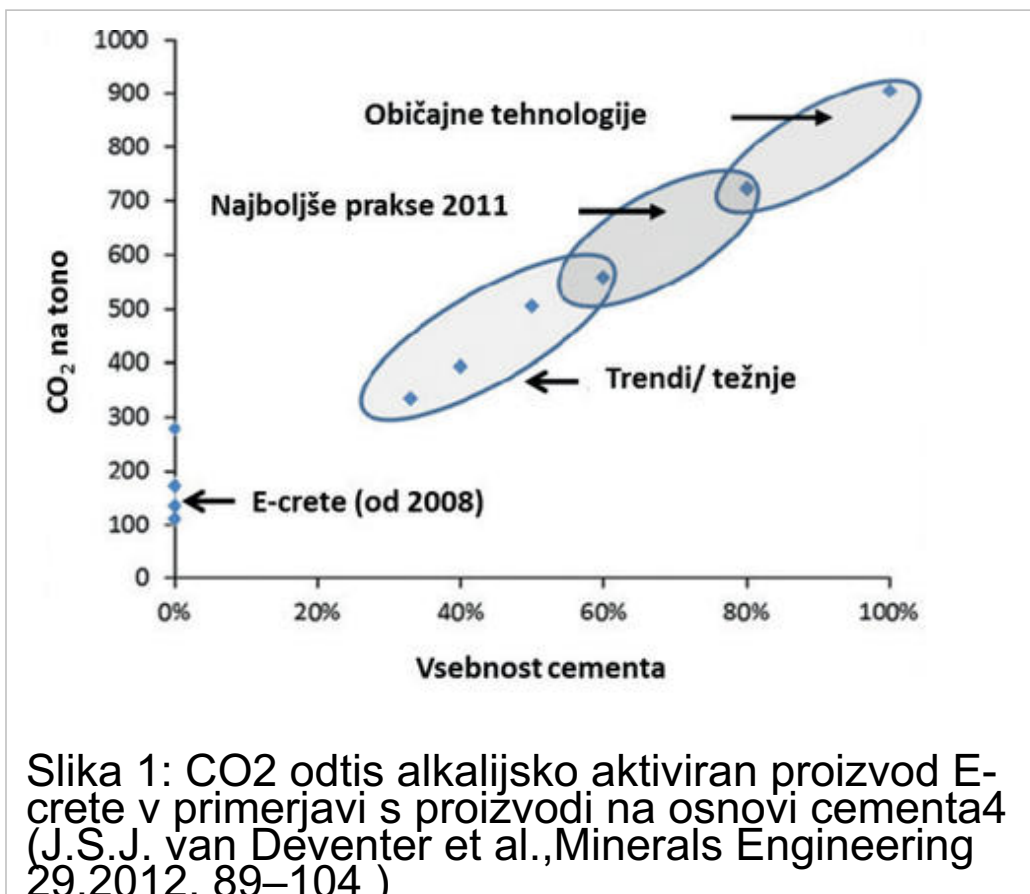

KOH izvira iz leta 1930, s katerim so sprva določevali aktivni del granulirane plavžne žindre ter s tem njeno primernost za dodatek v portlandski cement. V letu 1940 pa je belgijski raziskovalec Purdon pri študiji aktivnosti žlinder ugotovil, da te po reakciji z alkalijami lahko tvorijo hitro strjujoče vezivo.[2] V nadaljevanju so iz tako pripravljenih granuliranih plavžnih žlinder začeli proizvajati alkalijsko aktivirane "Trief" cemente, ki so se uporabljali v primerih, ko so bile zahteve po manjšem krčenju betonov kot pri klasičnem portlandskem cementu.[3]

Slika 2: Primer uporabe alkalijsko aktiviranih materialov za letališče Brisbane v Avstraliji.[2] ([https://www. geopolymer.org/](https://www.geopolymer.org/))

V sodobnem času se posveča veliko pozornosti materialom, ki lahko nadomestijo veziva, opeke, polnila, so uporabni kot betoni, ognjevarni in ognjevzdržni materiali, kot tudi v porozni obliki za izolacijske namene. Alternative se išče predvsem z namenom zmanjševanja stroškov procesa, zaradi uporabe odpadkov in zniževanja ogljičnega odtisa, ki nastaja pri proizvodnji klasičnih gradbenih materialov. Določeni alkalijsko aktivirani materiali lahko dosežejo tudi do 80 % znižanje CO₂ odtisa v primerjavi s klasičnimi tehnologijami (slika 1).

Alkalijsko aktivirani materiali se že uporabljajo v industriji ognjevdržnih materialov ter v avtomobilski industriji. Na področju **gradbeništva** pa so najperspektivnejši alkalijsko aktivirani proizvodi ti, ki bi lahko nadomestili betone. Ker pa je pri gradbenih proizvodih bistvena lastnost mehanska stabilnost in trajnost, bo potrebno še določeno obdobje, da se potrdi dolgoročna stabilnost in odpornost alkalijsko aktiviranih materialov. Prav zato pa pot na tržišče že utirajo izdelki, ki so manj zahtevni in ne predstavljajo večje nevarnosti za uporabnike in/ali okolje (npr. tlakovci, robniki,...). Na sliki 2 pa je primer zahtevnejše aplikacije to je letališče Brisbane v Avstraliji, ki so ga v letu 2014 zgradili iz 70.000 ton alkalijsko aktiviranega materiala. Iz tega materiala je zgrajena pristajalno/vzletna steza ter letališčni objekt.

Razvoj alkalijsko aktiviranih pen

Na Zavodu za **gradbeništvo** poteka več projektov, v okviru katerih razvijamo in/ali preskušamo alkalijsko aktivirane materiale. Tako izvajamo preskušanja alkalijsko aktiviranih materialov razvitih v KIC projektih Min- Pet[5] in Recover,[6] razvoj alkalijsko aktiviranih lepil v H2020 InnoWEE[7] ter izolacijske materiale v okviru ARRS projekta[8] in v sklopu

EraMin2 projekta Flow.[9] V okviru mednarodnega projekta EraMin2 Flow s postopkom alkalijske aktivacije preučujemo možnost izdelave poroznih pen za toplotno ali zvočno izolacijo stavb. V sklopu projekta bomo raziskali nove možnosti recikliranja anorganskih industrijskih odpadkov za pridobitev novih proizvodov. Fokus raziskav je predvsem na odpadnih materialih (kot so žindre in elektrofiltrski pepel), ki vsebujejo alumosilikate v reaktivni (steklasti) obliki, kjer lahko apliciramo tehnologijo alkalijske aktivacije. Glavni cilj tega projekta je razviti nove lahke alkalijsko aktivirane pene na osnovi sekundarnih surovin. Inovativen vidik projekta je razvoj lahkih anorganskih pen pri nizkih temperaturah priprave (pod 100 °C) za razliko od drugih anorganskih pen, kjer so za pridobitev potrebni visokotemperaturni postopki (nad 800 °C). Dodatna prednost teh tehnologij je tudi uporaba ustrezno izbranih in predpripravljenih odpadnih materialov.

Projekt Flow je razdeljen v naslednje faze:

Δ identifikacijo lokalnih odpadkov primernih za tehnologijo alkalijske aktivacije (žindre, pepeli),

Δ optimizacijo ustreznih kombinacij izhodnih sestavin za doseg optimalnih lastnosti svežih mešanic (čas strjevanja, reologija) kakor tudi končnih lastnosti (prvenstveno mehanskih lastnosti),

Δ izbiro ustreznih penilcev in stabilizatorjev pene (kakor tudi optimizacija dodanih količin) za doseg visoko porozne strukture,

Δ zmanjšanje krhkosti poroznih alkalijsko aktiviranih pen s pomočjo dodatkov vlaken; izbira bo temeljila predvsem na bio osnovanih virih ter primerjalno tudi na komercialno dostopnih vlaknih,

Δ izvedba pilotne proizvodnje pri partnerjih na Finskem, da bi potrdili izvedljivost predlagane tehnologije na industrijskem nivoju,

Δ razvoj metodologijo za napovedovanje obnašanja tovrstnih materialov med uporabo (pospešene metode staranja, določanje trajnosti in vzdržljivosti), in

Δ izračun okoljskega odtisa z oceno življenjskega cikla (LCA).

V sklopu projekta FLOW prvenstveno uporabljamo lokalno dostopne žindre. Žindre, ki jih uporabljamo so stranski produkti pri proizvodnji jekla in so praktično neuporabne kot samostojen material zato običajno končajo na deponiji. Zaradi njihovih

lastnosti je s postopkom alkalijske aktivacije iz njih mogoče izdelati uporabne izdelke ali polizdelke kot so ognjevzdržna in ognjevarna gradiva, zidaki, polnila, toplotne in zvočne izolacije namenjene za uporabo v **gradbeništvu**. Prav izolacijski materiali predstavljajo gradbene izdelke z višjo dodano vrednostjo. Za določitev uporabnosti žlinder za alkalijsko aktivacijo najprej analiziramo mineralno in kemijsko sestavo ter določamo optimalno razmerje med količino žlindre in aktivatorja, ki je potreben za doseganje želenih mehanskih lastnosti. Za namen ovrednotenja omenjenih surovin uporabljamo številne analize metode kot so rentgenska praškovna difrakcija (XRD), rentgenska fluorescenčna spektrometrija (XRF), infrardeča spektroskopija (FTIR), vrstična elektronska mikroskopija (SEM) z mikroanalizatorjem (energijsko-disperzijska spektroskopija rentgenskih žarkov - EDXS), granulometrija ter meritev trdnosti. Sestave primernih lastnosti nato v nadaljevanju penimo ter negujemo pod določenimi pogoji v material z nizko gostoto in porozno strukturo ter utrjujemo z različnimi vlakni (npr. polipropilenska, bazaltna, celulozna, lesna, polivinil akrilna - PVA, steklena,... vlakna) z namenom izboljšave toplotnih in mehanskih lastnosti.[10], [11] Najpogosteje sta uporabljena dva načina penjenja in sicer mehanski ter kemijski. Pri mehanskem penjenju posebej zmešamo osnovno mešanico (pasto) ki ji dodamo tudi predpripravljeno zračno/mehurčkasto zmes

(podoben postopek kot pri pečenju peciva, kjer stopen beljak postopoma vmešavamo v osnovno testo, da je le-to bolj rahlo oz. zračno). V drugem (kemijskem) primeru penjenja pa v osnovno mešanico dodamo spojino (npr. H₂O₂, natrijev perborat, Al), ki nato reagira z vodo kot produkt reakcije pa izhajajo plini (O₂, H₂), ki spenijo pasto.

Slika 3: Laboratorijska priprava alkalijsko aktiviranih pen

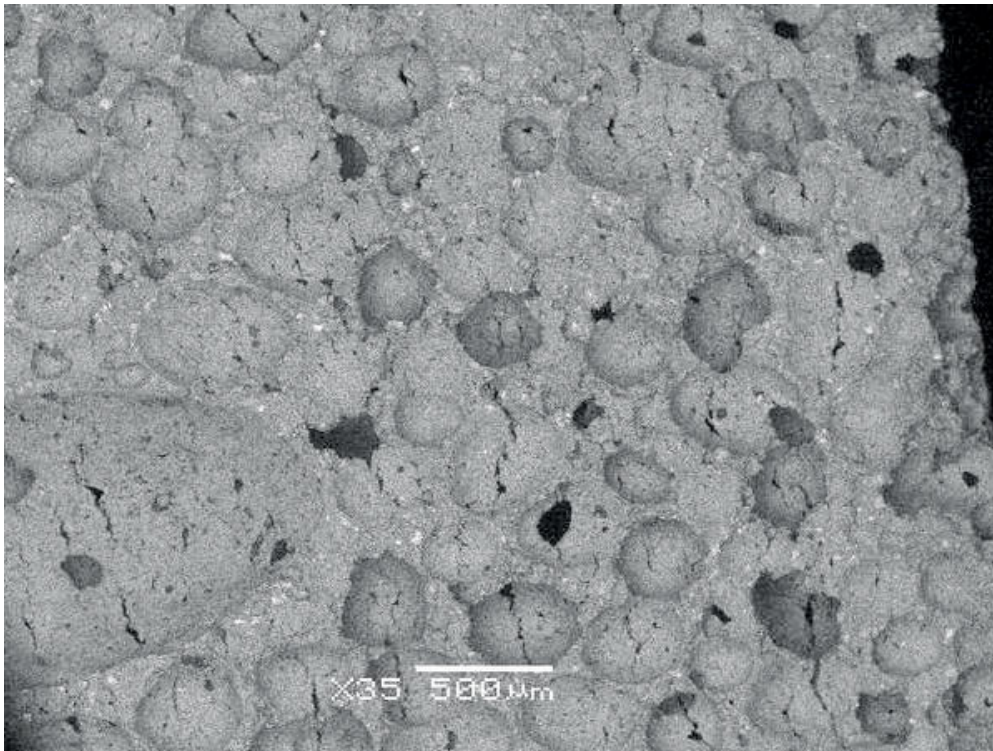
Na sliki 3 je prikaz priprave mešanice pen. Mešanice pripravimo tako, da drobno pomleti žindri (pod 100 mikronov) odmerimo dodatke za stabilizacijo površine por ter vlakna (v kolikor so predvidena) po izračunani recepturi in med seboj v suhem zmešamo. K tako pripravljeni suhi mešanici dodamo natrijevo vodno steklo ter penilec in vse skupaj homogeniziramo z mešalom. Penečo pasto, ki nastane po mešanju, vlivamo v kalupe standardnih dimenzij ki jih nato vstavimo v laboratorijski sušilnik nastavljen na določeno temperaturo. Nega takih pen običajno traja do 3 dni, ker v tem času material pod vplivom kemijskih reakcij razvije trdnost in je primeren za nadaljnje raziskave kot so preiskava mikrostrukture, meritev mehanskih lastnosti, meritev toplotne prevodnosti idr.

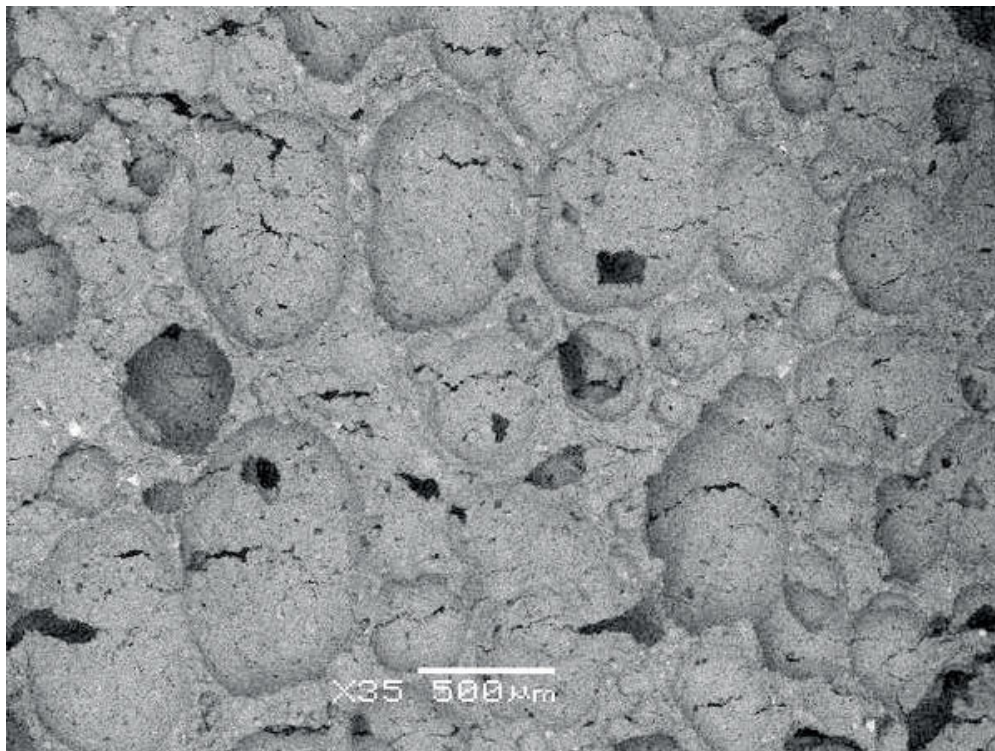
Tabela 1: Gostote in mehanske lastnosti alkalijsko aktiviranih pen z dodatkom 1, 1,5 in 2 % penilca

Količina penilca (%)	Gostota (gcm^{-3})	Upogibna trdnost (MPa)	Tlačna trdnost (MPa)
1,0	0,85	3,47	5,00
1,5	0,73	1,86	3,67
2,0	0,59	0,95	1,36

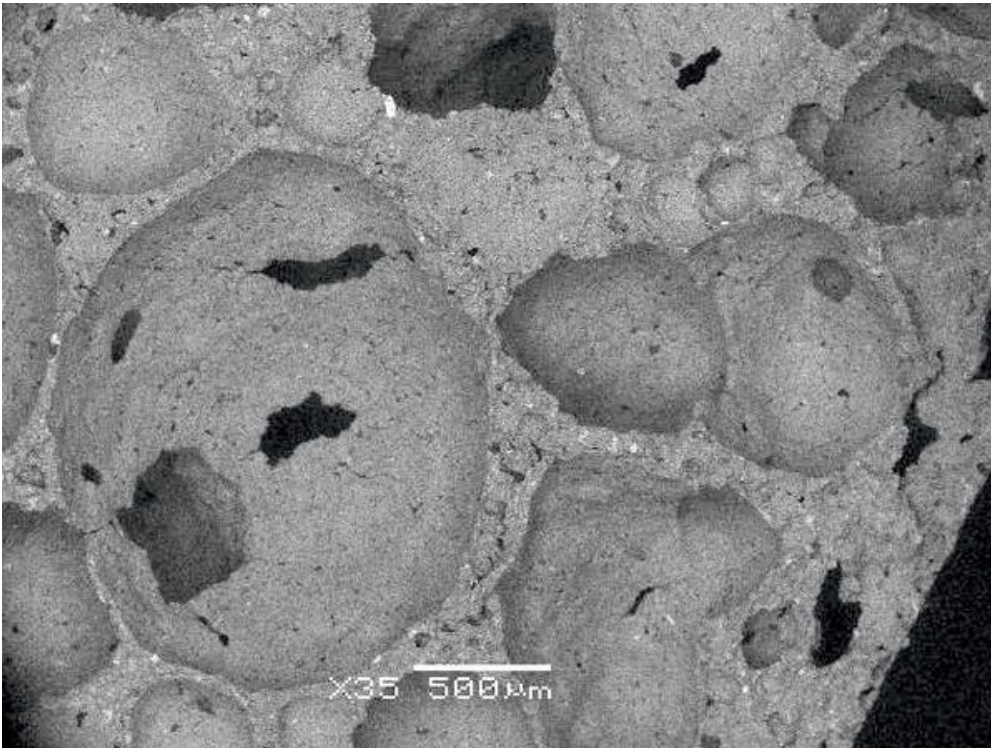
V tabeli 1 so podane gostote in mehanske lastnosti alkalijsko aktiviranih pen z dodatkom 1, 1,5 in 2 % penilca. Z dodatkom različne količine penilca (v tem primeru smo uporabili vodikov

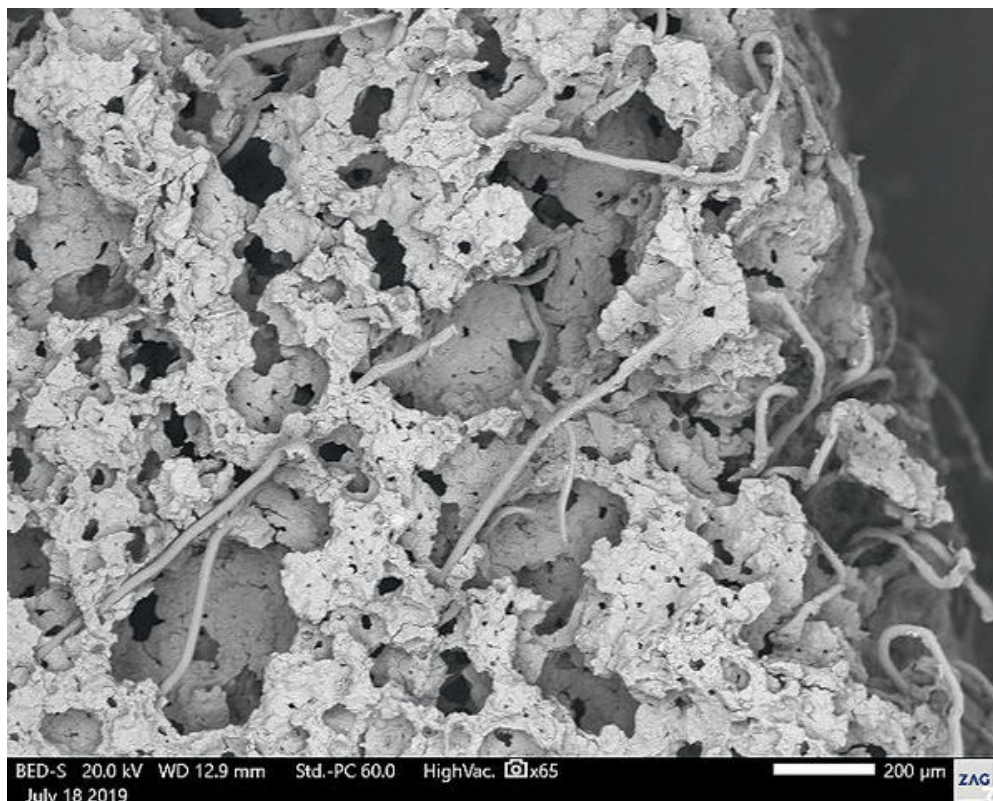
peroksid) tako vplivamo na gostoto pene, ki je obratno sorazmerna s količino dodanega penilca ter posledično tudi na upogibno ter tlačno trdnost. Iz tabele 1 je razvidno, da smo dosegli gostote do 0,6 g/cm³ in tlačne trdnosti višje od 1 MPa. Na mikrostrukturnem nivoju se razlika v količini dodanega penilca odraža v velikosti por, ki so v našem primeru v območju med 400 μm pa do več kot 1 mm (slika 4a-c). Določene izboljšave, predvsem upogibne trdnosti, dosegamo tudi z dodatki vlaken (slika 4d). Na ta način smo vzorcu brez dodanih vlaken za 100 % povečali upogibno trdnost z dodatkom le 0,5 % polipropilenskih vlaken (upogibna trdnost se je iz 0 MPa povečala na 1,9 MPa). Z ustrezno kombinacijo dodatkov penilcev in vlaken, smo tako že uspeli pripraviti pene gostot do 0,4 g/cm³ in trdnosti 1,3 MPa. Rezultate raziskav bomo aplikativno uporabili pri izdelavi izolacijskih plošč. V nadaljevanju bodo v ta namen pripravljene plošče večjih dimenzij (40 x 40 x 3 cm³), ki bodo omogočile celovito oceno tako iz vidika tehničnih karakteristik kot iz vidika CO₂ odtisa.

Slika 4: Mikrostruktura alkalijsko aktiviranih pen pri 35-kratni povečavi z dodatkom a) 1 % H₂O₂, b) 1,5 % H₂O₂, c) 2 % H₂O₂ ter d) 1,5 % H₂O₂ in 0,5 % polipropilenskih vlakena

Reference:

1 Caijun Shi, A. Fernández Jiménez, Angel Palomo., New cements for the 21st century: The pursuit of an alternative to Portland cement, Cement and Concrete Research 41 (2011) 750-763. J. C. Petermann, A. Saeed, M. I. Hammons, Alkali-Activated geopolymers: A literature review., AFRL-RXTY-TR-

2010-0097, approved for public release, 88ABW-2012-2030,
06.02.2012.

2 <https://www.geopolymer.org/>

3 B.C, Punima, Ashok Kumar Jain, Arun Kumar Jain, Building
construction, Laxmi publications ltd. New Delhi, 1984.

4 J.S.J. van Deventer et al., Minerals Engineering 29, 2012, 89-
104

5 <https://eitrawmaterials.eu/project/min-pet/>

6 <https://eitrawmaterials.eu/project/recover/>

7 <http://innowee.eu/>

8 [http://www.zag.si/si/projekti/
fcfe757590e17527f24bba672b122bcb](http://www.zag.si/si/projekti/fcfe757590e17527f24bba672b122bcb)

9 <http://flow.zag.si/en>

10 Češnovar, M., Traven, K., Horvat, B., Ducman, V. The
Potential of Ladle Slag and Electric Arc Furnace Slag use in

Synthesizing Alkali Activated Materials; the Influence of Curing on Mechanical Properties Materials 2019, 12(7), 1173. 11
Traven, K., Češnovar, M., Ducman, V. Particle size manipulation as an influential parameter in the development of mechanical properties in electric arc furnace slagbased AAM, Ceramics International (IF 3.450) Pub Date : 2019-07-26 , DOI: 10.1016/j.ceramint.2019.07.296

Sklep o uvedbi postopka po neznanem storilcu

Številka: 0611-114/2019-3

Občinski inšpektor, Mestne občine Koper, izdaja na podlagi 131. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Ur.l. RS, št., 24/06, 126/07 in 65/2008, 47/09, 48/09, 08/10, 82/2013), 2. odstavka 29. člena Odloka o organizaciji in delovnem področju uprave Mestne občine Koper (Uradne objave, št. 30/01, 29/03 in Uradni list RS 39/07, 110/10) ter 8. člena **Gradbenega zakona** (Uradni list RS, št. 61/17, 72/17-popr.) po uradni dolžnosti naslednji

SKLEP

1. Uvede se upravni postopek zaradi odstranitve nedovoljeno postavljenega objekta (garaže) na zemljišču s parcelno številko 1723/63 k.o. Škofije v naselju Škofije v naravi javno dobro, zoper lastnika oz. uporabnika.
2. Vabi se osebo, ki je lastnik ali uporabnik objekta, postavljenega na navedenem zemljišču, da se v 15 dneh po tem, ko se šteje, da je bil ta sklep vročen, zglasijo pri Občinskem inšpektoratu Mestne občine Koper, Cesta Zore Perello Godina 3, 6000 Koper, (kletni prostori za večnamensko dvorano » ARENA Bonifika«)
3. V skladu s 94. členom zakona o splošnem upravnem postopku (Ur.l. RS, št. 24/06, 126/07 in 65/08, 47/09, 48/09, 08/10, 82/2013) se šteje, da je ta sklep vročen po preteku 15 dni od dneva objave na samih objektih, oglasni deski MOK, spletnem portalu MOK.

obrazložitev

Občinski inšpektor je dne 25.09.2019 ob 10.20 uri na kraju samem ugotovil, da je na zemljišču s parcelno številko 1723/63 k.o. Škofije v naravi javno dobro, postavljen enostaven zidan objekt-garaža dimenzij širine; 3,13m, dolžine; 4,86m, višine; 2,5m brez dovoljenja oz. soglasja pristojnega občinskega upravnega organa.

Ker gre v tem primeru za objekt, ki je že postavljen in katerega lastništvo ni bilo mogoče ugotoviti, je občinski inšpektor odločil, da uvede postopek zoper lastnika oz. uporabnika postavljenega objekta po uradni dolžnosti zaradi odstranitve nedovoljene postavitve le-tega.

Ker stranka inšpekcijskemu organu ni znana, je bil uveden postopek zoper njo z javnim naznanilom, kot to določa 131. člen zakona o splošnem upravnem postopku (Ur.l. RS, št. 24/06, 126/07 in 65/08, 47/09, 48/09, 08/10, 82/2013).

POUK O PRAVNEM SREDSTVU: Zoper ta sklep ni dovoljena posebna pritožba

Na podlagi 2. točke 23. člena. Zakona o upravnih taksah Uradni list R Slovenije, št. 106/10- UPB, 14/15-ZUUJFO, 84/14-ZZelP-J, 32/16 in 30/18 ZKZaš) se za ta sklep taksa ne plača.

INŠPEKTOR II :

Zdenko Bakarič

Občina Rogatec, Pot k ribniku 4, 3252 Rogatec, na podlagi drugega odstavka 53. člena Zakona o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 11/18 in 79/18; ZSPDLS-1), v skladu s 16. členom Uredbe o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 31/18) ter Načrtom ravnanja s stvarnim premoženjem Občine Rogatec za leto 2019, objavlja ponovno

JAVNO ZBIranJE PONUDB ZA PRODAJO NEPREMIČNIN

1. Naziv in sedež organizatorja javnega zbiranja ponudb:

Občina Rogatec, Pot k ribniku 4, 3252 Rogatec, matična številka: 5883938000, ID za DDV: SI 47348429;

2. Opis predmeta prodaje:

2.1 poslovni prostor v pritličju poslovno-stanovanjskega objekta na naslovu **Trg 13, Rogatec**, z neto tlorisno površino **166,92 m²**, ID znak: del stavbe 1178-225-4, s pripadajočim solastniškim deležem na skupnih delih in napravah stavbe na parc. št. 1309, k.o. 1178 Rogatec – etažna lastnina je vzpostavljena. Objekt, v katerem so poslovni prostori, je kulturna dediščina EŠD: 17491, zato v skladu z določilom 6. odstavkom 334. člena Energetskega zakona (Uradni list RS, št. 17/14 in 81/15) energetska izkaznica ni potrebna.

V skladu z določili Odloka o Občinskem prostorskem načrtu Občine Rogatec (Uradni list RS, št. 19/14 in 20/14-popr.), se objekt nahaja v enoti urejanja prostora z oznako RO28 – Rogatec – trško jedro in graščina Strmol, namenska raba območja je CU – osrednja območja centralnih dejavnosti historičnega in novih jeder, s prepletanjem trgovskih, oskrbnih, storitvenih, upravnih, socialnih, zdravstvenih, vzgojnih, izobraževalnih, kulturnih, verskih in podobnih dejavnosti ter bivanja.

2.2 nezazidano stavbno zemljišče parc. št. 902/10, v izmeri **873 m²**, k.o. 1178 Rogatec, ki predstavlja **gradbeno parcelo**, v skladu z Odlokom o zazidalnem načrtu za območje S5 v Rogatcu (območje stanovanj) (Uradni list RS, št. 100/06 in 95/13) namenjeno za gradnjo poslovno stanovanjskega ali stanovanjskega objekta št. 1.

2.3 nezazidano stavbno zemljišče parc. št. 905/5, v izmeri 767 m² in parc. št. 906/8, v izmeri 313 m², obe k.o. 1178 Rogatec, ki predstavljata **gradbeno parcelo** v izmeri **1.080 m²**, v skladu z Odlokom o zazidalnem načrtu za območje S5 v Rogatcu (območje stanovanj) (Uradni list RS, št. 100/06 in 95/13) namenjeno za gradnjo stanovanjskega objekta št. 15.

Na nepremičninah, ki so predmet prodaje, ne obstaja predkupna pravica.

3. Vrsta pravnega posla:

Prodaja nepremičnega premoženja. Prodajna pogodba bo sklenjena z najugodnejšim ponudnikom za posamezno nepremičnino, v roku 15 dni od poziva prodajalca, v nasprotnem primeru lahko prodajalec k

podpisu pogodbe pozove naslednjega najugodnejšega ponudnika in zadrži varščino ponudnika, ki pogodbe noče podpisati.

4. Ponudbena cena:

Izhodiščna vrednost za posamezno nepremičnino, ki je predmet prodaje, pod zaporedno številko:

2.1. poslovni prostor na naslovu Trg 13, Rogatec, je **35.700,00 EUR**;

2.2. nezazidano stavbno zemljišče parc. št. 902/10, k.o. 1178 – Rogatec, je **17.300,00 EUR**.

2.3. nezazidano stavbno zemljišče parc. št. 905/5 in parc. št. 906/8, obe k.o. 1178 – Rogatec, je **20.200,00 EUR**.

Davek na promet nepremičnin (2%) v ponudbeni ceni ni vključen (točka 2.1.), ravno tako davek na dodano vrednost (22%) v ponudbeni ceni ni vključen (točka 2.2. in 2.3.).

5. Način in rok plačila kupnine:

Najugodnejši ponudnik je dolžan **plačati kupnino v 30 dneh** od sklenitve prodajne pogodbe na področju Občine Rogatec. Plačilo celotne kupnine v določenem roku je bistvena sestavina pravnega posla. Poleg kupnine je kupec dolžan plačati še pripadajoč davek na promet nepremičnin ali davek na dodano vrednost, stroške notarske overitve pogodbe ter stroške vknjižbe lastninske pravice na svoje ime v zemljiški knjigi.

6. Varščina:

Višina varščine, ki znaša **10% od izhodiščne vrednosti posamezne nepremičnine**, je potrebno nakazati na podračun Občine Rogatec, odprt pri UJP Žalec, št. **01307-0100004165**, z navedbo namena nakazila »**Varščina – javno zbiranje ponudb**«.

Uspelemu ponudniku se bo vplačana varščina vštela v kupnino, ostalim ponudnikom pa bo varščina brezobrestno vrnjena, v roku 15 dni po končanem javnem razpisu.

Prodajalec ima pravico zadržati varščino v primeru, da izbrani ponudnik odstopi od ponudbe ali če ne plača kupnine v roku 30 dni od sklenitve pogodbe in prodajalec zaradi tega razdre pogodbo oziroma odstopi od pogodbe.

7. Način, mesto in rok oddaje ponudbe:

Na javnem zbiranju ponudb lahko sodelujejo pravne

in fizične osebe, ki lahko v skladu s pravnim redom Republike Slovenije postanejo lastniki nepremičnin na ozemlju Republike Slovenije in, ki se pravočasno in pravilno **prijavi-jo**, tako da najkasneje do **petka, 8.11.2019 do 10.00 ure**, v zaprti ovojnici z napisom »**NE ODPIRAJ - PONUDBA ZA NEPREMIČNINO ZAP. ŠT. ___**«, na naslov Občina Rogatec, Pot k ribniku 4, 3252 Rogatec, priporočeno po pošti (katera mora na naslov prispeti do določenega datuma in ure) ali osebno, predložijo **naslednja dokazila**: izpolnjen in podpisan obrazec ponudbe (priloga št. 1); dokazilo o plačani varščini za nepremičnino - v višini 10 % izhodiščne vrednosti nepremičnine (original); v primeru, da se javnega odpiranja ponudb v imenu ponudnika udeleži pooblaščenec, je potrebno predložiti notarsko overjeno pooblastilo in fotokopijo osebnega dokumenta pooblaščenca.

Pri javnem zbiranju ponudb kot ponudniki ne morejo sodelovati cenilec, člani komisije in z njimi povezane osebe, ki so določene v 7. odstavku 51. člena ZSPDSLS-1.

Nepopolne in nepravočasne ponudbe, ponudbe brez dokazila o plačilu varščine in ponudbe, ki bodo nižje od izhodiščne vrednosti bodo iz postopka izločene. Ne glede na navedeno v prejšnjem stavku lahko ponudnik, ki je oddal ponudbo, ki vsebuje vse sestavine ponudbe, ima pa pomanjkljivo dokumentacijo, tako ponudbo dopolni do odpiranja ponudb.

8. Javno odpiranje ponudb bo v petek, 8.11.2019, ob 11.00 uri, v sejni sobi Občine Rogatec, Pot k ribniku 4, 3252 Rogatec. V primeru, da bo ponudbo za nakup posamezne nepremičnine poslalo več ponudnikov s ponujenim istim zneskom kupnine, se bodo ti pozvali k oddaji nove ponudbe. Ponudniki bodo o odločitvi obveščeni v osmih dneh od dneva odpiranja ponudb.

9. Pri izbiri ponudnika bo upoštevan kriterij:

ponujena cena.

Prednost pri izbiri bo imel tisti ponudnik, ki bo ponudil najvišjo ceno.

10. Ostale določbe:

Župan Občine Rogatec lahko začeti postopek javnega zbiranja ponudb do sklenitve pravnega posla, brez obrazložitve in brez odškodninske odgovornosti, ustavi, pri čemer se ponudnikom povrne plačana varščina, brez zamudnih obresti. Ponudbe bo obravnavala komisija, ki jo imenuje župan.

Nepremičnine so naprodaj po načelu »videno-kupljeno«, zato kasnejše pripombe ne bodo upoštevane.

Pogoji iz tega javnega razpisa so sestavni del pogodbe o prodaji posamezne nepremičnine.

Dodatne informacije v zvezi s prijavo in pogoji razpisa, kakor tudi informacije v zvezi z ogledi predmetnih nepremičnin, so na voljo pri Klavdiji Križanec, Občina Rogatec, Pot k ribniku 4, Rogatec, na telefonski številki 03/812 10 28 ali preko e-pošte: klavdija.krizanec@rogatec.si.

To javno zbiranje ponudb za prodajo nepremičnin se objavi na spletni strani Občine Rogatec: <http://obcina.rogatec.si/> in v Rogaških novicah.

Župan Občine Rogatec
Martin Mikolič, l.r.

Gospodarstvo, Splošno, Tehnologija

Aplikacija PlanRadar

Digitalna oprema za načrtovanje, gradnjo in upravljanje stavb

Gradbeni sektor in trg nepremičnin sta si v zadnjem letu opomogla od posledic krize in ekonomski napredek zadnjih let se nadaljuje. Kljub temu se sektor še vedno spopada s številnimi izzivi, kot so na primer pomanjkanje delovne sile ali težave s financiranjem projektov. Za gradbena podjetja je digitalizacija delovnih procesov pomembna rešitev, saj prihrani čas in zmanjša stroške ter jim tako pomaga, da ostanejo konkurenčna. PlanRadar omogoča učinkovito rabo virov skozi celoten življenjski cikel stavb.

Različne možnosti uporabe

PlanRadar, aplikacija za dokumentacijo in komunikacijo pri gradbenih in nepremičninskih projektih, je na voljo na vseh mobilnih napravah – Android, iOS in Windows – na pametnih telefonih in tabličnih računalnikih. Podjetja vseh velikosti po vsem svetu uporabljajo PlanRadar za gradbeno dokumentacijo, upravljanje z defekti, ki nastanejo zaradi malomarnosti, certificiranja, predajo dela, poročanja in revizije.

Digitaliziran potek dela

Na področju **gradbeništva** in nepremičnin večina podjetij uporablja PlanRadar kot mobilno orodje za dokumentiranje projektov in defektov ter za spremljanje nalog in dela na gradbišču. Ta postopek temelji na digitalnih načrtih. Podatki so lahko shranjeni v obliki besedila, glasovnih sporočil, slik ali beležk. Aplikacija v realnem času distribuira informacije vsem vključenim v projekt, odvisno od vrste pooblastil, ki so bila uporabnikom odobrena znotraj programske opreme, ne glede na to, kje se trenutno nahajajo. Avtomatska poročila in statistika dopolnjujejo vrsto zmogljivosti programske opreme. PlanRadar uporabnikom ponuja številne prednosti: informacije se lahko delijo v realnem času in brez napak. Temeljita dokumentacija uporabnikom omogoča natančen pregled vseh izvedenih ukrepov. S programsko opremo je tako enostavno ravnati, da se je dela v aplikaciji mogoče naučiti v samo nekaj minutah. Izobraževanje ni potrebno. “PlanRadar z digitalizacijo delovnih procesov zmanjšuje pojavnost napak, vsem udeležencem projekta pa prihrani čas in znatno poveča učinkovitost,” je pojasnil Bojan Petković, regionalni direktor za Jugovzhodno Evropo pri podjetju PlanRadar.

Ministrstvo Za Okolje Potrdilo: Termit Ne Sme Predelovati Odpadkov

Avtor: Urednik Datum: 4. Okt 2019

GOSPODARSTVO SLOVENIJA

Ministrstvo za okolje in prostor je zavrnilo pritožbo družbe Termit na odločitev okoljske inšpekcije, ki podjetju prepoveduje sprejem in predelavo odpadkov. V Termitu so presenečeni, da se ministrstvo ni opredelilo do poročila Agencije RS za okolje (Arso), ki je bilo podlaga za inšpekcijsko odločbo. O nadaljnjih korakih bodo še razmislili.

V Termitu so se v današnjem sporočilu za javnost osredotočili prav na poročilo Arsa. Kot so ponovili, je nestrokovno in pomanjkljivo, temu pa da pritrjuje tudi pretežen del slovenske stroke.

Spomnili so, da vgrajujejo gradbene kompozite, ki se klasificirajo kot gradbeni material. "Analizo gradbenih kompozitov je zato v skladu z mednarodno priznanimi standardi in tudi slovensko zakonodajo treba narediti na neporušenih (torej nezmetih) vzorcih," so zapisali.

Prepričani so, da je napačna tudi predpostavka poročila, da gre pri preiskovanem materialu za naravna tla in ne gradbeni material, čeprav iz poročila izhaja, da so preiskovali umetni nasip. "Slednji se v skladu z **gradbeno zakonodajo** klasificira kot gradbeni objekt," so izpostavili.

Ob tem so priznali, da so bili v sklopu vzorčenja res uporabljeni tudi vzorci iz naravnih tal, a ti po njihovih besedah niso bili vključeni v laboratorijske analize, "saj so že terenske meritve pokazale, da ni prisotnih spornih snovi". Ocena, da je nastala okoljska škoda tlom, je tako neustrezna, so zatrdili.

Opozorili so še, da je njihovo "osnovno poslanstvo pridobivanje in predelava kremenovih peskov". "Po končanem izkopu nastanejo rudarske jame, ki jih mora podjetje v skladu s koncesijsko pogodbo sanirati. Termit se je zato pred leti povezal s slovensko stroko ter skupaj z njo razvil postopek sanacije iz nenevarnih in inertnih odpadkov," so navedli in dodali, da so za tovrstno sanacijo leta 2005 prejeli celo okoljsko nagrado.

Da vgradnja sanacijskih materialov poteka ustrezno, po njihovih besedah sicer dokazujejo tudi analize bližnjega potoka Stražica. V sklopu analize Arsa sta bila iz potoka odvzeta dva vzorca vode, in sicer gorvodno in dolvodno od Termitovih območij. "V poročilu celo Arso ugotavlja, da Termit s svojim delovanjem ne vpliva na kakovost vode v potoku, kar pomeni, da so potencialno škodljive snovi predelane, trajno imobilizirane in ne prehajajo v okolje," so poudarili.

V družbi so razočarani, ker kljub pripombam na poročilo od Arsa niso prejeli še nobenega odgovora.

Zdaj bodo preučili odločbo in se odločili o morebitnih nadaljnjih pravnih postopkih, so sklenili. (sta)

4.10.2019 14:35

Ministrstvo za okolje potrdilo: Termit ne sme predelovati odpadkov

Ljubljana/Moravče, 04. oktobra (STA) - Ministrstvo za okolje in prostor je zavrnilo pritožbo družbe Termit na odločitev okoljske inšpekcije, ki podjetju prepoveduje sprejem in predelavo odpadkov. V Termitu so presenečeni, da se ministrstvo ni opredelilo do poročila Agencije RS za okolje (Arso), ki je bilo podlaga za inšpekcijsko odločbo. O nadaljnjih korakih bodo še razmislili.

V Termitu so se v današnjem sporočilu za javnost osredotočili prav na poročilo Arsa. Kot so ponovili, je nestrokovno in pomanjkljivo, temu pa da pritrjuje tudi pretežen del slovenske stroke.

Spomnili so, da vgrajujejo gradbene kompozite, ki se klasificirajo kot gradbeni material. "Analizo gradbenih kompozitov je zato v skladu z mednarodno priznanimi standardi in tudi slovensko zakonodajo treba narediti na neporušenih (torej nezmetih) vzorcih," so zapisali.

Prepričani so, da je napačna tudi predpostavka poročila, da gre pri preiskovanem materialu za naravna tla in ne gradbeni material, čeprav iz poročila izhaja, da so preiskovali umetni nasip. "Slednji se v skladu z **gradbeno zakonodajo** klasificira kot gradbeni objekt," so izpostavili.

Ob tem so priznali, da so bili v sklopu vzorčenja res uporabljeni tudi vzorci iz naravnih tal, a ti po njihovih besedah niso bili vključeni v laboratorijske analize, "saj so že terenske meritve pokazale, da ni prisotnih spornih snovi". Ocena, da je nastala okoljska škoda tlom, je tako neustrezna, so zatrjili.

Opozorili so še, da je njihovo "osnovno poslanstvo pridobivanje in predelava kremenovih peskov". "Po končanem izkopu nastanejo rudarske jame, ki jih mora podjetje v skladu s koncesijsko pogodbo sanirati. Termit se je zato pred leti povezal s slovensko stroko ter skupaj z njo razvil postopek sanacije iz nenevarnih in inertnih odpadkov," so navedli in dodali, da so za tovrstno sanacijo leta 2005 prejeli celo okoljsko nagrado.

Da vgradnja sanacijskih materialov poteka ustrezno, po njihovih besedah sicer dokazujejo tudi analize bližnjega potoka Stražica. V sklopu analize Arsa sta bila iz potoka odvzeta dva vzorca vode, in sicer gorvodno in dolvodno od Termitovih območij. "V poročilu celo Arso ugotavlja, da Termit s svojim delovanjem ne vpliva na kakovost vode v potoku, kar pomeni, da so potencialno škodljive snovi predelane, trajno imobilizirane in ne prehajajo v okolje," so poudarili.

V družbi so razočarani, ker kljub pripombam na poročilo od Arsa niso prejeli še nobenega odgovora.

Zdaj bodo preučili odločbo in se odločili o morebitnih nadaljnjih pravnih postopkih, so sklenili.